

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Toruń, kwiecień 2008 rok

OPRACOWANIE:

Doradztwo Ekonomiczne i Finansowe

Jacek Błażejowski

87-100 Toruń, ul. Głowackiego 20, tel. (0 56) 657 55 91 (92), fax (0 56) 622 14 22,
e-mail; sekretariat@dorfin.pl

Szanowni Mieszkańcy Gminy Zławieś Wielka

Przygotowaliśmy „Strategię Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008-2016”. Do jej opracowania zaprosiliśmy przedstawicieli samorządu, lokalnych liderów, reprezentantów działających instytucji i organizacji.

Żywimy nadzieję, że zaproponowane w tym dokumencie rozwiązania odpowiadają potrzebom społeczno - gospodarczym Naszej Gminy.

Najważniejsze zagadnienia poruszone w zespołach problemowych, które znalazły swoje miejsce w strategii to:

1. aktywizacja zawodowa ludności i rozwój przedsiębiorczości,
2. zapewnienie powszechnego dostępu do kultury, oświaty oraz pomocy społecznej,
3. rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego,
4. rozwój bazy agroturystycznej dla potrzeb turystyki z uwzględnieniem dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego,
5. rozwój infrastruktury technicznej (kanalizacja, woda, drogi, gaz, odpady, budownictwo mieszkaniowe).
6. odnawialne źródła energii.

Samorząd będzie na bieżąco monitorować realizację określonych w strategii zadań i informować mieszkańców o stopniu ich wykonania. Jej realizacja będzie uzależniona także od pozyskiwania środków unijnych.

Serdecznie dziękujemy Wszystkim tym, którzy aktywnie włączyli się w proces planowania rozwoju Naszej Gminy.

Pragniemy podkreślić, że „Strategia Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008-2016” jest dokumentem otwartym, który może i powinien być uzupełniany nowymi przedsięwzięciami wynikającymi z aktualnych potrzeb i uwarunkowań.

Przewodniczący Rady Gminy

Wójt Gminy

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP.....	6
1.1. STRESZCZENIE	7
1.1.1. Cel i zakres opracowania.....	9
1.1.2. Metodyka opracowania.....	9
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA	11
2.1. RYS HISTORYCZNY	11
2.2. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE ORAZ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA	17
2.2.1. Położenie geograficzne i administracyjne.....	17
2.2.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne.....	19
2.2.3. Rzeźba terenu i gleby	20
2.2.4. Warunki klimatyczne	22
2.2.5. Warunki hydrologiczne	22
2.2.6. Fauna i flora	24
2.2.7. Zasoby środowiska przyrodniczego podlegającego ochronie.....	26
2.2.8. Identyfikacja problemów	29
2.3. SFERA SPOŁECZNA	29
2.3.1. Wielkość populacji.....	30
2.3.2. Struktura wieku i płci.....	32
2.3.3. Poziom wykształcenia.....	35
2.3.4. Ruch naturalny i migracyjny ludności.....	37
2.3.5. Aktywność zawodowa.....	38
2.3.6. Aktywność obywatelska.....	41
2.3.7. Identyfikacja problemów	43
2.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	44
2.4.1. System edukacji.....	44
2.4.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	47
2.4.3. Sport i turystyka	48
2.4.4. Kultura	50
2.4.5. Bezpieczeństwo publiczne	51
2.4.6. Identyfikacja problemów	54
2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	54
2.5.1. Sieć wodno- kanalizacyjna.....	54
2.5.2. Gospodarka odpadami.....	59
2.5.3. Sieć gazowa.....	59
2.5.4. Sieć energetyczna i ciepła	60
2.5.5. Sieć komunikacyjna.....	60
2.5.6. Telekomunikacja	62
2.5.7. Budownictwo mieszkaniowe.....	63
2.5.8. Identyfikacja problemów	67
2.6. GOSPODARKA I ROLNICTWO.....	68
2.6.1. Rynek pracy i podmioty gospodarcze.....	68
2.6.2. Rolnictwo	72
2.6.3. Identyfikacja problemów.....	75
2.7. ANALIZA SWOT	76
3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA	80
3.1. PERSPEKTYWA ROZWOJU SPOŁECZNO –GOSPODARCZEGO.....	81
3.1.1. Misja rozwoju gminy Zławieś Wielka.....	81
3.2. KLUCZOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA	82
3.2.1. Cele strategiczne	84
3.2.2. Wykaz celów operacyjnych.....	86
3.3. ANALIZA FINANSOWA	95
3.3.1. Budżet.....	95
3.3.2. Analiza pionowa budżetu	98
3.3.3. Analiza pozioma budżetu.....	101

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

3.3.4. Prognoza kwoty długu i spłat.....	104
3.4. MONITORING I OCENA STRATEGII.....	108
3.4.1. Proces wdrażania.....	108
3.4.2. System monitorowania strategii.....	110
3.4.3. Uaktualnianie strategii.....	113
3.5. PODSUMOWANIE	114
3.6. ZAŁĄCZNIKI.....	116

SPIS RYCIN:

Ryc. 1. Cmentarz poniemiecki w miejscowości Czarne Błoto.....	12
Ryc. 2. Położenie gminy Zławieś Wielka	18
Ryc. 3. Wisła w okolicach miejscowości Czarnowo.....	24
Ryc. 4. Granice obszarów specjalnej ochrony ptaków "Natura 2000" w granicach gminy Zławieś Wielka	28
Ryc. 5. Szlak rowerowy "Przyjaźni Bydgoszcz-Toruń "	49
Ryc. 6. Szlaki turystyczne 1. "Lasy i grodziska", 2. "Wzdłuż krawędzi Doliny Wisły"	50

SPIS TABEL:

Tab. 1. Powierzchnia lasów w gminie Zławieś Wielka.....	25
Tab. 2. Zmiany liczby ludności w gminie Zławieś Wielka.....	31
Tab. 3. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Zławieś Wielka w latach 1991-2007.....	31
Tab. 4. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego grup wiekowych w % ludności ogółem dla gminy Zławieś Wielka w latach 2000 - 2006 roku.....	34
Tab. 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2000-2006.	34
Tab. 6. Liczba osób z wykształceniem wyższym w gminach powiatu toruńskiego.....	36
Tab. 7. Ruch naturalny ludności	37
Tab. 8. Liczba bezrobotnych w gminie Zławieś Wielka na tle innych jednostek terytorialnych	39
Tab. 9. Bezrobotni w gminie Zławieś Wielka wg prawa do zasiłku	40
Tab. 10. Struktura osób bezrobotnych w gminie Zławieś Wielka na tle pozostałych gmin powiatu toruńskiego	40
Tab. 11. Pomoc społeczna w latach 2000 - 2007.	47
Tab. 12. Główne powody interwencji policji w gminie Zławieś Wielka w 2006 roku	52
Tab. 13. Długość sieci wodociągowej w gminie Zławieś Wielka.....	55
Tab. 14. Rodziny korzystające z sieci wodociągowej w gminie Zławieś Wielka	55
Tab. 15. Długość sieci wodociągowej wg sołectw w gminie Zławieś Wielka.....	56
Tab. 16. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Zławieś Wielka.....	57
Tab. 17. Liczba rodzin korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie Zławieś Wielka.....	57
Tab. 18. Długość sieci kanalizacyjnej wg sołectw w gminie Zławieś Wielka.....	58
Tab. 19. Drogi gminne w gminie Zławieś Wielka	61
Tab. 20. Drogi powiatowe w granicach gminy Zławieś Wielka	61
Tab. 21. Tereny mieszkalne	64
Tab. 22. Liczba pozwoleń na budowę w gminie Zławieś Wielka.....	66
Wyk. 9. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Zławieś Wielka	68
Tab. 23. Wskaźnik G – podstawowy dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2008 rok w gminach powiatu toruńskiego	71
Tab. 24. Liczba i powierzchnia gospodarstw w gminie Zławieś Wielka w 2008 roku.....	72
Tab. 25. Liczba gospodarstw rolnych poniżej 1 ha wg miejscowości w gminie Zławieś Wielka.....	74
Tab. 26. Analiza SWOT.....	76
Tab. 27. Cele strategiczne i operacyjne założone w strategii na lata 2008-2016.	87
Tab. 28. Dochody budżetu gminy w latach 2006–2008.....	96
Tab. 19. Wydatki budżetu gminy w latach 2006–2008.....	97
Tab. 20. Struktura dochodów budżetu gminy w latach 2006–2008	99
Tab. 31. Struktura wydatków budżetu gminy w latach 2006–2008	100

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 32. Analiza pozioma dochodów budżetu gminy w latach 2006–2008 (plan na rok 2006 = 100)	102
Tab. 33. Analiza pozioma wydatków budżetu gminy w latach 2006–2008 (plan na rok 2006 = 100)	103
Tab. 34. Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2008 i lata następne	105
Tab. 35. Proponowany harmonogram wdrażania strategii	109
Tab. 37. System wskaźników do monitoringu strategii.	111
Tab. 38. Aktualizacja strategii.	113

SPIS WYKRESÓW:

Wyk. 1. Liczba ludności gminy wg rozkładu na miejscowości w 2007 roku.	30
Wyk. 2. Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Zławieś Wielka	33
Wyk. 3. Wykształcenie mieszkańców gminy Zławieś Wielka.....	35
Wyk. 4. Struktura wykształcenia mieszkańców wg płci w gminie Zławieś Wielka	36
Wyk. 5. Saldo migracji w gminie Zławieś Wielka.....	38
Wyk. 6. Liczba przestępstw zarejestrowanych przez policję na terenie gminy Zławieś Wielka	52
Wyk. 7. Tereny mieszkalne w gminie Zławieś Wielka w 1997 i 2007 roku.....	65
Wyk. 8. Pozwolenia na budowę wydane w gminie Zławieś Wielka.....	67
Wyk. 9. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Zławieś Wielka	68
Wyk. 10. Liczba gospodarstw rolnych w gminie Zławieś Wielka	73
Wyk. 11. Schemat budowy strategii.....	80
Wyk. 12. Drzewo problemów	83
Wyk. 13. Drzewo celów.....	85

1. WSTĘP

Lokalna „Strategia Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008-2016” została opracowana na zlecenie Urzędu Gminy w Złejwsi Wielkiej. Po raz pierwszy Strategię Rozwoju Gminy Zławieś Wielka opracowano w 2000 roku przy współpracy pracowników Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Powstanie obecnej wersji jest naturalną potrzebą wynikłą z upływu czasu oraz zmian, jakie zaszły po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, rozwoju gospodarczego i społecznego kraju, regionu i gminy. Ponadto dokument, jakim jest strategia rozwoju, uwiarygodnia władze gminy w oczach partnerów wewnętrznych i zewnętrznych. Niniejsza strategia nawiązuje zatem do pierwszej strategii i bazuje w niewielkiej części na jej diagnozach i priorytetach. Zasadniczą zmianą jest natomiast wyznaczenie misji rozwoju, do której gmina będzie dążyć przez określony horyzont czasowy oraz celów głównych i operacyjnych, co nie było jasno określone w poprzednim dokumencie.

Jako podstawowy element planowania wieloletniego strategia ma być w założeniu spójnym i zrozumiałym określeniem głównych obszarów i celów, jakie zdaniem możliwie najszerszej rzeszy mieszkańców, powinny być wspierane i rozwijane. Ich uszczegółowienie następuje przede wszystkim w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym i budżecie gminy na dany rok.

Obecna Strategia Rozwoju Złejwsi Wielkiej, aby zachować spójność z rozwojem całego regionu, uwzględnia również założenia zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Toruńskiego i w nowej Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007-2020 oraz założenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013.

W pracach nad przygotowaniem dokumentu uwzględniono również uwagi i sugestie zamieszkałych na terenie gminy Złejwsi Wielkiej grup społecznych.

Strategia obejmuje okres od jej uchwalenia do roku 2016 i jest dokumentem planowania długoterminowego, umożliwiającym odpowiednie przełożenie jej zapisów do innych dokumentów planistycznych gminy (i nie tylko), w myśl zasady „od ogółu do szczegółu”. Jej założenia i cele stanowią podstawę do opracowania bardziej szczegółowych, średnioterminowych dokumentów (4-10 letnich), jakimi są przede wszystkim Wieloletnie Plany Inwestycyjne, a także innych dokumentów strategicznych, takich jak strategie

szczegółowe, obejmujące poszczególne obszary działalności Gminy Zławieś Wielka i jej jednostek organizacyjnych np. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych i Plan Rozwoju Lokalnego. Dokumentem realizującym założenia strategii w perspektywie krótkoterminowej jest uchwalany na każdy rok budżet gminy.

Autorzy strategii oraz władze gminy składają serdeczne podziękowania, wszystkim, którzy aktywnie uczestniczyli w opracowaniu dokumentu; mieszkańcom, radnym oraz pracownikom urzędu gminy i jednostek podległych gminie. Uwagi i sugestie wystosowane przez zebranych, podczas warsztatów nad strategią, stanowiły istotny element poprawności i właściwej konstrukcji niniejszego dokumentu.

1.1. Streszczenie

Przedstawiona Strategia Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008-2016 jest dokumentem spełniającym podstawowe wymogi merytoryczne, niezbędne dla tego typu dokumentów. Postanowienia w niej zawarte porządkują problematykę zarządzania strategicznego w gminie, a przyjęte priorytety rozwojowe odzwierciedlają aspiracje różnych podmiotów i środowisk.

Jako perspektywę strategii przyjęto okres do 2016 roku, uważając to za optymalny kompromis pomiędzy zdolnością racjonalnego przewidywania przyszłości, a eliminacją zjawiska „kadencyjności” dokumentu strategii. W sytuacji 4 - letniej kadencji władz samorządowych, objęcie strategii perspektywą 2 - 3 kadencji uznane zostało za rozsądne rozwiązanie.

Dokument zbudowany jest z dwóch zasadniczych części: diagnozy stanu obecnego i planów strategicznych gminy.

W pierwszym etapie prac nad opracowaniem strategii, przeprowadzono analizę istniejącego stanu gminy Zławieś Wielka, opierając się na strategii opracowanej na lata 2000-2010, materiałach własnych, danych uzyskanych z urzędu gminy, danych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych instytucji działających na terenie gminy i powiatu. Wynikiem tego etapu prac jest, przedstawiona w pierwszej części dokumentu, **diagnoza** sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Zławieś Wielka.

Kolejnym etapem prac nad strategią była analiza możliwości rozwoju gminy Zławieś Wielka, zawierająca opis i analizę uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz określenie jej mocnych i słabych stron. Wyniki tej części pracy znajdują się w **analizie SWOT**.

W części drugiej określono **misję rozwoju gminy Zławieś Wielka, główne cele strategiczne** (nazywane w niniejszym dokumencie zamiennie jako cele główne) **oraz cele operacyjne średniej i niższej rangi**¹.

Misja gminy brzmi:

"Gmina Zławieś Wielka nowoczesną, prężnie rozwijającą się gminą, przyjazną dla mieszkańców i gości oraz atrakcyjną dla inwestorów."

Cele główne:

- I. Atrakcyjne warunki osadnicze,
- II. Wysoka efektywność i konkurencyjność gospodarki lokalnej,
- III. Wyeksponowane walory turystyczne i agroturystyczne oraz bogata oferta kulturalna.

Ostatnim etapem prac nad formułowaniem strategii rozwoju gminy było **opracowanie metod wdrażania, monitoringu i aktualizacji strategii**.

¹ *Misja* określa tzw. generalny cel kierunkowy.

Cele strategiczne należą do grupy celów kierunkowych i odpowiadają na pytanie: "po co to robimy?" Osiągnięcie celów strategicznych pozwala przybliżyć się do stanu opisywanego misji. Tego typu wyznaczone cele nie mają ściśle określonego czasu realizacji.

Cele operacyjne (szczegółowe średniej i niskiej rangi) zostają wyznaczone po określeniu celów strategicznych, dotyczą krótkiego horyzontu czasowego i zawierają różne zadania. Należą do grupy celów konkretnych i odpowiadają na pytanie: jak to robimy?

1.1.1. Cel i zakres opracowania

Cel i zakres opracowania wynikają z faktu, iż władze gminy muszą podejmować działania zmierzające do zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej z jednej strony i jednocześnie być konkurencyjnym i zapewnić rozwój gminy z drugiej strony. Muszą być to działania łączące problematykę społeczną, gospodarczą, ekologiczną i przestrzenną. Ta sytuacja wymaga od władz samorządowych nowych umiejętności myślenia i działania, takich które sprostają zagrożeniom i wykorzystają szanse rozwojowe gminy, jednocześnie przy racjonalnym gospodarowaniu jej zasobami, w tym również przy zwiększeniu dostępu do środków pomocowych.

Ze względu na ograniczone środki finansowe i rzeczowe, którymi dysponuje gmina, przeznaczone na zaspakajanie potrzeb zgłaszanych przez jej mieszkańców, pojawia się konieczność dokonywania wyborów ekonomicznych, dotyczących ich efektywnego spożytkowania. Aby łatwiej dostosowywać się do zmiennego otoczenia oraz racjonalnie i efektywnie zarządzać gminą, władze samorządowe zmuszone są do opracowywania swych strategii rozwojowych. Tak też postąpiły władze gminy Zławieś Wielka, opracowując niniejszy dokument. Jest on podstawowym dokumentem kierującym działalnością organów samorządowych do 2016 roku.

1.1.2. Metodyka opracowania

W pracach nad niniejszym dokumentem brała udział, z pełnym zaangażowaniem, grupa ludzi z obszaru gminy, której pomysły i wiedza zostały wykorzystane przy opracowywaniu strategii. Pomoc ze strony Władz Gminy w zbieraniu i kompletowaniu materiałów, umożliwiła przeprowadzenie gruntownej i szczegółowej analizy stanu faktycznego, pozwalając na precyzyjne ustalenie odpowiedzi strategicznej z wyznaczeniem misji. Wyrazy uznania należą się szczególnie pracownikom Urzędu Gminy oraz jednostek podległych urzędowi, którzy z wielkim zaangażowaniem przygotowali opracowania służące bezpośrednio wykreowaniu wizerunku gminy.

Zespół reprezentujący ogół mieszkańców gminy Zławieś Wielka, dokonał w trakcie prac nad Strategią podstawowych wyborów, które stanowią wspólną deklarację mieszkańców w

realizacji misji dążenia do idealnej przyszłości. W ciągu kolejnych dziewięciu lat misja będzie ogniskowała wszystkie wysiłki ludzi, którzy wytyczyli pożądany społecznie i gospodarczo kierunek rozwoju gminy Zławieś Wielka.

W pracy nad strategią wykorzystano z powodzeniem uznane, jako standardowe, metody analizy strategicznej, a w warsztatach roboczych techniki wizualizacji, werbalizacji i „burzy mózgów” oraz przemiennie inne techniki pobudzania kreatywnego myślenia. Przy konstruowaniu samego dokumentu posłużono się metodą matrycy logicznej.

Podstawą do określania odpowiedzi strategicznej były wnioski wynikłe z analizy SWOT (analiza mocnych stron, słabych stron, zagrożeń i szans w uwarunkowaniach rozwojowych gminy).

Aktywny udział przedstawicieli gminy we wszystkich pracach nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Zławieś Wielka, zapewnia temu dokumentowi poczucie lokalnej własności i reprezentacji interesów społeczności gminnej. Wysoka ranga nadana procesowi tworzenia strategii, pozwala mieć nadzieję, iż jej realizacją będą żywo zainteresowane wszystkie podmioty społeczne i gospodarcze. Spełniono w ten sposób, istotne z punktu widzenia planowania strategicznego, kryterium zgody i reprezentacji społecznej, co sprawia, że przygotowana strategia jest dokumentem o charakterze roboczym, pozwalającym określać i przygotowywać projekty służące jej realizacji. Jako dokument, z którego korzystać będą wszystkie ugrupowania społeczne i gospodarcze w trakcie kolejnych lat, strategia będzie przedmiotem monitoringu i systematycznej oceny.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA

Aby podjąć się opracowania strategii należy posiadać umiejętność poznania otoczenia gminy, zrozumienia zachodzących w niej procesów i przewidywania kierunków ich zmian.

2.1. Rys historyczny

Obszar gminy Zławieś Wielka położony jest na Ziemi Chełmińskiej. Ziemia ta była historycznie pierwszą, na którą sprowadzeni zostali Krzyżacy dla obrony przed Prusami. Podczas I rozbioru Polski, opisywane ziemie znalazły się w państwie pruskim. Zachowane do dziś, podstawowe elementy dziedzictwa kulturowego regionu powstały głównie właśnie w okresie krzyżackim. Ponadto część gminy podlegała rozwojowi dzięki osadnictwu holenderskiemu, o czym świadczą liczne obiekty.

Przez krótki okres, opisywane tereny, znajdowały się w Księstwie Warszawskim. Po I wojnie światowej, gmina znalazła się z powrotem w państwie Polskim na obszarze województwa pomorskiego.

Okres międzywojenny przyczynił się do rozwoju regionu, jednak nadejście II wojny światowej, spowodowało zniszczenia, jakich ta ziemia od dawna nie zaznała. W 1975 r. po reformie administracyjnej, terytorium gminy znalazło się w województwie toruńskim. Od roku 1999 znajduje się w granicach województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu toruńskiego. Gmina dzieli się na 18 sołectw, w skład których wchodzi 21 miejscowości, geneza i historia ich powstania, jest zróżnicowana. Poniżej przedstawiono wybrane miejscowości:

Błotka

Miejscowość, której nazwa po raz pierwszy wzmiankowana była w 1732 r. Niemiecka nazwa Bruch.

Cegielnik

Cegielnik został założony 1790 r. Nazwa niemiecka Ziegelwiese. Na terenie wsi istnieją dwa zabytki: budynek nieczynnej szkoły z 1894 r. i nieczynny cmentarz niemiecki.

W miejscowości znajduje się woda pitna o bogatym składzie mineralnym.

Cichoradz

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1454 r. pod nazwą Czechewicz. Wieś należała do rodzin Wypczyńskich, Tomaszewskich, Ostromeckich i Głuchowskich. W 1680 r. należała do Jana Kruszyńskiego, potem do Waleriana Kruszyńskiego. Od 1875 roku majątek przeszedł do rodziny von Alvensleben z Ostromecka. Zabytki: dwór murowany (prawdopodobnie z końca XIX w., neoklasycy, rozebrany w latach 70-tych); park podworski o układzie krajobrazowym z II połowy XIX w. (typu angielskiego); obora (1900 r.); kuźnia (1920 r.); budynek przy zabytkowej bramie wjazdowej (1920 r.) Obora murowana z ok. 1900 r.

Czarne Błoto

Nazwa Czarne Błoto została wzmiankowana po raz pierwszy w 1342 r., jako niemieckie Schwarzbruch. W miejscowości zachowały się: nieczynny i zrujnowany niemiecki cmentarz z I połowy XX wieku oraz budynek szkoły.

Ryc. 1. Cmentarz poniemiecki w miejscowości Czarne Błoto

Źródło: udostępnione Urząd Gminy Zławieś Wielka

Wieś Czarne Błoto odwiedzał w okresie międzywojennym poeta Kazimierz Wierzyński. Napisał o niej wiersz pt. "Czarne Błoto".

'Czarne Błoto'

Wysiadłem w Toruniu. Stacja pusta
I nie wiem, gdzie to Czarne Błoto,
Jak tam się dostać. Coraz bardziej
Dzień się rozjaśniał,
Tyle światła,
Co tu robić,
Puściłem się piechotą.
Piaszczysta droga. Dość daleko,
Niska sośnina, las pachnący,
Postukiwały w nim dziecięcioły,
Na szkiełkach rosy mokre słońce,
Jaki to marsz był ozdrowieńczy,
Młodzieńczy i wesoły

Czarnowo

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1222 r. pod nazwą Carnowo. W 1454 r. król Kazimierz Jagiellończyk przekazał ją miastu Toruniowi. Około 1600 r., Czarnowo wchłonęło inną wieś o nazwie Smogórszk, gdzie utworzony został folwark dzierżawiony w 1718 r. przez majora Buttnera. Nad Wisłą znajdowała się osada, przystań promowa zwana Ostromeckiem Przewozem. Prom kursował pomiędzy brzegami Wisły, zapewniając komunikację z Solca Kujawskiego do Czarnowa. We wsi znajduje się gotycki kościół p.w. św. Marcina z początku XIV w., przebudowany w 1498 r. Przy budynku szkoły znajduje się dwór z przełomu XIX i XX w. W pobliżu Kanału Górnego położone jest grodzisko późnośredniowieczne z częściowo zniszczonym wałem zewnętrznym. Teren grodziska został wykorzystany w 1806 r. przez wojsko pruskie oraz w 1814 r. przez wojsko rosyjskie, w celu ustawienia baterii artyleryjskiej. W dolnym odcinku Kanału Górnego znajduje się nieczynny młyn wodny z początku XX w.. Ok. 500 metrów od kościoła, w kierunku Bydgoszczy znajdowała się końcowa stacja kolejowa linii Toruń - Czarnowo przekazana do użytku w 1910 r. (zlikwidowana w 1972r.). Na cmentarzu parafialnym znajduje się pomnik pomordowanych mieszkańców Czarnowa.

Górszk

Górszk jest położony w części doliny Wisły, która przylega do prawego brzegu rzeki (jest to płaska zatorfiona równina). Miejscowość ta należy do najstarszych ośrodków wiejskich na ziemi chełmińskiej. W średniowieczu Górszk był wsią czynszową Zakonu Krzyżackiego. W tym czasie wieś należała, pod względem administracyjnym, do komturstwa toruńskiego.

Została lokowana na prawie niemieckim przez Wielkiego Mistrza Krzyżackiego - Henryka Dusemera w 1346 r. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z przywileju chełmińskiego Krzyżaków dla Torunia z 1233 r. W przywileju podano nazwę jednej z wysp (kęp) wiślanych "insula Gorsk" - Insula Gorzk. Do 1454r., miejscowość była w rękach Krzyżaków. Dopiero król Kazimierz Jagiellończyk w 1457 r. nadał wieś Toruniowi. Król Zygmunt Stary potwierdził to nadanie dopiero w 1515 r. Od 1454 do 1793 r. Górsk znajdował się w granicach I Rzeczypospolitej. Potem wszedł w skład państwa pruskiego (do 1920 r.). Od XVII do końca XIX wieku miejscowość była stolicą "niziny nadwiślańskiej" (od Czarnowa do Starego Torunia). Pod względem kościelnym, wieś należała w średniowieczu do parafii w Starym Toruniu. Gdy w XVI wieku kościół w Starym Toruniu uległ dewastacji Górsk przyłączono do parafii św. Jana w Toruniu. Przymuszczalnie nazwę miejscowości można wywieść od istniejącego do dzisiaj grodziska, na którym obecnie znajduje się kościół, panującego nad niziną okolicą - "górną gród". Początki szkolnictwa sięgają około 1600/1601 roku (według publikacji niemieckich pierwszą szkołę wybudowano w 1672 roku). W ciągu wieków używano zlatynizowanej lub zniemczonej nazwy polskiej Górsk: Gorzk (1346 r.), Gorske (1414 r.), Gorzke (1454 r.), Gursko (1457 r.), Gursk (1596 r.), Gurske (1605 r., do 1920 r., 1939-1945) oraz Gursk lub Górsk. Z miejscowością związanych jest kilku znanych ludzi: Ernst Lambeck (drukarz, obrońca mowy polskiej i pierwszy wydawca na ziemiach polskich *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza), ks. Jerzy Popiełuszko, Jan Michał Hube (fizyk i matematyk, autor podręczników fizyki dla Komisji Edukacji Narodowej i ostatni dyrektor Szkoły Rycerskiej w Warszawie), pastor Christian Liebelt (prekursor szczepień na ospę). W 1812 na krótko miejscowość odwiedził cesarz Napoleon Bonaparte. Na terenie wsi znajduje się wiele zabytków: zbór protestancki (obecnie kościół rzymsko - katolicki) z 1612 r., 1661-1687 r., a w nim liczne zabytki: Kościół w Górsku karczma "Rossa" i plebania z 1831r., niemieckie pomniki nagrobne z XIX/XX wieku, fragment krzyża z kutego żelaza z XVII/XVIII wieku, dąb datowany na XIV wiek i zrujnowany budynek byłej szkoły z 1867r.

Gutowo

Jest to jedna z najstarszych wsi gminy Zławieś Wielka, wzmiankowana po raz pierwszy w 1222 r. Na terenie wsi znajdują się liczne stanowiska archeologiczne: kultury pucharów lejkowatych, kultury amfor kulistych oraz wczesnego średniowiecza. Ponadto jest tu zabytkowy cmentarz ewangelicki (nieczynny), założony w połowie XIX w.

Łążyn

Pierwsza wzmianka na temat miejscowości pochodzi z 1376 roku i dotyczy aktu lokacyjnego wsi Lansen, nadanego przez mistrza krzyżackiego Winricha von Kniprode. W 1520 r. król

Zygmunt Stary przekazał wieś miastu Toruniowi. W 1734 roku, Łążyn trafił do toruńskich Jezuitów. W 1898 r. wybudowano tu kaplicę, którą przekształcono w kościół parafialny pw. Św. Walentego. Przy kościele znajduje się zabytkowy cmentarz rzymsko - katolicki z XIX w.

Pędzewo

Pierwsze informacje na temat osady pochodzą z 1222 r., kiedy to miejscowość Pomiszno, książę Konrad Mazowiecki darował misyjnemu biskupowi pruskiemu Chrystianowi. Przez długi okres osada należała do Krzyżaków z komturstwa toruńskiego. W 1520 roku król Zygmunt Stary nadał Pędzewo miastu Toruniowi. Od XVI w. osada była dzierżawiona głównie przez mieszczan toruńskich, po II rozbiorze Polski, osada przeszła pod zarząd pruski. W 1846 roku, protestanci wzniesli szachulcową kaplicę i wyznaczyli wokół kwatere cmentarną. Dzisiaj jest to kościół filialny pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Przysiek

Przysiek został lokowany przez Krzyżaków w 1346 r. Jego niemiecka nazwa to: Wiesenburg ("łakowy gród"). Podczas wojny trzynastoletniej w 1457 roku został nadany przez króla Kazimierza IV Jagiellończyka miastu Toruniowi. W XVI wieku powstał w Przysieku folwark zarządzany przez burmistrza Torunia. Jeden z nich Henryk Stroband nakazał w latach 1597-1601 wzniesienie w miejscowości murowanego dworu oraz zabudowań gospodarskich. Na początku XVII wieku Rada Miasta uzyskała przywilej propinacji dla okolicznych osad. W związku z tym w roku 1608 w Przysieku zbudowano browar i gorzelnię. Przedsiębiorstwo to przynosiło znaczne zyski miastu. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej właściciele okolicznych gospód i zajazdów musieli zaopatrywać się w nim w piwo i wódkę. W 1689 roku udział przysieckiego folwarku w dochodach Torunia wynosił 33%. Wskutek prowadzonych przez Rzeczpospolitą wojen w XVIII zaczęło jednak chylić się ku upadkowi. Dzieła zniszczenia dopełniły pożary miejscowości w 1725, 1730 i 1731. W 1772 po I rozbiorze Przysiek znalazł się w Prusach co jeszcze bardziej skomplikowało sytuację posiadania majątku przez miasto. Ostatecznie zdecydowano się na likwidację gorzelni w 1803 roku. Browar upadł w 1815. W 1833 majątek sprzedano w ręce prywatne. Do II wojny światowej był on w posiadaniu rodziny Neumanów. Podczas II wojny światowej w lesie przysieckim, na skrzyżowaniu dróg: Barbarka - lotnisko - Czarne Błoto zamordowano 16 Polaków (IX 1939 r.).

Po 1945 został przejęty na rzecz Skarbu Państwa. W 2005 roku w Przysieku powstał pierwszy w Polsce Ośrodek Formacji Diakonów Stałych. Na terenie wsi znajduje się kilka zabytków: dwór - pałac z 1738 r., dwór eklektyczny z 1793 roku, przebudowany i rozbudowany w XIX wieku, zdewastowany po II wojnie światowej, odrestaurowany w latach 2002-2004 staraniem władz diecezji toruńskiej, park dworski krajobrazowy o powierzchni 6 ha założony przez

Ludwiga Neumana w 1892 roku, zespół zabudowań gospodarczych folwarkuiny dawnego browaru z 1608 r. i młyna z 1725 r., budynek szkoły z 1900 r., który został ufundowany przez rodzinę Neumann. Są też pomniki przyrody: pięć dębów z XV-XVI wieku, park.

Rozgarty

Rozgarty zostały założone w 1727 roku. Na terenie miejscowości znajduje się budynek szkoły z 1885 r.

Rzęczkowo

Początki Rzęczkowa stanowiła wieś niwowa (zabudowa zagrodowa utworzona została na terenach pól usytuowanych prostopadle do drogi). Nazwa Rzęczkowo była wzmiankowana po raz pierwszy, jako Risschkow w 1405 roku. W XV wieku wieś należała do Krzyżaków z komturii toruńskiej, a następnie była własnością rodzin Kijowskich i Rzęczkowskich. W 1608 roku ówczesny właściciel, Henryk Strobant przekazał Rzęczkowo miastu Toruniowi. W XIX wieku pobudowano dwór oraz założono park, na terenie, którego do dziś można podziwiać pomnikowe drzewa. Ponadto do II wojny światowej w miejscowości znajdował się kościół ewangelicki, rozebrany po wojnie.

Skłodzewo

Historia miejscowości sięga 1409 roku, kiedy to pojawia się pierwsza wzmianka o miejscowości Skłodzaw. Osada podlegała prokuratorii bierzgłowskiej. W 1594 r. ówczesny właściciel Walerian Bystram przekazał, w drodze wymiany, wieś miastu Toruniowi. W XIX w. właścicielem był August Brauer z Bremy. Z tego okresu pochodzi neogotycki pałac z założeniem parkowym o bogatym i zróżnicowanym drzewostanie, w którym znajduje się kilka pomników przyrody. Obecnie w pałacu działa Fundacja Piękniejszego Świata.

Smolno

Wieś została lokowana przez Krzyżaków w 1346 r. Na jej terenie znajduje się kilka zabytków: pierwszy budynek szkolny pochodzący z 1893 r., nieczynny niemiecki cmentarz, pałac z drugiej połowy XIX wieku. Są też pomniki przyrody - aleja dębów z około 1871 roku.

Stary Toruń

Stary Toruń jest jedną z najstarszych miejscowości na Ziemi Chełmińskiej. Po raz pierwszy została wzmiankowana w 1222 r. jako Tarnowo. W 1231 r. osiedlili się tutaj Krzyżacy. Wybudowali nieistniejące obecnie: kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela i zamek. Kościół ten został uposażony w 1346 r. wsią Górsk przez Henryka Dusemera - Wielkiego Mistrza Krzyżackiego. Od 1514r. miejscowość znalazła się w rękach Torunia. W 1574 r. władze Torunia sprowadziły nowych osadników - "olendrów" z Niderlandów i krajów niemieckich. Osadnicy ci rozpoczęli budowę wałów i rowów melioracyjnych na terenie

“niziny nadwiślańskiej”. Niemiecka nazwa tej miejscowości brzmi Altthorn. W roku 1937 w Starym Toruniu Aleksander Ford (reżyser m.in. filmu "Krzyżacy") realizował film pt. "Ludzie Wisły". Film opowiada o trudach życia ludzi utrzymujących się z rzeki - o flisakach.

Zarośle Cienkie

Miejscowość po raz pierwszy wzmiankowana w dokumentach z 1457 roku, kiedy to król Kazimierz Jagiellończyk nadał osadę miastu Toruniowi. Od ok. 1923 roku właścicielem majątku została rodzina Doruchowskich herbu Niesobia. Z tego okresu pochodzą ruiny dworu i park z pomnikowym starodrzewiem (dęby szypułkowe i lipa).

2.2. Położenie administracyjne i geograficzne oraz środowisko przyrodnicze gminy Zławieś Wielka

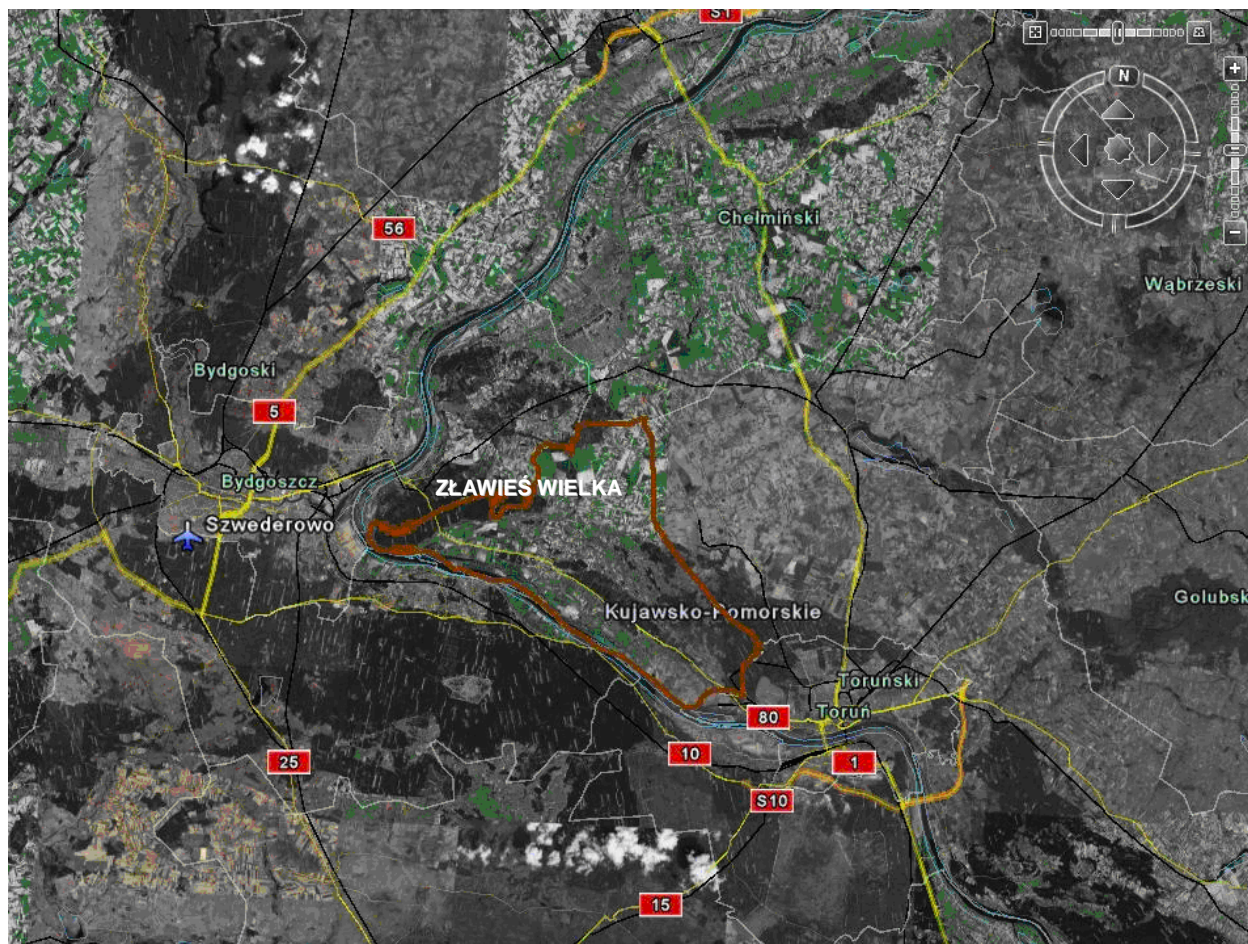
2.2.1. Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Zławieś Wielka położona jest w środkowej części województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie toruńskim, zajmując obszar 178 km². Umiejscowiona jest pomiędzy dwoma największymi ośrodkami województwa Toruniem i Bydgoszczą, w związku z czym wykazuje szereg cech zurbanizowanego obszaru podmiejskiego. Gmina wchodzi w skład bydgosko-toruńskiego obszaru metropolitarne.

W jej skład wchodzi 18 sołectw: Cegielnik, Cichoradz, Czarne Błoto, Czarnowo, Górsk, Gutowo, Łążyn, Pędzewo, Przysiek, Rozgarty, Rzęczkowo, Siemoń, Skłudzewo, Stary Toruń, Toporzysko, Zarośle Cienkie, Zławieś Mała, Zławieś Wielka. Graniczy z gminami: Dąbrowa Chełmińska, Unisław, Łysomice i Łubianka oraz miastami: Solec Kujawski, Toruń i Bydgoszcz. Od strony południowej i częściowo zachodniej jej naturalną granicą jest rzeka Wisła.

Gmina rozciąga się wzdłuż prawego brzegu Wisły. Pod względem fizycznogeograficznym (według podziału Polski J. Kondrackiego, 1988 r.) obszar gminy leży na prowincji Niż

Środkowoeuropejski (31), podprovincji Pojezierze Południowobałtyckie (315), w obszarze dwóch jednostek Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego (315.1) – Pojezierza Chełmińskiego (315,21) i Kotliny Toruńsko – Eberswaldzkiej (315.3), stanowiącej fragment obszaru chronionego krajobrazu tzw. obszar strefy krawędziowej Kotliny Toruńskiej (315.34).

Ryc. 2. Położenie gminy Zławieś Wielka

Źródło: Google Earth, 20.02.2008 r.

2.2.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne

Północną część gminy zajmuje wysoczyzna morenowa, zbudowana głównie ze skał plejstocenijskich: gliny zwałowej podścielonej serią piasków drobnoziarnistych oraz piasków ze żwirami wodnolodowcowymi. Miejscami występują płaty piasków i mułków, kemów, a także płaty iłów i mułków zastoiskowych. Wzdłuż cieków występują namuły piaszczyste z holocenu. Na północ od Łążyna występują plejstocenijskie piaski ze żwirami i głazy moren czołowych zlodowacenia północnopolskiego. Charakterystyczne jest też występowanie, w obrębie moreny, złóż iłów plejstocenijskich oraz obniżen wytopiskowych. Te ostatnie wypełnione są głównie osadami mineralnymi lub biogenicznymi (torfami). Utwory powierzchniowe są mało i średnioprzepuszczalne.

Na powierzchni pradoliny występują osady holocenijskie: mułki, piaski i żwiry rzeczne, piaski eoliczne, a także namuły i torfy. Terasa zalewowa zbudowana jest z madów o miąższości od 0,5 do 3,6 m. Zalegają tu rzeczne utwory piaszczysto-żwirowe o miąższości od 3 do 14 m, podścielone plejstocenijskimi piaskami i żwirami o miąższości do ponad 20 m. Starorzeczka wypełnione są torfami lub namułami.

Terasa nadzalewowa zbudowana jest głównie z mad mułkowo-piaszczystych oraz piasków drobno i średnioziarnistych. Znajdują się tu równiny biogeniczne, zbudowane z namułów przewarstwionych wkładkami piasków i torfów. Największe powierzchnie torfów występują w okolicach Czarnego Błota i Zarośli Cienkich.

Utwory trzeciorzędowe zalegają stosunkowo płytko. Miąższość ich waha się w przedziale 18,3-58,0 m. Powierzchnia stropu skał trzeciorzędu nachylona jest w kierunku Wisły. Praktycznie cała zachodnia część gminy charakteryzuje się płytkim zaleganiem utworów trzeciorzędowych (do głębokości 5,0 m).

Osady oligocenijskie należą do facji iłów toruńskich reprezentowanych przez mułowce, mułki ilaste, piaski mulaste, ily i iłowce. Strop tych utworów położony jest na wysokości 22,0-57,0 m. pod powierzchnią terenu. Miocen reprezentowany jest przez drobnoziarniste piaski kwarcowe, ily węgliste z przewarstwieniami węgla brunatnego, lokalnie ze żwirem. Osady te występują wyspowo, miąższość ich waha się do 3,4 m do 23,9 m.

Utwory kredy górnej na terenie gminy (margle ilaste lub piaszczyste z glaukonitem, opoki, piaski glaukonitowe lub iłowce margliste) występują tu na głębokości 53,5-90,0 m pod powierzchnią terenu. Powierzchnia stropowa utworów kredy górnej wykazuje maksymalne wahania do 17,7 m, główny kierunek nachylenia to N-NE.

W ścisłym związku z przestrzennym rozmieszczeniem osadów holocenijskich i plejstocenijskich oraz podstawowymi jednostkami morfogenetycznymi pozostaje występowanie surowców mineralnych. Gmina nie jest zbyt bogata w użytkowe surowce mineralne. Swoistego rodzaju surowcem mineralnym są złoża ilów pliocenijskich we wsi Toporzysko, rozpoznane i udokumentowane w 1970 roku przez przedsiębiorstwo „Cergeo” z Warszawy. Ponadto na terenie Pędzewa istnieją złoża piasku (wielkość zasobów złoża kopaliny możliwych do wydobycia wynosi około 412 tys. ton, minimalny wskaźnik wykorzystania złoża wynosi 0,87) oraz żwiru w Stanisławce.

Na terenie gminy zostały dowiezione w latach 2006-2007 dwa otwory studzienne ujmujące kredowy poziom wodonośny, charakteryzujący się dużą wydajnością dobrej jakości wody oraz odpornością na zanieczyszczenia z powierzchni terenu. Otwory studzienne o głębokości 75,0 m każdy, wykonano na terenie miejscowości Czarnowo i Zławieś Mała, ujmujące bezfiltrowo wody szczelinowe w marglach kredowych, zostaną wykorzystane dla potrzeb wodociągu gminnego.

2.2.3. Rzeźba terenu i gleby

W środowisku przyrodniczym gminy można wyróżnić trzy podstawowe typy krajobrazu naturalnego: dno doliny, strefę zboczową i wysoczyznę morenową. Zaznacza się wyraźna różnica pomiędzy częścią północną i południową gminy. Charakteryzowany teren obniża się z północy na południe. Część północna obejmuje obszary wysoczyznowe o wysokościach bezwzględnych 100 m n.p.m., zaś część południowa związana jest z doliną Wisły, w której wysokości bezwzględne wynoszą do 40 m n.p.m., z najniższym punktem w części południowo-zachodniej 29,5 m n.p.m. Największe urozmaicenie rzeźby i deniwelacje terenu występują w strefie krawędziowej wysoczyzny morenowej, osiągając 30-40 m.

W części północnej największą część stanowi morena denna płaska (obejmująca szeroki pas przecinający gminę, ciągnący się na południe od Unisławia do Łysomic). Występują tu również fragmenty moreny falistej (okolice Siemonia i Cichoradza - do 5 m. wysokości). W obrębie wysoczyzny występują liczne zagłębienia wytopiskowe, erozyjne równiny roztopowe, silnie porożcinane rynkami.

Odmienny w swym charakterze jest krajobraz morfologiczny południowej części gminy - związany z pradoliną Wisły (Kotlina Toruńsko-Bydgoską). W rzeźbie tego obszaru dominują terasy rzeczne i pola wydmore. Powierzchnie teras nachylone są ku Wiśle, zgodnie z jej biegiem. Terasa zalewowa ciągnie się wzdłuż Wisły pasem o zmiennej szerokości (max 3-4 km). Terasa nadzalewowa ma charakter akumulacyjny i rozciąga się od Starego Torunia do Czarnowa, osiągając maksymalną szerokość w okolicy Rozgart 5-6 km i dochodząc do krawędzi wysoczyzny. Elementem urozmaicającym poziom, terasowy są kompleksy wydmore, ciągnące się od Przysieka przez Zławieś Wielką do wsi Toporzysko. Na terasie nadzalewowej znaczne powierzchnie zajmują obszary torfowe. Dwudzielność terenu występuje również pod względem litologicznym, bowiem w części północnej gminy związanej z wysoczyzną) przeważa glina zwałowa, a tylko gdzieś tam piaski różnoziarniste, zaś w części południowej (pradoliny) gminy na powierzchni występują osady holoceny: piaski i żwiry rzeczne, mułki, piaski eoliczne, namuły i torfy. W dolinie Wisły spotyka się bardzo atrakcyjne krajobrazowo "wyspy" morenowe.

Analizując gleby omawianego terenu należy stwierdzić, że występuje tu swoistego rodzaju dwudzielność i zróżnicowanie. W części północnej gminy (na wysoczyźnie) dominują dęby brunatne i płowe, zbudowane przeważnie z pisków gliniastych, podścielonych gliną, zaś w obniżeniach wysoczyznowych -gleby bagienne. W części południowej gminy związanej z doliną Wisły przeważają gleby bielcowe i skrytobilicowe wytworzone na piaskach. W obrębie doliny Wisły występują również nieznaczne obszary gleb torfowych i mad.

Charakter rzeźby obszaru gminy nie stawia większych barier dla rozwoju rolnictwa i komunikacji, a duża różnorodność może być stymulatorem rozwoju gospodarki turystycznej, głównie w dolinie Wisły i strefie krawędziowej Wisły. Jednakże tereny te są zagrożone osuwaniem ziemi, wg katalogu osuwisk województwa bydgoskiego z 1971 roku, na obszarze gminy zinwentaryzowano cztery obszary osuwiskowe: Rzęczkowo 1, Rzęczkowo 2, Łążyn 1, Łążyn 2.

Z analizy dostępnych danych wynika, że największe prawdopodobieństwo występowania osuwisk, dotyczy fragmentów wsi: Czarnowo, Stanisławka, Skłudzewo, Rzęczkowo, Doły i Łążyn.

2.2.4. Warunki klimatyczne

W regionalizacji rolniczo-klimatycznej R. Gumińskiego (1948) obszar gminy znajduje się w dzielnicy bydgoskiej. Dzielnicę bydgoską charakteryzują opady o wielkości średnio 550 mm, ponad 100 dni z przymrozkami, czas zalegania pokrywy śnieżnej to 40-60 dni, okres wegetacji trwający od ok. 210 do 215 dni.

Przeważają wiatry z kierunków: zachodniego i południowo-zachodniego (ponad 40% częstości). Znaczny jest udział (ponad 10%) wiatrów wschodnich, przypadających głównie na miesiące zimowe. Najrzadziej występują wiatry z kierunków: południowego, północnego i północno-wschodniego.

Z wiatrami z sektora zachodniego wiąże się napływ powietrza pochodzenia atlantyckiego, zawsze wilgotnego, w zimie ciepłego i powodującego odwilże, a w lecie chłodnego. Tym masom towarzyszy pochmurna pogoda, opady deszczu lub mżawki oraz często mgły.

Termiczne pory roku trwają średnio: lato (średnia dobową temperatura powietrza powyżej 15°C) trwa przez ok. 90 dni, jesień (temperatura średnia dobową pomiędzy 15 a 5°C) około 60 dni, zima (średnia dobową temperatura powietrza poniżej 0°C) przez około 91 dni, a wiosna (temperatura średnia dobową pomiędzy 5 a 15°C) średnio 60 dni. Przedzimy, jak i przedwiośnie trwają około miesiąca.

2.2.5. Warunki hydrologiczne

W ujęciu hydrologicznym obszar gminy Zławieś Wielka znajduje się w dorzeczu dolnej Wisły. Dopływem Wisły na terenie gminy jest płynący równolegle do niej Kanał Górny (II rząd klasyfikacji rzecznej) oraz uchodzące do niego: Struga Łysomicka (zwana też Papowską Dużą) oraz Kanał Dolny (ciek równoległy do Wisły na obszarze tarasu zalewowego). Poziom wód zarówno w Kanale Górnym, jak i Kanale Dolnym jest ściśle zależny od poziomu wody w Wiśle (duża obfitość płytko zalegających wód podziemnych). W przypadku Kanału Górnego dochodzi do okresowych podtopień (tereny Czarnowa, Stanisławki oraz przy większej fali, tereny dalej położone w kierunku Toporzyska), w związku z napływem wód o wyższej rzędnej od strony Wisły – brak przepompowni.

Wyniki badań z 1990 r. pozwoliły sklasyfikować wody Kanału na odcinku 15 km (środkowy i dolny bieg) do klasy II. W górę rzeki obserwowano pogorszenie jakości wód.

Wody stojące to głównie starorzecza (oraz związane z nim obszary podmokłe), w mniejszej części stawy rybne (w Przysieku i w okolicach wału wiślanego oraz pod skarpą między Skłudzewem a Rzęczkowem-Doły). Największymi zbiornikami wód stojących jest jezioro Górsk oraz Przysiek.

Z wód podziemnych największe zasoby oraz największe znaczenie użytkowe mają wody piętra czwartorzędowego. Poziom ten charakteryzuje się różną miąższością, która kształtuje odległości od Wisły (44 m w jej bezpośrednim sąsiedztwie do 8,4 m - 3 km od jej brzegu). Zwierciadło wody w obrębie doliny występuje na głębokości 1-5 m p.p.t. (przy średnim spadku hydraulicznym rzędu 1-2%), w obrębie wysoczyzny poziom czwartorzędowy występuje na głębokości 40-60 m p.p.t. przy wydajności rzędu 40-65 m³/h.

W piętrze czwartorzędowym w obrębie pradoliny Wisły występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 141 (tzw. „Zbiornik Dolnej Wisły”), z kierunkiem spływu wód prostopadłym do rzeki. 230 km² znajduje się w Obszarze Najwyższej Ochrony GPZW (ONO), a 124 km² w Obszarze Wysokiej Ochrony (OWO) – brak ochronnych warstw nieprzepuszczalnych. Oba obszary ochronne występują na terenie gminy Zławieś Wielka. „Zbiornik Dolnej Wisły” stanowi aktualną i przyszłą rezerwę wody pitnej.

Wg monitoringu regionalnego i krajowego wody podziemne na terenie gminy Zławieś Wilka posiadają II klasę czystości.

Ryc. 3. Wisła w okolicach miejscowości Czarnowo

Źródło: udostępnione Urząd Gminy Zławieś Wielka

2.2.6. Fauna i flora

Współczesna szata roślinna na terenie gminy Zławieś Wielka kształtowała się na przełomie 12 tysięcy lat. Działalność Wisły oraz człowieka pomogła w powstaniu niezwykle zróżnicowanego środowiska: geomorfologicznego, glebowego, mikroklimatycznego i hydrologicznego, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w bogactwie flory i fauny. Duże obszary gminy pokrywają pola uprawne, 24,48% powierzchni gminy porastają lasy. Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej, lasy z obszaru gminy wchodzą w skład III Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej, 5 dzielnicy Kotliny Toruńsko-Płockiej oraz 3 dzielnicy Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Struktura gatunkowa i wiek drzew są zróżnicowane. Na obszarach żyzniejszych rosną bory mieszane i lasy mieszane. Na utworach pochodzenia eolicznego i rzecznoego rosną bory sosnowe. Urozmaiceniem tego krajobrazu są lasy położone na utworach morenowych i torfowiskach, a także żyzne lasy łąkowe w Dolinie Wisły. Rzadkie, chronione rośliny wzbogacają pospolicie występującą szatę roślinną. Z Doliną Wisły związane są także ciekawe zbiorowiska nieleśne. Gatunki dawnej tundry glacialnej i postglacialnej są najdawniejszymi elementami istniejącej na terenie nadleśnictwa flory.

Skład gatunkowy drzewostanu na terenie gminy to głównie sosna (85%), świerk, buk, dąb, brzoza i olcha.

Tab. 1. Powierzchnia lasów w gminie Zławieś Wielka

Wyszczególnienie	Jednostka
Grunty leśne ogółem	4426,9 ha
Lasy ogółem	4345,2 ha
Lasy państwowe Skarbu Państwa	3810,1 ha
<i>w tym Lasy gminne</i>	<i>20,0 ha</i>
Lasy poza własnością Skarbu Państwa	535,1 ha
<i>w tym lasy ochronne poza własnością Skarbu Państwa</i>	<i>365,2 ha</i>
Prywatne pozyskiwanie drewna	107 m ³

Źródło: GUS

Analizując strukturę własności zauważa się, iż zdecydowana większość lasów należy do Skarbu Państwa i jest zarządzana przez Nadleśnictwo Toruń. Lasy gminne zajmują 20 ha tj. 0,5% powierzchni lasów.

Ważnymi ostojami flory, są występujące na terenie gminy, parki podworskie, zieleń towarzyszącą dawnym osadom fabrycznym i zespołom szkolnym, rosnąca na starych cmentarzach i przy obiektach sakralnych. Parki podworskie to obszary o dużej wartości przyrodniczej, o szczególnie ukształtowanych ekosystemach i bardzo bogatym składzie gatunkowym flory i fauny. Rozmieszczenie zabytkowych zespołów zieleni podworskiej w gminie ma związek z występowaniem własności ziemskich. Niestety część z tych obiektów stanowi tylko relikwie parku, część jest zaniedbana i zniszczona. Tylko nieliczne jak np. parki w Skłudzewie i Przysieku są zagospodarowane i prezentują się jak w czasach świetności.

Ponadto ostojami zieleni są miedze między polami uprawnymi oraz niewielkie skupiska zieleni wokół oczek i cieków wodnych.

Zwierzętami zamieszkującymi teren gminy, głównie w lasach, są sarny, jelenie, dziki, a nawet łosie, które pojawiają się tu w czasie swych wędrówek. Ponadto spotkać tu można

ponad 1000 gatunków chrząszczy. Licznie występują bociany białe. Czynnikiem wpływającym negatywnie na bytowanie zwierząt, także ptaków, jest otoczenie lasów przez pola i tereny zurbanizowane. Jedynie w Dolinie Wisły, wzdłuż rzeki, warunki są dużo korzystniejsze. Dolina Wisły stanowi ważny szlak przelotu ptaków oraz miejsce przystankowe. Można tu spotkać, rzadko już występujące w Polsce, remizy, podróżniczki, łośówki i raniuszki.

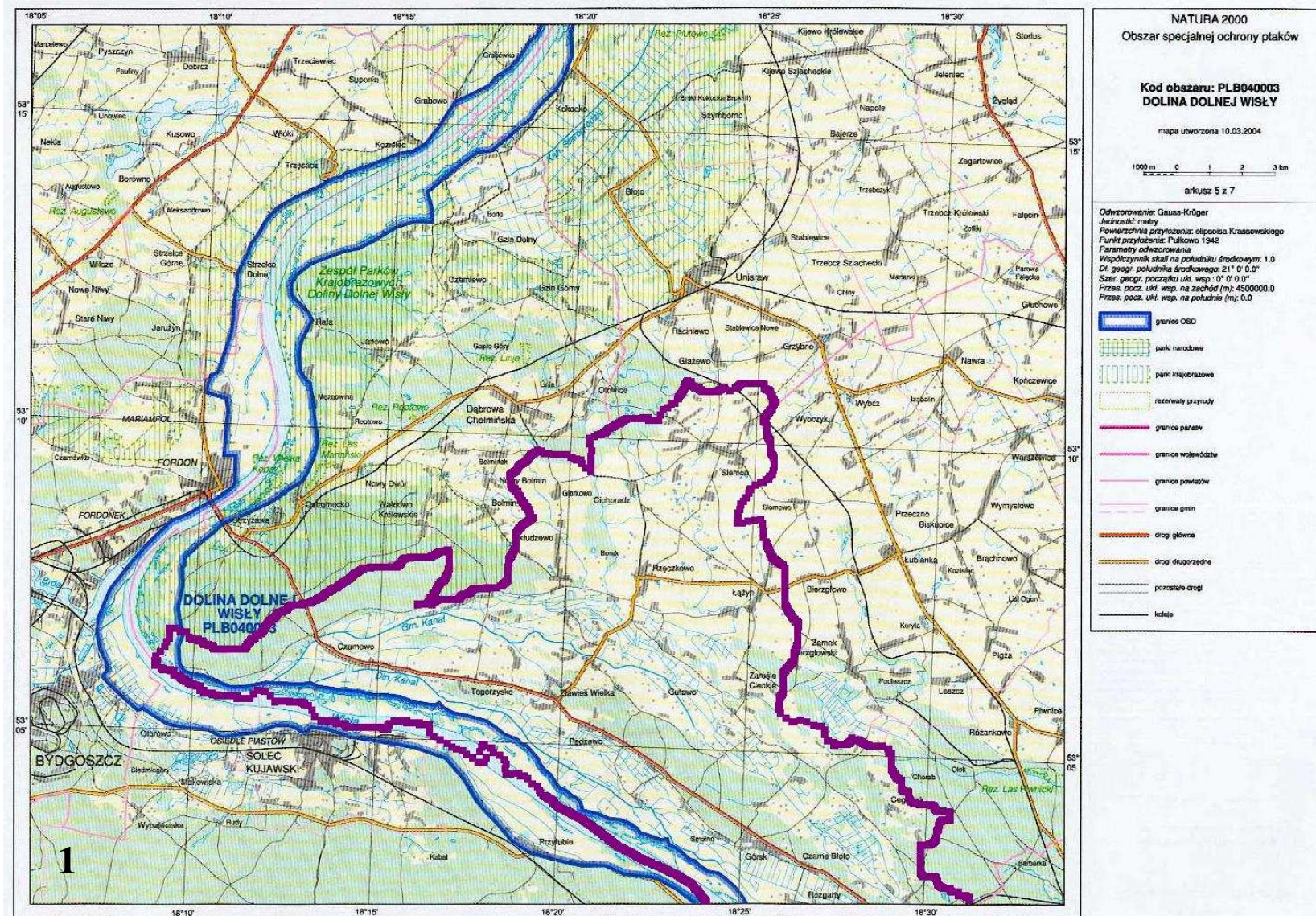
2.2.7. Zasoby środowiska przyrodniczego podlegającego ochronie

Przez teren gminy Zławieś Wielka przebiega obszar podlegający specjalnej ochronie ptaków "Natura 2000", zajmujący 1634,2 ha² w Dolinie Dolnej Wisły. **Sieć Natura 2000** to projekt ekologiczny, który ma za zadanie zapewnienie trwałej egzystencji ekosystemów. Określa on gatunki roślin i zwierząt, a także siedliska przyrodnicze, które wymagają specjalnej opieki. Chroni się zarówno gatunki i siedliska rzadkie, jak i te, które są najbardziej typowe dla danego obszaru. W ramach projektu prowadzi się też monitoring obszarów nim objętych.

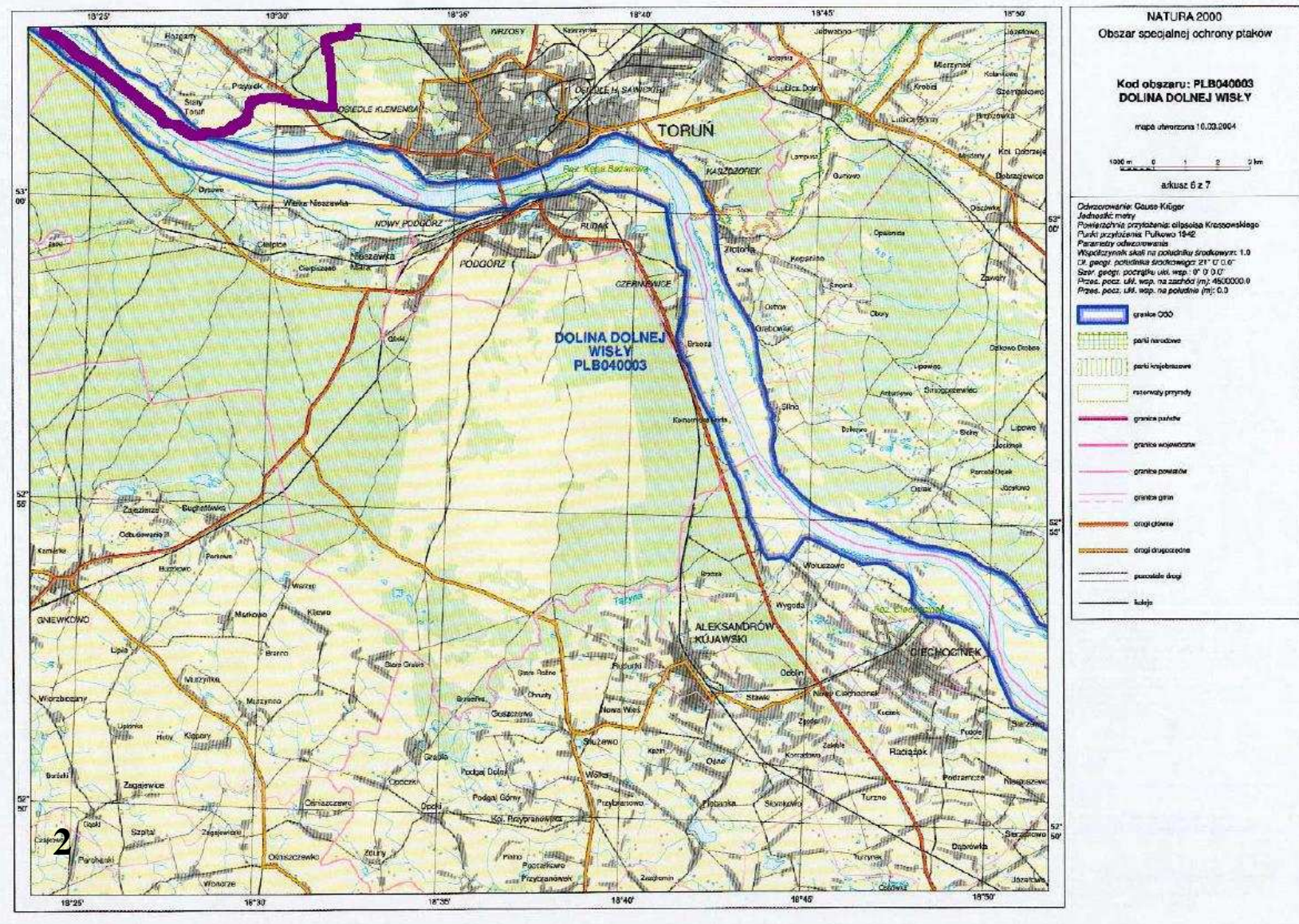
Specjalnej ochronie podlega, przecinający gminę „Obszar strefy krawędziowej Kotliny Toruńskiej”, obejmujący strefę krawędziową z wąskim pasem wysoczyzny morenowej oraz urozmaicone wydmy wyższe terasy pradoliny Wisły. Ponadto na terenie gminy znajduje się 45 pomników przyrody. Jest to najwięcej pomników przyrody w powiecie toruńskim. W większości pomnikami są drzewa, głównie dęby oraz topole i wierzby.

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Ryc. 4. Granice obszarów specjalnej ochrony ptaków "Natura 2000" w granicach gminy Zławieś Wielka
 Źródło: załącznik do Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r.

2.2.8. Identyfikacja problemów

Środowisko gminy zagrożone jest zanieczyszczeniami oraz hałasem wynikającym z tranzytowego charakteru gminy, położonej między dwoma ośrodkami miejskimi. Niebezpieczeństwo stanowią także szybko rozwijające się obszary mieszkaniowe i łączący się z nimi rozwój infrastruktury powierzchniowej i podziemnej zagrażający środowisku naturalnemu. Ważnym zasobem środowiska naturalnego omawianego obszaru jest krajobraz strefy krawędziowej Wisły, niestety jest on równie zagrożony, co piękny. Znaczna część tego fragmentu gminy zagrożona jest osuwiskami. Ponadto teren ten jest zarośnięty i często zdegradowany przez niewielkie, lokalne "dzikie" zwirownie.

W gminie brak większych zbiorników wodnych, a brzeg Wisły nie jest w żaden sposób wykorzystany.

2.3. Sfera społeczna

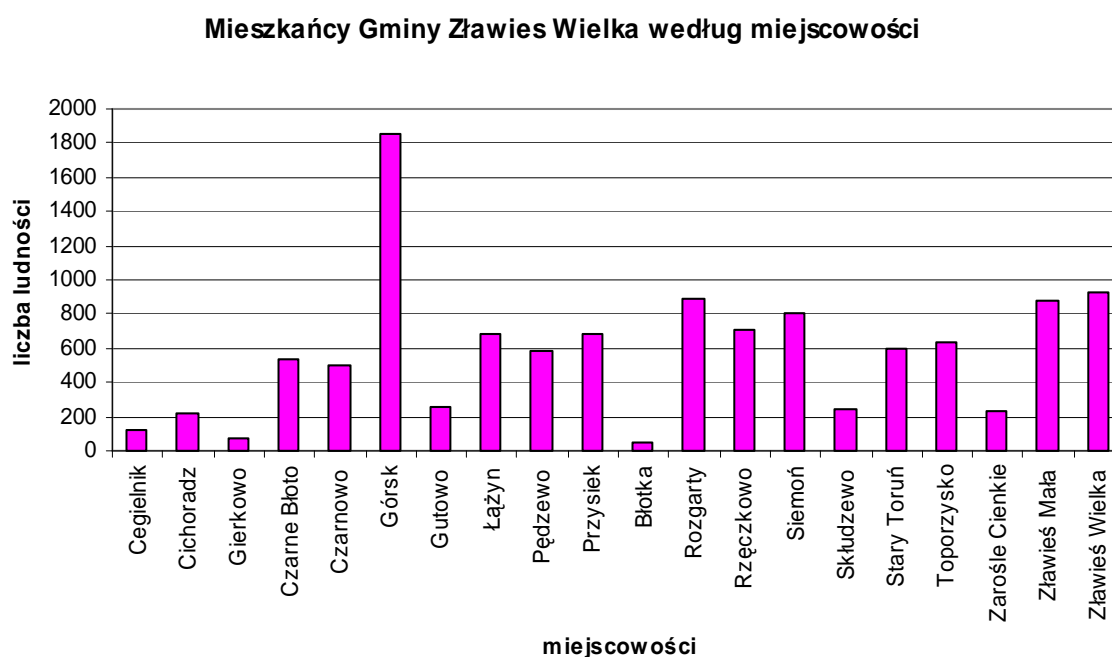
Nawet najlepsza infrastruktura turystyczna, drogowa i inna nie zapewni sukcesu gminie. Bez społeczności, która będzie otwarta na zmiany, elastyczna i gotowa do podjęcia ryzyka nie jest możliwy trwały rozwój. Aby jednak było to możliwe, konieczne jest stworzenie odpowiednich warunków. Młodzi ludzie powinni mieć szeroki dostęp do edukacji na dobrym poziomie średnim i wyższym. Także każdy, kto chce podnieść kwalifikacje w życiu dorosłym powinien mieć taką możliwość. Przeciwdziałać należy zjawisku wykluczenia i marginalizacji społecznej.

Aktywność to nie tylko uczenie się i praca, ale także rozwój kulturalny. To też możliwość realizowania siebie w działaniach na rzecz innych, a więc wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych, co prowadzi do budowy społeczeństwa obywatelskiego. Jest to także prawo do sprawnej administracji.

2.3.1. Wielkość populacji

Gminę Zławieś Wielka zamieszkuje 11615 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi na tym obszarze 65,2os/km² (zaludnienia w powiecie toruńskim - 73 os/km², w województwie kujawsko - pomorskim - 115 os/km², gminy wiejskie tegoż województwa - 51 os/km². Polska 122 os/km², gminy wiejskie w kraju 54 os/km²).

Najludniejszymi sołectwami w gminie są te, położone w najbliższym sąsiedztwie Torunia i Bydgoszczy oraz wzdłuż drogi krajowej nr 80 tj. Stary Toruń, Rozgarty, Górsk, Przysiek, Zławieś Wielka, Czarne Błoto, Cichoradz i Czarnowo. Dynamika wzrostu liczby ludności w tych sołectwach jest zdecydowanie wyższa niż w pozostałej części gminy, np. w Starym Toruniu i Rozgartach w stosunku do roku 1991 tempo wzrostu wynosiło ponad 270%. Zaledwie w trzech sołectwach położonych w północno-zachodniej części gminy liczba mieszkańców maleje (tj. Cichoradz, Siemoń, Rzęczkowo).

Wyk. 1. Liczba ludności gminy wg rozkładu na miejscowości w 2007 roku.

Źródło: UG Zławieś Wielka

Tab. 2. Zmiany liczby ludności w gminie Zławieś Wielka

	1995	1998	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności ogółem	9588	9829	9949	10143	10376	10667	10986	11261	11507	11615
Gęstość zaludnienia os/km²	54	55	56	57	60	60	62	63	64	65,2
Kobiety	4799	4934	5006	5113	5217	5361	5516	5650	5775	-
Mężczyźni	4789	4895	4943	5030	5159	5306	5470	5611	5732	-
Współczynnik feminizacji	100	101	101	101	102	101	101	101	101	-
Małżeństwa na 1000 mieszkańców	5,5	6,8	6,1	5,9	5,8	5,2	4,5	5,1	6,1	-

Źródło: GUS

Struktura ludności według płci charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet. Współczynnik feminizacji w gminie wynosi 101 kobiet na 100 mężczyzn. Jest to wskaźnik korzystniejszy niż ten w powiecie, województwie i kraju (w powiecie toruńskim przypadają 103 kobiety na 100 mężczyzn, w województwie kujawsko-pomorskim ukształtował się na takim samym poziomie jak w kraju tj. 107 kobiet na 100 mężczyzn).

Tab. 3. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Zławieś Wielka w latach 1991-2007

Nazwa sołectwa	1991		1995		1997		2000		2007	
	Liczba ludności	1991=100%	Liczba Ludności	1991=100%	Liczba ludności	1991=100%	Liczba ludności	1991=100%	Liczba ludności	1991=100%
Cegielnik	146	100	136	93,2	122	83,6	119	81,5	122	83,6
Cichoradz	224	100	281	125,4	297	132,6	299	133,5	215	96,0
Czarne Błota	374	100	335	89,6	381	101,9	404	108,0	540	144,4
Czarnowo	383	100	390	101,8	375	97,9	393	102,6	519	135,5
Górszk	1369	100	1488	108,7	1631	119,1	1702	124,3	1866	136,3
Gutowo	236	100	224	94,9	236	100,0	248	105,1	258	109,3

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

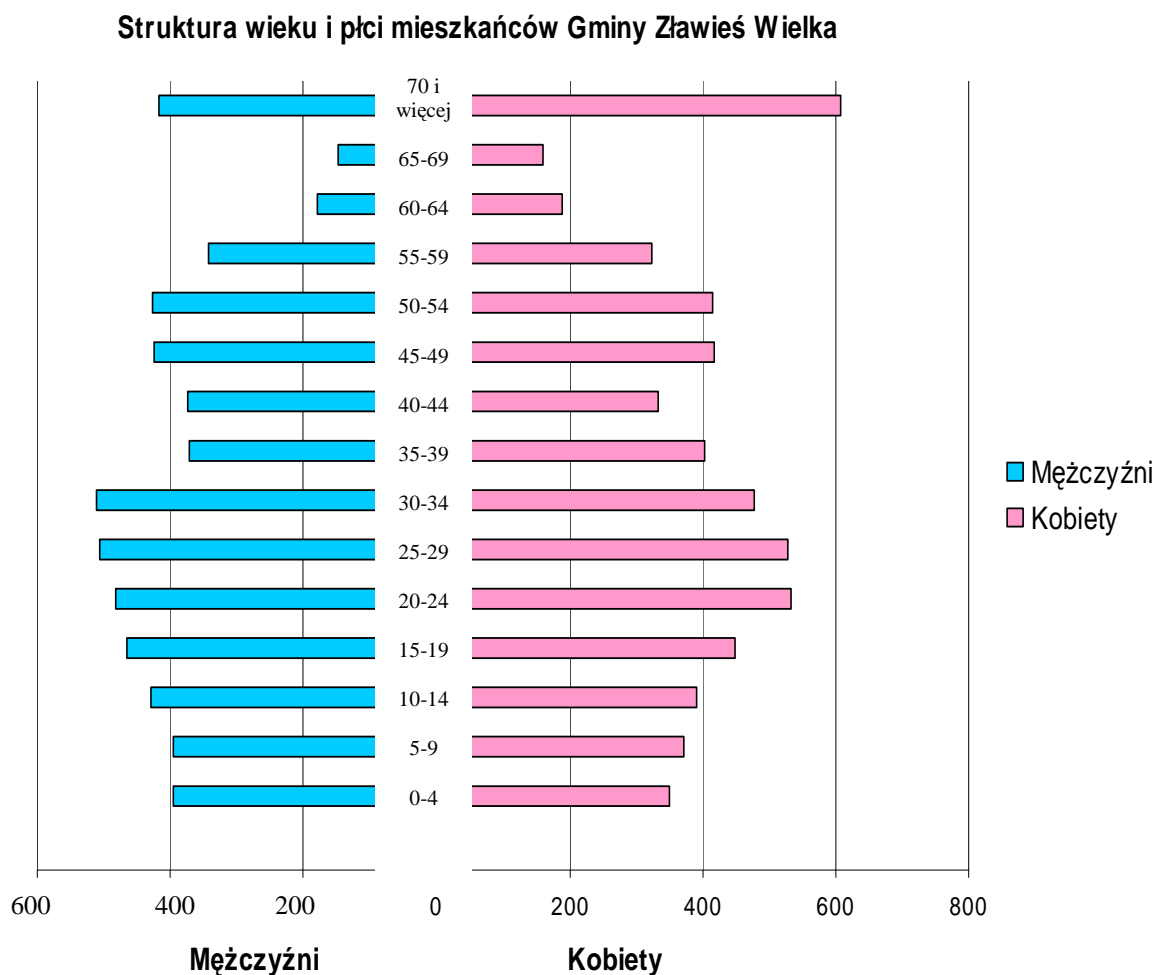
Łążyn	614	100	656	106,8	626	102,0	650	105,9	684	111,4
Pędzewo	580	100	582	100,3	565	97,4	563	97,1	585	100,9
Przysiek	434	100	488	112,4	450	103,7	558	128,6	727	167,5
Rozgarty	334	100	357	106,9	373	111,7	396	118,6	934	279,6
Rzęczkowo	703	100	732	104,1	715	101,7	703	100,0	700	99,6
Siemoń	839	100	854	101,8	836	99,6	828	98,7	788	94,5
Skłudzewo	227	100	237	104,4	233	102,6	233	102,6	244	107,5
Stary Toruń	220	100	223	101,4	232	105,5	257	116,8	643	292,3
Toporzysko	613	100	698	113,9	694	113,2	626	102,1	639	104,2
Zarośle Cienkie	212	100	227	107,1	221	104,2	214	100,9	240	113,2
Żławieś Mała	743	100	774	104,2	704	94,8	784	105,5	916	123,3
Żławieś Wielka	712	100	761	106,9	818	114,9	856	120,2	921	129,4
Gmina	8963	100	9443	105,4	9509	106,1	9833	109,7	11615	129,6

Źródło: Urząd Gminy Żławieś Wielka

2.3.2. Struktura wieku i płci

W strukturze wieku ludności zauważalne są pewne charakterystyczne elementy m.in. przewaga chłopców w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym oraz znaczna przewaga kobiet w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Ponadto w ciągu ostatnich kilku lat zaznacza się wyraźna tendencja spadku liczby osób w najniższych grupach wiekowych, co związane

jest z systematycznym od 1990 roku spadkiem urodzeń. Wyraźnie zaznaczone są okresy wyżów i niżów demograficznych, przejawiające się w postaci wcięć i wybrzuszeń piramidy wieku i płci gminy, będącej zmniejszonym i bardziej korzystnym odbiciem piramidy dla Polski.

Wyk. 2. Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Zławieś Wielka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważalne jest, iż piramida wieku i płci ludności gminy Zławieś Wielka zaczyna wolno zmieniać kształt na stagnacyjny. Jest to wynikiem charakterystycznych dla Polski, wspomnianych wcześniej wyżów i niżów demograficznych, będących wynikiem bogatej historii kraju oraz wiążących się z tym, zmian demograficznych, a także spadku liczby urodzeń. Efektem wspomnianych przemian demograficznych jest zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrastający udział osób w wieku produkcyjnym.

W gminie Zławieś Wielka w ciągu ostatnich 7 lat procent osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 4,1 %, a w wieku produkcyjnym wzrósł o 4,3%.

Tab. 4. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego grup wiekowych w % ludności ogółem dla gminy Zławieś Wielka w latach 2000 - 2006 roku

Grupy wiekowe	Udział procentowy w ogóle ludności						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ludność w wieku przedprodukcyjnym w %	29,0	28,5	27,5	26,7	26,0	25,4	24,9
Ludność w wieku produkcyjnym w %	60,2	60,9	62,0	63,0	63,6	64,1	64,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym w %	10,8	10,7	10,5	10,3	10,4	10,5	10,6

Źródło: GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego, nagłaśniany w ostatnim czasie ze względu na możliwości pojawiania się w Polsce problemu z wypracowaniem emerytur dla przyszłych pokoleń, zmniejsza się w sposób widoczny w omawianej gminie. W ciągu 6 lat procent obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (wiek przedprodukcyjny + poprodukcyjny), zmniejszył się o 9%, natomiast obciążenie osób w wieku poprodukcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym wzrosło, o 5%, co świadczy o wcześniej podkreślanym zmniejszaniu się osób w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany w strukturze wieku wynikają z wielu czynników socjologicznych m.in. zmiany modelu rodziny z wielodzietnej na 2+1 (rodzice i dziecko).

Tab. 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2000-2006.

Grupy wiekowe	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	66,1	64,3	61,4	58,6	57,2	56,1	55,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	37,0	37,5	38,2	38,5	39,7	41,3	42,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	17,9	17,5	17,0	16,3	16,3	16,4	16,4

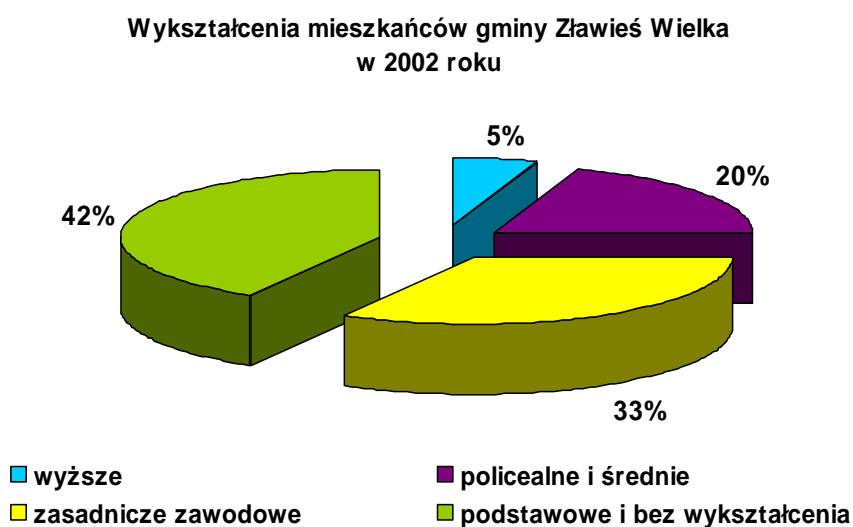
Źródło: GUS.

2.3.3. Poziom wykształcenia

Ważnym elementem socjologicznym w planowaniu dalszego rozwoju gminy jest analiza wykształcenia mieszkańców, wpływająca pośrednio na ich stan świadomości i wynikające z tego wszelkie działania społeczne i gospodarcze.

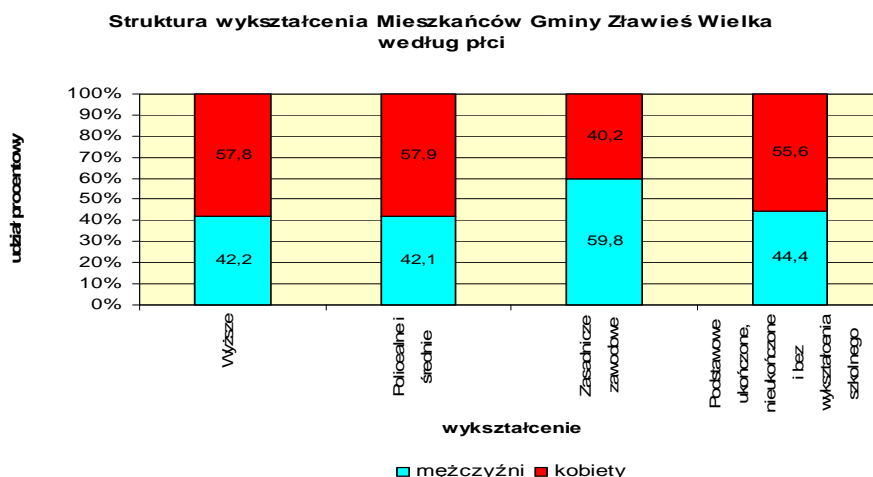
Ze względu na brak aktualnych danych szczegółowych, dotyczących wykształcenia mieszkańców gminy Zławieś Wielka, w niniejszym opracowaniu posłużono się danymi ze Spisu Powszechnego z 2002 r.

Według spisu, zdecydowanie najwięcej osób posiadało wykształcenie podstawowe ukończone lub nieukończone – 35,3%. Osób z wykształceniem wyższym w 2002 roku było zaledwie 4,4% (tj. 424 osoby), dla porównania, w kraju wskaźnik ten wynosił około 10,2% (na podstawie danych GUS 2002 NSP), a w województwie kujawsko-pomorskim 7%. Wykształcenie średnie posiadało 16,7%, a zasadnicze zawodowe 28,2% ogółu.

Wyk. 3. Wykształcenie mieszkańców gminy Zławieś Wielka
 Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Lepiej wykształcone w gminie Zławieś Wielka były kobiety, stanowiły 57,8% osób z wykształceniem wyższym i 57,9% osób z wykształceniem policealnym i średnim. Należy jednak zauważyć, że przeważały one także w grupie z wykształceniem podstawowym ukończonym i nieukończonym 55,6% (taki poziom wykształcenia występował w starszych grupach wiekowych). Wśród mężczyzn najwięcej było z wykształceniem zawodowym - 59,8%.

Wyk. 4. Struktura wykształcenia mieszkańców wg płci w gminie Zławieś Wielka
Źródło: GUS

Na tle gmin powiatu toruńskiego, procent osób z wykształceniem wyższym, w gminie Zławieś Wielka, w stosunku do liczby mieszkańców wynosił 4,3% i był wyższy od średniej dla powiatu wynoszącej 3,8%. Tylko dwie gminy, Lubicz i Wielka Nieszawka, miały ten wskaźnik wyższy.

Tab. 6. Liczba osób z wykształceniem wyższym w gminach powiatu toruńskiego.

Gminy powiatu toruńskiego	Liczba osób z wykształceniem wyższym		
	Ogółem	% w stosunku do liczby mieszkańców	% osób z wykształceniem wyższym w powiecie
Miasto Chełmża	571	3,6%	19,8%
Gmina Chełmża	181	2,0%	6,3%
Gmina Czernikowo	217	2,9%	7,5%
Gmina Lubicz	662	4,6%	22,9%
Gmina Łubianka	137	3,1%	4,7%
Gmina Łysomice	299	4,0%	10,4%
Gmina Obrowo	225	2,8%	7,8%
Gmina Wielka Nieszawka	170	4,7%	5,9%
Gmina Zławieś Wielka	424	4,3%	14,7%
Powiat toruński	2886	3,8%	100%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności 2002.

Niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy przyczyniał się do mniejszych szans na znalezienie dobrze płatnej pracy oraz do występowania wysokiej stopy bezrobocia w gminie, i

odwrotnie: małe szanse znalezienia pracy i wysoka stopa bezrobocia spowodowały, że niska była motywacja do podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia w gminie.

Jednak wartym podkreślenia jest zauważalny wzrost ludności podejmującej naukę w szkołach średnich oraz uczelniach wyższych (także ludności w wieku średnim), stanowi to dobrą perspektywę dla dalszego rozwoju gminy.

2.3.4. Ruch naturalny i migracyjny ludności

Ruch naturalny i migracyjny stanowi główny element wpływający na stan zaludnienia gminy Zławieś Wielka. Na ruch naturalny składają się urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny. Aby ruch ten był wiarygodny należy obliczyć wskaźniki tzn. przeliczyć liczbę zjawiska na 1000 mieszkańców.

W gminie Zławieś Wielka wskaźnik urodzeń maleje od 2003 roku, co powoduje spadek przyrostu naturalnego w tym samym okresie. Wskaźnik zgonów na terenie gminy kształtowany różnymi czynnikami nie wykazuje żadnych zależności. Niemniej, w odniesieniu do informacji ze strategii na lata 2000-2010 wynika, że wskaźnik ten zwiększył się w stosunku do lat 80-tych, kiedy wahał się w granicach od 3,8 do 6,7 na 1000 os.

Tab. 7. Ruch naturalny ludności

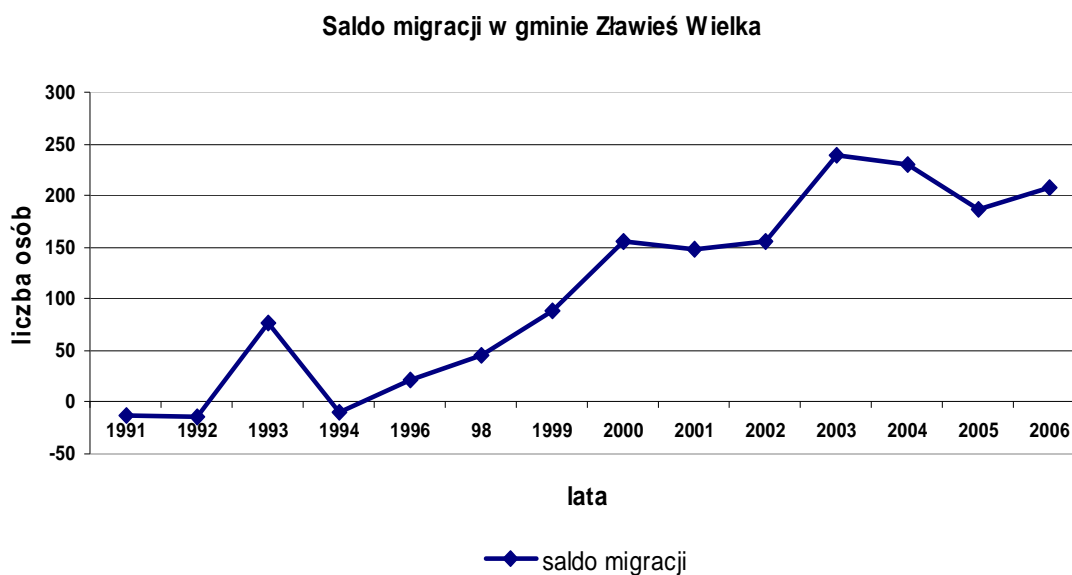
Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	Wskaźnik na 1000 mieszkańców	Wskaźnik na 1000 mieszkańców	Wskaźnik na 1000 mieszkańców
2000	12,5	6,4	6,1
2001	13,0	8,5	4,5
2002	13,4	5,9	7,5
2003	12,6	7,8	4,9
2004	13,6	5,5	8,1
2005	12,9	5,1	7,8
2006	11,6	8,2	3,4

Źródło: GUS

Drugim ważnym, wpływającym na liczbę mieszkańców gminy Zławieś Wielka elementem, jest ruch migracyjny. Saldo migracji obrazuje różnicę pomiędzy napływem, a odpływem ludności. Poprzez napływ rozumie się zameldowania na pobyt stały w gminie.

Przez odpływ należy rozumieć wymeldowania z pobytu stałego w gminie (zameldowania w innej jednostce na pobyt stały).

Na terenie gminy Zławieś Wielka saldo migracji w latach 70 i 80 było ujemne, od lat 90-tych sytuacja ta uległa zasadniczej zmianie i od tej pory zauważalny jest dodatni przyrost migracyjny. Związane jest to m.in. z osiedlaniem się na tym obszarze wielu mieszkańców Torunia i Bydgoszczy. Wpływają na to dobre powiązania komunikacyjne, ładna okolica oraz duży wybór stosunkowo tanich gruntów, w porównaniu z cenami ziemi w miastach przyległych.

Wyk. 5. Saldo migracji w gminie Zławieś Wielka.

Źródło: GUS.

2.3.5. Aktywność zawodowa

Ludność aktywna zawodowo to wszyscy **pracujący zawodowo** (pracodawcy, pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek, nieodpłatnie pomagający członkowie rodzin) oraz **zarejestrowani** bezrobotni. Do ludności aktywnej zawodowo nie zalicza się uczniów odbywających naukę zawodu, gospodyń domowych i osób żyjących wyłącznie z kapitału. Z powodu braku pełnego obrazu grupy ludzi aktywnych zawodowo, w niniejszym dokumencie przedstawiono liczbę osób bezrobotnych oraz uproszczoną stopę bezrobocia w gminie Zławieś Wielka.

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Właściwym obrazem przedstawiającym problem bezrobocia jest stopa bezrobocia tzn. stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie. W odniesieniu do gminy brak jest danych dotyczących liczby ludności aktywnej ekonomicznie, w związku, z czym oblicza się uproszczony wskaźnik bezrobocia tzn. liczbę ludności bezrobotnej do liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik bezrobocia obliczany tym sposobem jest zawsze niższy, bo liczba ludności w wieku produkcyjnym jest zawsze większa od liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Szybki rozwój gospodarczy kraju oraz powstanie Kujawsko-Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w sąsiedniej gminie Łysomice w znaczny sposób wpłynęło na zmniejszenie się liczby osób bez pracy oraz stopy bezrobocia w gminie. Na koniec 2007 roku zarejestrowanych było 596 osób. W stosunku do roku 2003 spadek ludności bezrobotnej nastąpił o 554 osoby, stopa bezrobocia spadła o 5,6 %.

Tab. 8. Liczba bezrobotnych w gminie Zławieś Wielka na tle innych jednostek terytorialnych

Lata	Liczba osób bezrobotnych		Stopa bezrobocia			
	ogółem	% ludności ogółem	Zławieś Wielka**	Powiat toruński	Woj. Kujawsko pomorskie	Polska
2000	750	7,5	12,6	21,2	19,4	15
2001	927	9,1	15,0	25,2	21,6	17,4
2002	1069	10,3	16,7	24,7	22,6	18,1
2003	1150	10,8	17,1	32,0	25,3	20,6
2004	1059	9,6	15,1	29,6	23,5	19,1
2005	978	8,7	13,5	28,9	22,3	17,6
2006	825	7,3	11,1	24,8	19,3	14,9
2007	596	5,1	8,0	18,3	14,9	11,2

** uproszczona stopa bezrobocia

Źródło: PUP Chełmża, WUP Toruń,

Znacznie częściej w grupie bezrobotnych znajdują się kobiety. Na koniec 2007 roku stanowiły one 62, 6% ogółu bezrobotnych. Wynika to głównie z częstego wykonywania przez kobiety prac domowych, nieklasyfikowanych jako zatrudnienie.

Tab. 9. Bezrobotni w gminie Zławieś Wielka wg prawa do zasiłku

Lata	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni zarejestrowani					
		bez prawa do zasiłku		dotychczas niepracujący		absolwenci	
		ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
2000	750	629	83,9%	144	19,2%	30	4,0%
2001	927	690	74,4%	158	17,0%	44	4,7%
2002	1069	806	75,4%	199	18,6%	59	5,5%
2003	1150	869	75,6%	207	18,0%	39	3,4%
2004	1059	857	80,9%	173	16,3%	0	0,0%
2005	978	788	80,6%	150	15,3%	49	5,0%
2006	825	659	79,9%	154	18,7%	31	3,8%
2007	596	119	20,0%	131	23,0%	-	-

Źródło: PUP Chełmża

Około 20% bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku, co świadczy o bezrobociu długotrwałym lub braku wypracowania odpowiedniej ilości miesięcy przez osoby młode po ukończeniu szkoły (22%). Absolwenci stanowią 3,8% bezrobotnych w gminie.

Tab. 10. Struktura osób bezrobotnych w gminie Zławieś Wielka na tle pozostałych gmin powiatu toruńskiego

Bezrobotni zarejestrowania na dzień 31.12.2007 rok.					
Wyszczególnienie	Ogółem	w tym			
		Kobiety	Zwolnienie z przyczyn zakładu pracy	Dotychczas niepracujący	Bezrobotni z prawem do zasiłku
Miasto Chełmża	1114	647	10	164	215
Gmina Chełmża	498	269	3	113	97
Gmina Czernikowo	616	383	6	151	120
Gmina Lubicz	814	488	17	124	218
Gmina Łubianka	240	136	6	49	44
Gmina Łysomice	374	198	3	70	98
Gmina Obrowo	553	341	10	117	102
Gmina Wielka Nieszawka	184	100	6	20	46
Gmina Zławieś Wielka	596	373	19	131	119
Razem	4989	2935	80	939	1059

Źródło: PUP Chełmża

Zdecydowanie w grupie bezrobotnych przeważają osoby o niskim wykształceniu i kwalifikacjach. Ponad 46,6 % to osoby z wykształceniem podstawowym lub osoby nieposiadające wykształceniem. Dominują oni w grupie będącej długotrwale bez pracy. Osób po studiach w grupie bezrobotnych jest ok 2% i są to zwykle osoby na krótkotrwałym bezrobociu.

Podsumowując podrozdział poświęcony bezrobociu, można stwierdzić, iż nie stanowi ono już głównego problemu w gminie. W przeciągu ostatnich dwóch lat jego skala spadła do poziomu, którym mogą poszczycić się kraje Unii Europejskiej 7, 5% na koniec grudnia 2007.

2.3.6. Aktywność obywatelska

Aktywność zawodowa obywateli przejawia się udziałem w licznych organizacjach i stowarzyszeniach. Na terenie gminy prężnie działają podmioty takie jak:

- **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Podgrodzie Toruńskie"** – stowarzyszenie powstało w czwartym kwartale 2004 roku z inicjatywy Wójta Gminy Zławieś Wielka - Tadeusza Smarza, w ramach realizacji I schematu Pilotażowego Programu Leader+. Na mocy porozumienia Gmin Zławieś Wielka, Wielka Nieszawka i Lubicz wspólnie utworzono partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich – Lokalana Grupa Działania "Podgrodzie Toruńskie". Podstawowy cel tej organizacji to poprawa jakości życia mieszkańców. Mieszkańcom Podgrodzia Toruńskiego pragnie się zapewnić jak najlepsze warunki do pielęgnowania różnorodności kulturowej, tradycji i różnych form życia zbiorowego.
- **Fundacja Piękniejszego Świata** w Skłudzewie została założona w 1989 roku przez artystów pedagogów Danutę Sowińską - Warmbier, Leszka Warmbiera, Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych S.A, Geofizykę –Toruń spółka z o.o., Skarb Państwa oraz Urząd Gminy Zławieś Wielka. Powołano ją w celu zachowania cennego dorobku przeszłości i tradycji, wzbogacenia wartości dzisiejszych i tworzenia piękniejszej przyszłości.
- **Stowarzyszenie „Agni”** w Górsku ma za zadanie propagowanie i rozwijanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających remontowi i rozbudowie Ośrodka Wychowawczego „Moja Rodzina”.

➤ **Stowarzyszenie Odnowy Wsi Aktywnej** z siedzibą w Przysieku postawiło sobie jako zadanie, wszechstronny rozwój wsi. Cel główny to współpraca z organizacjami o podobnym charakterze w kraju i zagranicą oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w celu przyśpieszenia ich rozwoju.

➤ **Stowarzyszenie Chiropraktycy Polscy** w Przysieku ma na celu rozpowszechnianie i stosowanie zdobyczy naukowych, w szczególności w zakresie chiropraktyki i szerzenie postępu w tej dziedzinie, podnoszenie fachowego i naukowego poziomu członków Stowarzyszenia oraz ułatwienie im prowadzenia badań naukowych, rozwijania form szkolenia, doszkalania, doksztalcania zawodowego, a także współdziałanie ze służbą zdrowia.

➤ **Stowarzyszenie Wspierania Dzieci i Młodzieży Uzdolnionej „TALENT”** w Czarnym Błocie, ma za zadanie wspieranie rozwoju lokalnej edukacji, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej placówkom oświatowym i wychowawczym oraz osobom prawnym i fizycznym zajmującym się upowszechnianiem oświaty, kultury i kultury fizycznej, wyposażenie placówek oświatowych i wychowawczych w sprzęt potrzebny do prowadzenia przez nich działalności, ustanawianie stypendiów naukowych dla uczniów, studentów, podnoszących kwalifikacje nauczycieli, wspieranie programów innowacyjnych oraz autorskich realizowanych przez placówki oświatowe i wychowawcze.

➤ **Stowarzyszenie „NASZA GMINA”** w Złejwsi Wielkiej ma na celu propagowanie i rozwijanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi gminy. Głównym zadaniem wspomnianego podmiotu jest rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w celu poprawy życia mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości oraz pomoc w aktywizacji na rynku pracy. Stowarzyszenie swoje idee wdraża poprzez szereg działań, takich jak: wydawanie gazet, pozostała działalność wydawnicza, współpraca z różnymi podmiotami i osobami w celu zbierania informacji i wymiany doświadczeń oraz integrowanie członków stowarzyszenia poprzez aktywność kulturalną, towarzyską i rekreacyjną.

➤ **Stowarzyszenie „PROMYK NADZIEI”** w Złejwsi Małej ma na celu propagowanie i rozwijanie współczesności lokalnych zasad poszanowania praw osób niepełnosprawnych, rozwijanie działań sprzyjających integracji osób niepełnosprawnych, dzieci z rodzin dotkniętych bezrobociem, patologią społeczną, z rodzin wielodzietnych i innych wymagających pomocy w środowisku poprzez:

- a) organizację imprez o charakterze rekreacyjno – sportowym, kulturalnym, towarzyskim,
- b) organizowanie wycieczek i zajęć dla dzieci,

- wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek organizacyjnych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, dzieci specjalnej troski oraz innych osób i rodzin wymagających pomocy,

- współpraca i wzajemna pomoc członków stowarzyszenia, m.in., poprzez założenie grupy samopomocowej, telefonu zaufania, punktu informacyjno – prawnego,

- współpraca z osobami, instytucjami w zakresie zbierania informacji i wymiany doświadczeń w dziedzinie potrzeb i pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i rodzin wymagających wsparcia, w tym badanie i diagnozowanie środowiska lokalnego.

➤ **Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Razem dla Przyszłości”** działa poprzez:

- aktywizowanie i integrowanie środowisk lokalnych,
- budowanie świadomości obywatelskiej,
- wspieranie społecznej aktywności obywateli, w tym między innymi osób niepełnosprawnych, seniorów, bezdomnych oraz innych grup społecznych wymagających wsparcia,

- wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego,

- podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości,

- pozyskiwanie środków na działalność z dostępnych funduszy pomocowych,

- prowadzenie działań na rzecz rozwoju turystyki i agroturystyki,

- wspieranie działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu.

Na obszarze gminy Zławieś Wielka działa kilka formacji nieposiadających statusu prawnego, są to m.in. Klub Seniora, Koło Gospodyń Wiejskich, Kolo Wędkarskie, kluby sportowe oraz organizacje kościelne takie jak: koła różańcowe, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich i Akcja Katolicka oraz Klub Anonimowych Alkoholików

2.3.7. Identyfikacja problemów

Gmina pomimo niewielkiego przyrostu naturalnego ma duży przyrost migracyjny, co powoduje, że przyrost rzeczywisty mieszkańców od wielu lat jest dodatni.

W sferze społecznej ważnym podkreślenia jest zwiększający się udział osób korzystających z pomocy społecznej, a także mała aktywność osób niepełnosprawnych oraz seniorów. W żadnej placówce oświatowej na terenie gminy nie funkcjonują klasy integracyjne, pomimo iż liczba osób potencjalnie mogących skorzystać z takiej formy edukacji jest znaczna.

Problemem, który dopiero zaczyna rączkować w gminie jest starzejące się społeczeństwo. Ponadto nadal istnieje, bezrobocie wśród mieszkańców, choć ma ono coraz mniejsze znaczenie. Stopa bezrobocia oscyluje na wysokości zbliżonej do średniej Unii Europejskiej, niemniej należy dążyć do jej utrzymania lub zmniejszenia.

2.4. Infrastruktura społeczna

Problematyka infrastruktury społecznej obejmuje poziom zamożności społeczeństwa, edukację, wychowanie, ochronę zdrowia, mieszkalnictwo, kulturę, sport i rekreację. W gminie Zławieś Wielka znajdują się Urząd Gminy, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (ośrodek zdrowia), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Szkoły Podstawowe, Gimnazja, Przedszkola, Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna, Urząd Pocztowy i jego agencje, Bank Spółdzielczy, Komisariat Policji (Rewir Dzielnicowych), a także liczne obiekty handlowe i usługowe.

2.4.1. System edukacji

Zapotrzebowanie w zakresie edukacji na terenie gminy Zławieś Wielka spełniają 3 zespoły szkół, 3 szkoły podstawowe oraz przedszkole gminne: Zespół Szkół w Złejwsi Wielkiej; Zespół Szkół w Rzęczkowie; Zespół Szkół w Górsku; Szkoła Podstawowa w Przysieku; Szkoła Podstawowa w Łążyńcu; Szkoła Podstawowa w Siemoniu oraz Gminne Przedszkole w Złejwsi Małej.

We wszystkich placówkach są sale komputerowe z dostępem do Internetu. Ponadto niektóre jednostki wyposażone są w obiekty sportowe: hale z trybunami, siłownie, kompleksy boisk sportowych (bieżnia, boisko do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej, piłki ręcznej, kort tenisowy, tor do speed rowerów) i stoły tenisowe, dostępne w czasie przerw lekcyjnych.

Zespół Szkół w Złejwsi Wielkiej, w którym połączono Szkołę Podstawową w Złejwsi Wielkiej i Gimnazjum w Złejwsi Wielkiej.

Szkoła Podstawowa w Złejwsi Wielkiej powstała krótko po zakończeniu działań wojennych i do kwietnia 1994 roku, realizowała swoje zadania w budynku oddanym do użytku w 1909 roku oraz budynku tzw. Pastorówki przy ulicy Szkolnej 6.

Aktualna baza Zespołu Szkół w Złejwsi Wielkiej to połączone ze sobą cztery budynki z 17 salami lekcyjnymi, siłownią, salą gimnastyczną oraz świetlicą – harcówką dla uczniów oczekujących na rozpoczęcie zajęć oraz świetlicą terapeutyczną (w wolnostojącym budynku na terenie szkoły).

W gimnazjum funkcjonuje pracownia informatyczna, a w szkole podstawowej sala informatyczna z dostępem do internetu przeznaczona do realizacji zajęć dydaktycznych i pozalekcyjnych. Szkoła posiada także gabinet logopedyczny, pielęgniarstwa, rewalidacji i terapii dysleksji, pedagoga szkoły podstawowej i osobno pedagoga gimnazjum. Uczniowie są dowożeni do szkoły transportem otwartym lub autobusem szkolnym.

W szkole działa klub Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, a w czasie wakacji schronisko młodzieżowe. Uczniowie gimnazjum prowadzą wymianę z uczniami Theodor-Heuss Gymnasium z Getyngi. Prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne sportowe i przedmiotowe oraz zainteresowań.

Szkoła Podstawowa w Złejwsi Wielkiej oddział w Czarnowie:

Szkoła jest placówką zamiejscową Szkoły Podstawowej w Złejwsi Wielkiej. Dysponuje 3 salami lekcyjnymi oraz posiada pracownię muzyczną i salę sportową wyposażoną w podstawowy sprzęt.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Górsku:

Działają tu szkoła podstawowa i gimnazjum.

Jednopiętrowy budynek szkolny w centralnym swoim punkcie posiada hol-atrium, przykryty szkłem na poziomie dachu. Od tego holu prowadzą korytarze do dziesięciu sal lekcyjnych z zapleciami, 2 sal komputerowych, biblioteki szkolnej, pomieszczeń administracji, auli oraz stołówki szkolnej, oferującej pełne wyżywienie. Razem powierzchnia użytkowa szkoły wynosi 2600 m². Dzięki dużej ilości pomieszczeń w budynku szkolnym możliwe jest prowadzenie zajęć pozalekcyjnych oraz zajęć przygotowujących dzieci do konkursów, olimpiad odbywających się poza szkołą.

Obiekty sportowe placówki stanowią: hala z trybunami (od 1 września 2005), siłownia, bieżnia, boisko do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej, stoły tenisowe dostępne w czasie przerw lekcyjnych.

Szkoła Podstawowa w Przysieku:

Szkoła Podstawowa w Przysieku powstała w roku 1900. Jednym z głównych fundatorów tej placówki była rodzina Neumanów, niemieckich właścicieli ziemskich zamieszkałych w tutejszym pałacu. Szkoła od dnia swego powstania była szkołą polską. Od kilku lat szkoła jest modernizowana i powiększana.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Rzęczkowie:

Szkoła Podstawowa i gimnazjum w Rzęczkowie znajdują się w budynku działającej tu od 1 września 1977 roku Szkoły Podstawowej. Na potrzeby gimnazjum zaanektowane zostało II piętro budynku. Powstała tu pracownia komputerowa, wyposażona w 10 stanowisk komputerowych podłączonych do

Internetu, 4 – klasopracownie i gabinet pedagoga.

Obiekt przez cały czas jest modernizowany. W wyremontowanych pomieszczeniach piwnicznych usytuowana została biblioteka, czytelnia z mini pracownią komputerową i sala do zajęć rewalidacyjnych.

Szkoła Podstawowa w Łążyńcu:

Szkoła podstawowa w Łążyńcu mieści się w kompleksie budynków o łącznej powierzchni 1200 m². Stara część szkoły to budynek składający się z trzech pomieszczeń, pamiętający czasy zaboru pruskiego. Dobudowana w latach 80-tych nowa część to piętrowy budynek, w którym znajdują się przestrzenne dobrze oświetlone klasy, korytarze o łącznej pow. 250 m², pokój nauczycielski, oraz łącznik ze starą częścią szkoły.

Szkoła Podstawowa w Siemoniu:

Szkoła w Siemoniu istnieje od 1910 roku. Obecny budynek szkoły został wybudowany w latach 1963 – 1968. W budynku znajduje się 6 izb lekcyjnych, zastępcza sala gimnastyczna, pokój nauczycielki, gabinet dyrektora, kuchnia, sanitariaty oraz pracownia komputerowa. Budynek ogrzewany jest na olej. Wokół budynku znajduje się duży obszar, na którym są 2 boiska i mini plac zabaw dla najmłodszych uczniów.

2.4.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną w gminie na poziomie podstawowym pełni Gminny Ośrodek Zdrowia, jako Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej funkcjonujący w 3 miejscowościach: w Złejwsi Wielkiej, Górsku i Rzęczkowie. Łącznie w ośrodku zatrudnionych jest 18 osób, w tym 2 pracowników gospodarczych i 16 osób personelu medycznego. Zakład wyposażony jest w sprzęt techniczny i medyczny, co pozwala na jego właściwe funkcjonowanie oraz na zwarciu kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Dodatkowo ośrodek posiada aparat rentgenowski oraz aparat USG. Część aparatury oraz pomieszczeń wymaga remontu. Budynki ośrodka we wszystkich trzech miejscowościach mają podjazdy, nie posiadają natomiast pomieszczeń sanitarnych przygotowanych dla osób niepełnosprawnych. Ponadto na terenie gminy od kilku lat działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Przysieku przy ZW PKPS w Bydgoszczy oraz prywatną praktykę prowadzi lekarz stomatolog. Mieszkańcy mają do dyspozycji apteki: w Złejwsi Wielkiej, Przysieku i w Górsku oraz punkt apteczny w Rzęczkowie.

Organizatorem i realizatorem pomocy społecznej na terenie Gminy Zławieś Wielka i dla jej mieszkańców jest w głównej mierze Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek zatrudnia 7 osób w tym kierownika i 3 pracowników socjalnych. Przedmiotem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Tab. 11. Pomoc społeczna w latach 2000 - 2007.

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba mieszkańców (gospodarstw domowych objętych pomocą)	Liczba osób w tych rodzinach	Udział osób objętych pomocą społeczną do ogółu mieszkańców w %
2000	9929	402	1630	16,4
2001	10134	483	1665	16,4
2002	10397	482	1793	17,2
2003	10807	518	1956	18,1
2004	10907	427	1643	15,1
2005	11172	484	1610	14,4
2006	11421	512	1660	14,5
2007	11615	408	1540	13,3

Źródło: GOPS Zławieś Wielka

W gminie Zławieś Wielka objętych pomocą społeczną jest 408 gospodarstw domowych, co stanowi 13,3% wszystkich mieszkańców. Jako główny powód korzystania z pomocy społecznej w charakteryzowanej jednostce wymienia się ubóstwo (44,7% klientów GOPS) i bezrobocie (43,9% klientów GOPS). Wysoki jest także procent osób niepełnosprawnych 20,5%. Pozostałe przyczyny, z powodu których rodziny znalazły się w trudnej sytuacji stanowią niewielki odsetek.

Wydatki na pomoc społeczną w gminie Zławieś Wielka wyniosły w 2006 roku 4 277 223 zł, w 2007 roku 4 131 459 zł. W poszczególnych latach kwoty tych wydatków są zmienne, uzależnione od różnych czynników.

2.4.3. Sport i turystyka

Warunki do uprawiania sportu i rekreacji na terenie gminy są zróżnicowane. Usługi sportowe zapewniane są na poziomie lokalnym przez obiekty sportowe zlokalizowane przy szkołach i zespołach szkół, m.in. hale sportowe, siłownie, bieżnie, boiska do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej i stoły tenisowe.

W gminie funkcjonuje jeden skategoryzowany hotel ("Daglezja" w Przysieku), zajazd oraz pokoje gościnne (Zajazd Restauracja "Toporzanka" w Toporzysku), obiekt zamieszkania

zbiorowego przy ośrodku Caritas i gospodarstwa agroturystyczne ("Stajnia" w Czarnym Błocie, "JurEwo" w Czarnym Błocie oraz "Pod Kasztanami" w Gutowie).

Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne:

Szlaki piesze:

 Szlak z Unisławia do Zamku Bierzgłowskiego (19 km) Unisław - Siemoń - Bierzgłowo - Zamek Bierzgłowski.

Szlaki rowerowe:

 Szlak Przyjaźni Bydgoszcz – Toruń (57 km): Bydgoszcz (Dworzec Gł. PKP) – Fordon – Ostromecko – Wałdowo Królewskie – Bolumin – Skłudzewo – Zławieś Wielka – Zarośle Cienkie – Cegielnik – Rozgarty.

 Szlak czerwony z Torunia do Chełmna TO-7002c (60 km): Toruń – Zamek Bierzgłowski – Siemoń – Unisław – Płutowo – Starogród – Chełmno.

 Szlak Doliny Dolnej Wisły (czarny), przebiegający m.in. przez Zamek Bierzgołowski, Rzęczkowo i Kamieniec.

W najbliższych planach istnieje budowa ścieżki rowerowej łączącej Toruń z Bydgoszczą, przebiegającej na startym nasypie kolejowym przecinającym gminę.

Ryc. 5. Szlak rowerowy "Przyjaźni Bydgoszcz-Toruń "

Źródło: miasta.gazeta.pl/bydgoszcz z dnia 27.03.2008 r.

Ponadto gmina w ramach Lokalnej Grupy Działania "Podgrodzie Toruńskie" opracowała przewodnik turystyczny "Szlakami Podgrodzia Toruńskiego". Zawiera on opis oraz mapy tras turystycznych w trzech gminach należących do stowarzyszenia (Lubicza, Wielkiej Nieszawki i Złejwsi Wielkiej). Przewodnik zawiera długości tras oraz ich przybliżony czas przebycia. Przez obszar gminy Zławieś Wielka wyznaczono trasy "**Lasy i grodziska**" (z Czarnowa do Pędzewa, długość trasy ok. 18 km, przybliżony czas przebycia całej trasy: pieszo ok 5,5 h, rowerem 2,5 h) oraz "**Wzdłuż krawędzi Doliny Wisły**" (z Cierpic do Toruń-Glinki długość trasy ok. 12 km, przybliżony czas przebycia całej trasy: pieszo ok 2,5 h, rowerem 1 h) prowadzące wśród ciekawych obiektów kultury materialnej ludności oraz obiektów przyrodniczych.

Ryc. 6. Szlaki turystyczne 1. "Lasy i grodziska", 2. "Wzdłuż krawędzi Doliny Wisły"

Źródło: "Szlakami Podgrodzia Toruńskiego" Przewodnik, 2007 r., Toruń

2.4.4. Kultura

Ośrodkiem życia kulturalnego w gminie jest **Gminny Ośrodek Kultury** znajdujący się w Złejwsi Małej. Ośrodek stanowi miejsce spotkań i uroczystości gminnych. Ponadto w ramach działalności GOK-u, dzieci i młodzież zamieszkała w gminie Zławieś Wielka może rozwijać swoje talenty na:

- zajęciach muzycznych (nauka gry na instrumentach – gitara, keyboard, zajęcia wokalne),
- zajęciach plastycznych,
- zajęciach rekreacyjno – sportowych.

Bardzo często organizowane są różnego rodzaju konkursy plastyczne, przeglądy zespołów muzycznych, czy konkursy literackie.

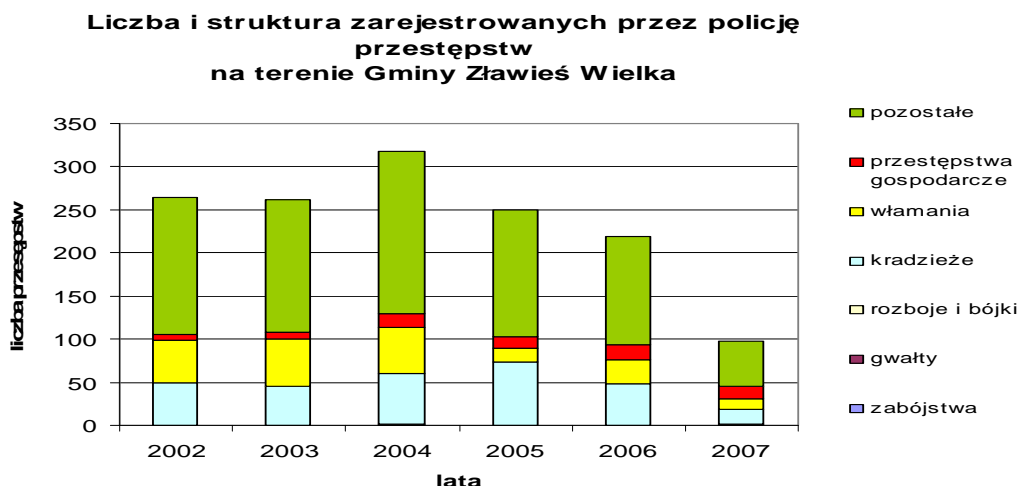
Do dyspozycji dzieci i młodzieży jest różnego rodzaju sprzęt do gier i zabaw.

Ponadto GOK oferuje wynajem sali widowiskowej na imprezy okolicznościowe (wesela, stypy, szkolenia, konkursy itp.).

W gminie Zławieś Wielka działa Gminna Biblioteka w Złejwsi Małej oraz jej dwie filie w Górsku i w Rzęczkowie. Instytucja cieszy się dużym zainteresowaniem młodzieży i dorosłych. Zatrudnionych jest w niej 3 pracowników. Biblioteka ogółem posiada księgozbiór liczący 39107 woluminów (stan na 31.12.2006r.). Ponadto oferuje bezpłatny dostęp do Internetu - dzięki programowi "IKONKA", realizowanemu przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji RP, wyposażona jest w sześć ogólnodostępnych komputerów (Zławieś Wielka, Zławieś Mała). Dodatkowo filia w Rzęczkowie dysponuje jednym komputerem, niestety niewyposażonym w w/w program. Instytucja w Górsku znajduje się w budynku wymagającym kapitalnego remontu. Głównym problemem są także warunki lokalowe (60m²) i wynikający z nich brak miejsca na właściwe przechowywanie woluminów oraz na czytelnię (wydzielono jedynie kącik czytelniczy).

2.4.5. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwa w gminie strzeże policja i staż pożarna. Na omawianym obszarze znajduje się jeden posterunek policji w Złejwsi Wielkiej, podlegający Komendzie Powiatowej Policji w Toruniu oraz 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej OSP Toporzysko, OSP Łążyn, OSP Pędzewo, OSP Rzęczkowo, OSP Siemoń, OSP Skłudzewo, OSP Zławieś Mała, OSP Stary Toruń.

Wyk. 6. Liczba przestępstw zarejestrowanych przez policje na terenie gminy Zławieś Wielka

*dla 2007 roku dane na koniec czerwca 2007 r.

Źródło: Komenda Powiatowa policji w Toruniu,

Liczba interwencji policji w gminie Zławieś Wielka w ostatnich latach widocznie wzrasta. W 2006 roku było 436 interwencji, dynamika w stosunku do roku 2004 (2004 = 100 %) wyniosła 148,3%. Tylko do końca czerwca 2007 liczba interwencji wynosiła 250, dynamika do roku poprzedniego (2005 = 100) wyniosła w tym wypadku 57%. Świadczy to o niepokojącym wzroście zagrożenia bezpieczeństwa na terenie gminy. Większość z tych interwencji łączy się z przestępstwami, w rozumieniu polskiego prawa karnego.

Najczęstszymi przestępstwami, obok wypadków z udziałem środków komunikacji i pieszych są: kradzieże, znacznie mniej liczną, drugą grupę stanowią włamania i przestępstwa gospodarcze.

Głównymi powodami interwencji policji na terenie gminy Zławieś Wielka w roku 2007, było zakłócanie porządku publicznego.

Tab. 12. Główne powody interwencji policji w gminie Zławieś Wielka w 2006 roku

Główne powody interwencji policji w Gminie Zławieś Wielka	Liczba
Nieporozumienia rodzinne (niebieska karta)	16
Zakłócanie porządku publicznego	104
Inne	286

Źródło: Komenda Powiatowa Policji Toruń.

W celu poprawy bezpieczeństwa, w wyniku porozumienia pomiędzy Starostą a Prezydentem Miasta Torunia z dnia 31 marca 2003 r. funkcjonuje wspólna komisja bezpieczeństwa i porządku dla Miasta Torunia i Powiatu Toruńskiego. Jej zadaniem są wspólne działania mające na celu likwidację lub ograniczenie negatywnych zjawisk związanych ze sferą bezpieczeństwa mieszkańców Torunia i powiatu toruńskiego (a więc także gminy Zławieś Wielka). W tym celu Komisja opracowała projekt „Programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie Miasta Torunia i Powiatu Toruńskiego”.

Założeniem programu jest, aby propozycje poprawy stanu bezpieczeństwa były kompleksowe, aby nakreślały cele działań, wskazywały koordynatora i jednostki współpracujące w jego realizacji, ale zarazem były na tyle ogólne, by pasowały do dynamicznie zmieniającej się sytuacji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku.

Ponadto od 9 czerwca 2004 roku działa Toruńskie Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności dla Miasta Torunia i Powiatu Toruńskiego. Zapewnia ono wysoki standard pomocy udzielanej przez policję, straż pożarną, straż miejską i pogotowie ratunkowe. Stwarza to warunki do szybkiego i całodobowego reagowania, zarówno na wydarzenia codzienne, jak i na nadzwyczajne sytuacje kryzysowe.

Ważnym podkreślenia w niniejszym rozdziale jest niebezpieczeństwo i hałas spowodowane przecięciem gminy z południowego wschodu na północny-zachód drogą krajową nr.80. Droga fragmentami jest oddzielona od osiedli mieszkaniowych wałami ziemi, nie są one jednak wystarczające. Ponadto na terenie gminy nie ma bezkolizyjnych przejść dla pieszych. Duży ruch pojazdów mechanicznych powoduje hałas i zatrucie ołowiem działek położonych wzdłuż drogi. Ponadto przy szkołach brakuje barierek ochronnych.

Zwiększenie bezpieczeństwa zapewniłoby dobre oświetlenie centrów miejscowości oraz dróg dojazdowych. Istniejące oświetlenie, mimo iż w większości jest nowoczesne, nie jest wystarczające. Sugeruje się także utworzenie monitoringu w centrach większych miejscowości gminy.

2.4.6. Identyfikacja problemów

Głównym problemem w infrastrukturze społecznej gminy Zławieś Wielka jest niedoinwestowanie placówek oświaty, kultury i zdrowia. Wspomniane placówki wymagają rozbudowy i remontów połączonych często z modernizacją. Ponadto brakuje pełnowymiarowych obiektów sportowych w większych miejscowościach i obiektów rekreacyjnych, np. amfiteatru, o którym od dawna marzą mieszkańcy gminy.

Należy także podkreślić, w świetle horyzontów rozwojowych, jakie założyła sobie gmina, ważne jest zadbanie i wyeksponowanie obiektów kulturowych i przyrodniczych.

Problemem wymienianym i podkreślanym najczęściej przez mieszkańców jest chuligaństwo młodocianych mieszkańców gminy oraz alkoholizm. Ponadto ważnym problemem jest niewystarczające zabezpieczenie drogi krajowej nr 80, przecinającej gminę z południowo-wschodu na północny-zachód.

2.5. Infrastruktura techniczna

Pod pojęciem Infrastruktura techniczna rozumie się - urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej (miejscowości, osiedla, zakładu przemysłowego itp.) w zakresie energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu, teletechniki itp.

Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna sprzyja właściwemu rozwojowi niemal wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego.

2.5.1. Sieć wodno-kanalizacyjna

Sieć wodociągowa na terenie gminy Zławieś Wielka powstawała od 1992 roku, obecnie wynosi 209,1 km i nadal się rozwija. System zaopatrzenia w wodę gminy Zławieś Wielka oparty jest na sześciu stacjach ujmowania i uzdatniania wody: Siemoń, Łążyn, Zławieś Mała,

Przysiek, Pędzewo, Górsk oraz 6 wodociągach: Siemoń (obejmuje wsie: Siemoń, Cichoradz, Rzęczkowo, Zarośle Cienkie, oraz część sołectwa Łążyn i Skłudzewo) Łążyn (obejmuje wieś Łążyn), Zławieś Mała (obejmuje wsie: Zławieś Mała, Zławieś Wielka, Toporzysko, Czarnowo, Pędzewo, Gutowo), Przysiek (obejmuje wsie: Przysiek, Rozgarty, Stary Toruń, Czarne Błoto, oraz część wsi Cegielnik), Pędzewo (obejmuje część wsi Górsk), Górsk (obejmuje wieś Górsk) oraz 12 ujęciach wody. Zarządcą ujęć jest Urząd Gminy Zławieś Wielka.

Tab. 13. Długość sieci wodociągowej w gminie Zławieś Wielka

Rok	Sieć wodociągowa w km	Przyłączenia prowadzące do budynku w km	Zużycie wody w wodociągach w gospodarstwach domowych	
			W m ³	Na 1 mieszkańca w m ³
1999	125,2	22,4	280000000	27
2007	209,106	43,7	408000000	35

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Tab. 14. Rodziny korzystające z sieci wodociągowej w gminie Zławieś Wielka

Rok	Rodziny korzystające z sieci wodociągowej	
	Ogółem	w %
2000	1013	56
2007	1610	90

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Aktualnie na terenie gminy prowadzona jest rozbudowa sieci wodociągowej w sołectwach Pędzewo, Rozgarty, Przysiek.

Tab. 15. Długość sieci wodociągowej wg sołectw w gminie Zławieś Wielka

Lp.	Miejscowość	Długość w metrach		
		Sieć	Przyłącza	Ogółem
1.	Cichoradz	3330	300	3630
2.	Czarne Błota	11760	2160	13920
3.	Czarnowo	18350	5100	23450
4.	Górsk	10500	3200	13700
5.	Gutowo	13030	2630	15660
6.	Łążyn	16840	2570	19410
7.	Pędzewo	7311	1620	8931
8.	Rozgarty	10170	2500	12670
9.	Rzęczkowo	22060	4200	26260
10.	Siemoń	18590	5460	24050
11.	Skłudzewo	11405	1800	13205
12.	Stary Toruń	20840	3560	24400
13.	Toporzysko	15990	2700	18690
14.	Zarośla Cienkie	8920	2170	11090
15.	Zławieś Mała	12460	2230	14690
16.	Zławieś Wielka	7550	1500	9050
	RAZEM	209106	43700	252806

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Stopień skanalizowania gminy Zławieś Wielka jest niski. Gospodarstwa domowe podłączone do sieci kanalizacyjnej stanowią ok 45% wszystkich gospodarstw domowych. W przeciągu ostatnich 7 lat udział ich wzrósł o 29%, co świadczy o rozwijającej się tej części infrastruktury.

Ścieki odprowadzane są do 3 oczyszczalni ścieków:

- W Toporzysku (obsługująca miejscowości: Zławieś Wielka, Zławieś Mała, Toporzysko, Czarnowo), powstała w 1997 roku - Q_{max} 600m³/24h – ilość ścieków 300m³/24h,
- W Górsku (obsługuje miejscowość Górsk), - powstała w 1986 roku – Q_{max} 234m³/24h – ilość ścieków 120m³/24h,
- W Rozgartach (obsługuje miejscowości: Rozgraty, Przysiek, Stary Toruń, Czarne Błoto), Q_{max} 333m³/24h – ilość ścieków 280m³/24h.

Poza zasięgiem kanalizacji sanitarnej jest pozostała część gminy (tj. miejscowości: Cegielnik, Cichoradz, Gierkowo, Gutkowo, Łążyn, Pędzewo, Rzęczkowo, Skłudzewo, Zarośle Cienkie). W 2006 roku powstał „Program skanalizowania północnej części gminy, w związku z którym istnieją projekty budowy kanalizacji w miejscowościach: Skłudzewo-3,5km, Siemoń- 2,0km, Rzęczkowo-4,7km, Łążyn-4,0km, Zławieś Mała-0,5km. Ponadto zlewnia oczyszczalni Rozgarty (Przysiek, Rozgarty, Stary Toruń, Czarne Błoto) przyłączona zostanie do oczyszczalni ścieków w Toruniu. Przewiduje się także budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, w miejscach nieekonomicznych z punktu widzenia budowy kanalizacji.

Część fekaliów z przydomowych oczyszczalni i ścieków gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych, trafia do gminnej stacji zlewnej przy oczyszczalni w Toporzysku. Natomiast ścieki z gospodarstw zlokalizowanych w pobliżu Torunia, wywożone są wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego przy Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Toruniu.

Tab. 16. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Zławieś Wielka

Rok	Sieć kanalizacyjna w km	Przyłączenia prowadzące do budynku w km
1999	9,1	1,62
2007	73,690	11,030

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Tab. 17. Liczba rodzin korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie Zławieś Wielka

Rok	Rodziny korzystające z sieci kanalizacyjnej	
	Ogółem	w %
2000	294	16
2007	912	45

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Tab. 18. Długość sieci kanalizacyjnej wg sołectw w gminie Zławieś Wielka

Lp.	Miejscowość	Długość w metrach		
		Sieć	Przyłącza	Ogółem
1.	Cichoradz	0	0	0
2.	Czarne Błota	3050	580	3630
3.	Czarnowo	10210	1100	11310
4.	Górsk	7340	1250	8590
5.	Gutowo	0	0	0
6.	Łążyn	0	0	0
7.	Pędzewo	0	0	0
8.	Rozgarty	8070	1850	9920
9.	Rzęczkowo	0	0	0
10.	Siemoń	0	0	0
11.	Skłudzewo	0	0	0
12.	Stary Toruń	18450	3700	22150
13.	Toporzysko	6520	450	6970
14.	Zarośla Cienkie	0	0	0
15.	Zławieś Mała	11200	1000	12200
16.	Zławieś Wielka	8850	1100	9950
	RAZEM	73690	11030	84720

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Kanalizacja deszczowa na terenie gminy Zławieś Wielka występuje tylko w sołectwie Stary Toruń, Zławieś Mała i Zławieś Wielka.

Wody deszczowe z terenów nieobjętych kanalizacją deszczową trafiają do cieków, gruntu lub do kanalizacji sanitarnej. W tym ostatnim przypadku powodują one duże przeciążenie sieci (w czasie i po intensywnych opadach deszczu).

2.5.2. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu gminy Zławieś Wielka składowane są na gminnym wysypisku w Łążyńcu. Wysypisko wybudowane zostało w 1999 roku, posiada pojemność 30000 m³ i powierzchnię składowania 0,56 ha. Wysypisko uszczelnione jest folią PHD, aby odcieki z odpadów nie przedostawały się do gruntu. Składowanych jest na nim 54% odpadów komunalnych, wytwarzanych na obszarze gminy. Ponadto Gmina Zławieś Wielka na mocy uchwały przyjętej przez Radę Gminy 23 marca 2005 roku powierzyła Miastu Toruniowi stałe wykonywanie zadania publicznego, polegającego na przyjmowaniu, składowaniu i unieszkodliwianiu odpadów komunalnych, pochodzących z terenu Przysieka, Starego Torunia oraz części Rozgart.

Jednocześnie Gmina Zławieś Wielka zadeklarowała się

- dostarczać odpady komunalne, pochodzące z gospodarstw domowych i podobnych odpadów od innych wytwórców, w ilości szacunkowej 1052 tony rocznie,
- finansować współuczestniczenie w kosztach inwestycji, polegającej na budowie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych przy ul. Kociewskiej w Toruniu,
- stworzyć na terenie gminy odpowiednie warunki dla funkcjonowania systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz stałego monitorowania gospodarki odpadami,
- objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych. Na terenie gminy Zławieś Wielka utworzono 30 Gminnych Punktów Selektywnego Gromadzenia Odpadów.

W gminie nie funkcjonuje system zbierania i odzysku surowców wtórnych. Z „Programu ochrony środowiska gminy Zławieś Wielka” wynika, iż 54% odpadów unieszkodliwianych jest na gminnym wysypisku, którego funkcjonowanie przewiduje się do roku 2012.

2.5.3. Sieć gazowa

Przez obszar gminy nie przebiegają tranzytowe gazociągi wysokiego ciśnienia. Gmina Zławieś Wielka nie posiada także rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy, którym niezbędny jest gaz, nabywają go w butlach, dostępnych w kilku punktach dystrybucyjnych na terenie gminy.

W 2008 roku planuje się opracowanie koncepcji budowy gazociągu DN 150 Łysomice (SHARP) – Rozgarty, Przysiek, Górsk.

2.5.4. Sieć energetyczna i ciepła

Sieć energetyczna zasilana jest z Krajowego Systemu Energetycznego (KSE). Na terenie gminy Zławieś Wielka nie ma stacji 110/15 kV. Gmina zasilana jest z dwóch stacji elektroenergetycznych (GPZ): GPZ Przysiek i GPZ Chełmża, a w przypadkach awaryjnych z GPZ Unisław. Przez teren gminy przebiegają napowietrzne linie krajowego i wojewódzkiego systemu energetycznego 110 kV i 220 kV.

W oparciu o "Program Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego" planowana jest przebudowa i zwiększenie mocy linii energetycznej relacji Grudziądz – Jasieniec do 400kV. Proponowane są dwie koncepcje rozbudowy trasy linii energetycznej, pod które rezerwuje się teren.

Potrzeby ciepłe gminy zabezpieczane są w oparciu o źródła indywidualne (kotłownie wbudowane, piece stałopalne, ogrzewanie elektryczne akumulacyjne, ogrzewanie kominkowe). Są to drobne źródła niepodlegające inwentaryzacji.

2.5.5. Sieć komunikacyjna

Położenie gminy Zławieś Wielka sprzyja rozwojowi szlaków komunikacyjnych. Położona pomiędzy Toruniem i Bydgoszczą gmina, stanowi ważny korytarz tranzytowy, o znacznym natężeniu ruchu, zwłaszcza na trasie krajowej nr 80.

Średnia gęstość dróg na terenie gminy na 100 km² wynosi 159 km, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej nieco ponad 76 km na 100 km².

Gminę przecinają drogi: krajowa nr 80, wojewódzkie nr 546 i 597, powiatowe i gminne.

- drogi krajowe - 23,27 km,
- drogi wojewódzkie -13,02 km,
- drogi powiatowe - 36,90 km,
- drogi gminne -192 km.

Tab. 19. Drogi gminne w gminie Zławieś Wielka

Rok	Sieć drogowa		Sieć drogowa na 1 km ²		Długość dróg gminnych		
	Ogółem	Gminne	Ogółem	Gminne	Gruntowe	Utwardzone	Bitumiczne
2000	272,6	188	1,54	1,06			
2007	276,6	192	1,58	1,08	158,3	12	31,7

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka.

Tab. 20. Drogi powiatowe w granicach gminy Zławieś Wielka

	Drogi powiatowe	Długość w kilometrach
1.	Dabrowa Chełmińska - Bolumin - Skłudzewo	1,720
2.	Dabrowa Chełmińska - Cichoradz	3,018
3.	Zławieś Mała - Zarośla Cienkie	4,445
4.	Gierkowo - Skłudzewo - Rzęczkowo	6,497
5.	Siemoń - Łążyn	4,443
6.	Łążyn - Zarośla Cienkie - Smolno	7,756
7.	Łubianka –Zamek Bierzgłowski –Czarne Błoto	4,795
8.	Rozgart - Górsk	2,190
9.	Siemoń - Wybcz	2,029
	Razem	36,90

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg

Stan dróg krajowych i wojewódzkich jest dobry, natomiast drogi powiatowe i gminne nie spełniają podstawowych wymogów technicznych, nie są przystosowane do bardzo intensywnego użytkowania, co powoduje iż w większości wymagają one modernizacji. Drogi tych drugich kategorii są spękane, nie posiadają poboczy ani ciągów pieszo-rowerowych. Należy podkreślić, iż gmina na bieżąco i w miarę możliwości, ulepsza poszczególne fragmenty.

Na charakteryzowanym terenie prowadzi działalność 1 stacja diagnostyczna pojazdów w Pędzewie oraz funkcjonują 4 stacje benzynowe (Przysiek - 1, Górsk - 1, Zławieś Wielka - 1) i dwie stacje tankowania gazem w Czarnowie i Rozgartach.

Przez teren gminy przebiegały linie kolejowe Toruń – Bydgoszcz Fordon oraz Toruń – Unisław, których nawierzchnie (torowiska) zostały rozebrane. Na pozostałym nasypie planuje się budowę ścieżki rowerowej. Wzdłuż trasy znajdują się ciekawe zespoły budynków kolejowych, wymagające jednak generalnej modernizacji. Ponadto, wzdłuż granicy gminy Zławieś Wielka z Toruniem oraz przez jej zachodnie obszary leśne, przebiega jednotorowa bocznicą kolejowa, prowadząca do zakładów na terenie Torunia. Bocznicą obecnie nie jest eksploatowana.

Dobrze rozwiniętej sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym towarzyszy dobrze zorganizowany publiczny transport pasażerski, obsługiwany przez autobusy firmy Veolia Transport oraz przewoźników prywatnych. Wiaty przystankowe znajdują się niemal w każdej miejscowości w odległości 3-4 km.

2.5.6. Telekomunikacja

Na terenie gminy znajduje się światłowodowa sieć telefoniczna międzymiastowa i międzynarodowa. Sieć działa w oparciu o linie napowietrzne kablowe. Ponadto do dyspozycji mieszkańców są usługi operatorów sieci komórkowych Polskiej Telefonii Komórkowej Centertel Spółka z o.o (Orange), Polkomtelu S.A. (Plus GSM) oraz Polskiej Telefonii Cyfrowej Spółka z o.o. (Era). Stacje bazowe telefonii komórkowej istnieją w Pędzewie (PTK Centertel Sp.z o.o. oraz Polkomtel S.A.) oraz Cichoradzu (TP S.A.). Dane dotyczące liczby mieszkańców korzystających z takich usług są niemożliwe do ustalenia.

Na terenie gminy Zławieś Wielka istnieje możliwość korzystania z sieci internetowych. Mieszkańcy w głównej mierze korzystają z oferty Neostrady T.P. Łącza internetowe przechodzą głównie wzdłuż pasa drogowego. Istniejąca sieć jest niewystarczająca dla zapewnienia powszechnego dostępu do internetu dla wszystkich. Możliwość dostępu do sieci zwiększa Plus GSM za pomocą sygnału radiowego. Z tego typu usług, korzysta jednak niewielu mieszkańców gminy - ok 1 %.

Gmina wraz z gminami wchodzącymi w skład stowarzyszenia "Podgrodzie Toruńskie" (Lubiczem i Wielką Nieszawką) opracowała "Studium wykonalności technicznej i kosztów

bezprzewodowego Internetu na terenach nie objętych siecią telekomunikacyjną". Dokument został sporządzony w celu identyfikacji technicznych możliwości budowy sieci bezprzewodowego internetu w oparciu o dane dot. stanu dostępu do sieci telekomunikacyjnej w gminach i warunki naturalne obszaru oraz w celu oszacowania kosztów w/w zadana.

Ponadto w przyszłości istnieje możliwość zwiększenia dostępu do sieci. Możliwość taką zakłada Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko - Pomorskiego planująca dostęp do szerokopasmowego Internetu w każdym zakątku województwa. W tym celu podjęto już pierwsze działania.

Węzły sieci szkieletowej instalowane są w każdym mieście powiatowym. Węzły dostępowe znajdują się w różnych punktach każdego z miast oraz w każdej gminie.

Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna jest pierwszym w Polsce projektem ICT o charakterze regionalnym.

2.5.7. Budownictwo mieszkaniowe

Ożywienie w sektorze budowlanym jest faktem w całym kraju i w województwie kujawsko-pomorskim (w 2006 roku wydano o 46, 3% więcej pozwoleń na budowę niż w roku poprzednim). Szczególnie duże nasilenie następuje w miejscowościach podmiejskich będąc naturalną tendencją rozrastania się dużych miast. Zjawisko to wyraźnie widoczne jest w gminach przyległych do granic Torunia, w tym również w Złejwsi Wielkiej.

Obecność terenów otwartych, takich jak lasy i pola jest jednym z najważniejszych elementów, jakości zagospodarowania przestrzennego terenów gminy Zławieś Wielka. Bliski kontakt z naturą to podstawowa różnica między życiem na wsi a w mieście. Ponadto gmina, jako jedna z nielicznych w kraju, posiada duże obszary pokryte planami miejscowymi. Pokrycie planami miejscowymi w gminie Zławieś Wielka sięga około 3,4% powierzchni gminy (tj. ponad 70 planów miejscowych o zróżnicowanej powierzchni działek dla których zostały ustalone). Tak duży obszar pokryty planami gwarantuje, iż potencjalny kupiec z góry wie o możliwości budowy lub inwestowania na danej działce oraz działkach sąsiednich, co często powoduje przyspieszenie decyzji kupna. Przyciągającym nowych osadników, jest także bardzo dobre połączenie komunikacyjne, zmodernizowane w ostatnim czasie.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

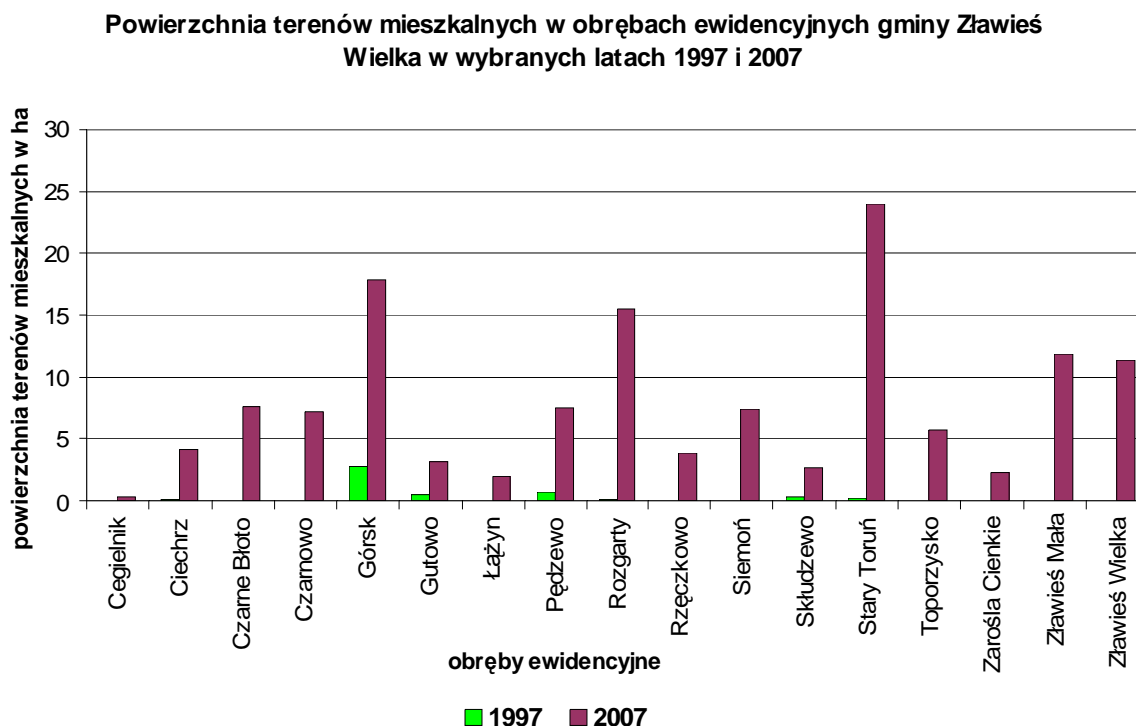
Znakomitym wskaźnikiem wyrażającym zmiany związane z rozwojem funkcji mieszkaniowej w gminie jest przyrost terenów mieszkalnych.³ W roku 1997 wspomniane tereny wynosiły zaledwie 5 ha, w roku 2007 wzrost nastąpił do 134,51 ha (dynamika 2660%). Świadczy to o dużym napływie osób niezwiązanych z rolnictwem na teren gminy. Szczególnie duży przyrost ludności nastąpił w sołectwach przyległych do Torunia, położonych przy trasie krajowej nr 80 tj. Górsku, Starym Toruniu i Przysieku.

Tab. 21. Tereny mieszkalne

Wyróżnienie	1997	2007	Dynamika wzrostu 1997=100%
	Powierzchnia terenów mieszkalnych w ha		
Cegielnik	0,01	0,39	3900,0
Cichoradz	0,10	4,13	4130,0
Czarne Błoto	0,0	7,66	-
Czarnowo	0,0	7,21	-
Górsk	2,8	17,83	636,8
Gutowo	0,46	3,19	693,5
Łązyn	0,02	2,01	10050,0
Pędzewo	0,77	7,51	975,3
Rozgarty	0,14	15,45	11035,7
Rzęczkowo	0,0	3,89	-
Siemoń	0,06	7,43	12383,3
Skłudzewo	0,31	2,65	854,8
Stary Toruń	0,19	23,99	12626,3
Toporzysko	0,0	5,74	-
Zarośla Cienkie	0,0	2,28	-
Zławieś Mała	0,0	11,79	-
Zławieś Wielka	0,0	11,36	-
Razem	4,86	134,51	2660,0

Źródło: Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, Starostwo Powiatowe Toruń

³ Tereny mieszkalne – Rodzaj ten obejmuje grunty niewykorzystane do produkcji rolniczej i leśnej, zajęte pod budynki mieszkalne, urządzenia funkcjonalne związane z budynkami mieszkalnymi (podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier i zabaw itp.), a także ogródki przydomowe. Rodzaj ten nie obejmuje gruntów zajętych pod budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia budowlane służące produkcji rolniczej.

Wyk. 7. Tereny mieszkalne w gminie Zławieś Wielka w 1997 i 2007 roku
 Źródło: Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Toruniu

Jednym z nasilających się trendów, związanym z rozwojem miejscowości podmiejskich, z którym już mamy do czynienia na rynku nieruchomości kujawsko-pomorskiego, jest rosnący popyt na działki budowlane i domy jednorodzinne. Budowa domu jest rozpatrywana jako alternatywa dla kupna dużego mieszkania. **W gminie Zławieś Wielka rocznie wydaje się ok 300 pozwoleń na budowę, w tym ponad 150 na budynki mieszkalne.** Pierwotnie małe podmiejskie miejscowości omawianej gminy złożone były z podobnych do siebie zagrod. Nowe inwestycje to przede wszystkim domy jednorodzinne, różne w stylu i parametrach urbanistycznych, coraz częściej także zabudowa szeregowa oraz wielorodzinna stwarzająca nową jakość przestrzenną i ekonomiczną tych miejscowości.

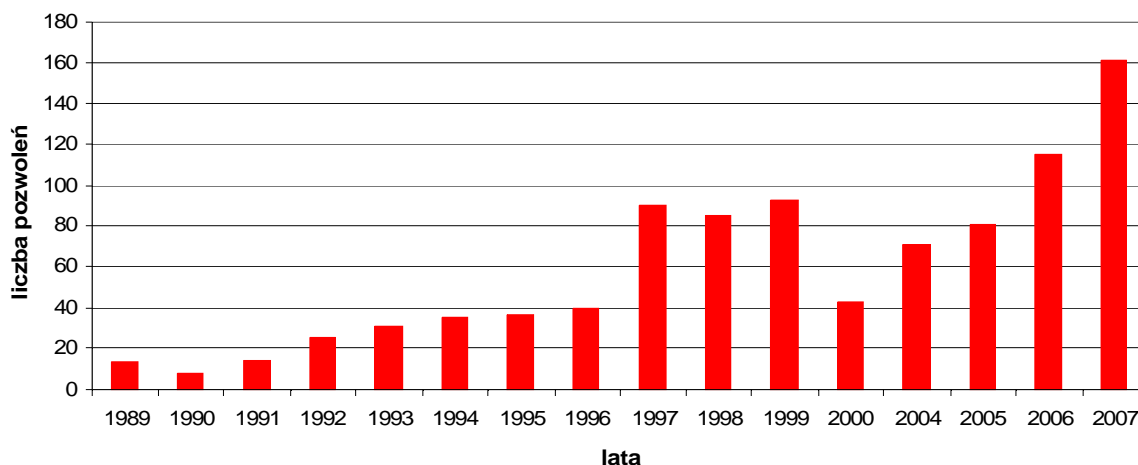
Tab. 22. Liczba pozwoleń na budowę w gminie Zławieś Wielka

Rok	Liczba pozwoleń na budowę ogółem, (w latach 1989-2000 tylko budynki mieszkalne + gospodarcze)	W tym budynki mieszkalne
1989	36	13
1990	25	8
1991	29	14
1992	52	26
1993	42	31
1994	52	35
1995	52	37
1996	59	40
1997	104	90
1998	108	85
1999	111	93
2000	45	43
od 07.2003 r.	40	1*
2004	176	71
2005	357	81
2006	291	115
2007	360	161

Źródło: 1989-2000 r. Urząd Gminy Zławieś Wielka, od 07.2003r. Starostwo Powiatowe w Toruniu

*budynek administracyjno-mieszkalny

Liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w gminie Zławieś Wielka

Wyk. 8. Pozwolenia na budowę wydane w gminie Zławieś Wielka
Źródło: Wydział Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Toruniu

2.5.8. Identyfikacja problemów

Aktualny poziom wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną nie odpowiada potrzebom rozwoju gospodarczego gminy. Koniecznym jest więc, podjęcie wielu różnorodnych działań, które będą miały na celu realizację zadań przyjętych w strategii. Do głównych problemów infrastruktury technicznej należy zaliczyć zły stan dróg powiatowych i gminnych, niepełna sieć wodno-kanalizacyjna i brak sieci gazowej. Wymienione elementy w sposób istotny wpływają na wszystkie czynniki rozwoju gminy tzn. jakość życia oraz rozwój inwestycyjny i turystyczny.

W perspektywie nowoczesnego rozwoju gminy ważny jest także problem z pełnym dostępem do internetu przez wszystkich mieszkańców gminy.

Ponadto gwałtowny rozwój mieszkalnictwa powoduje ciągłe potrzeby doinwestowania sieci wodnokanalizacyjnej oraz zwiększa obciążenie dróg, powodując ich niszczenie.

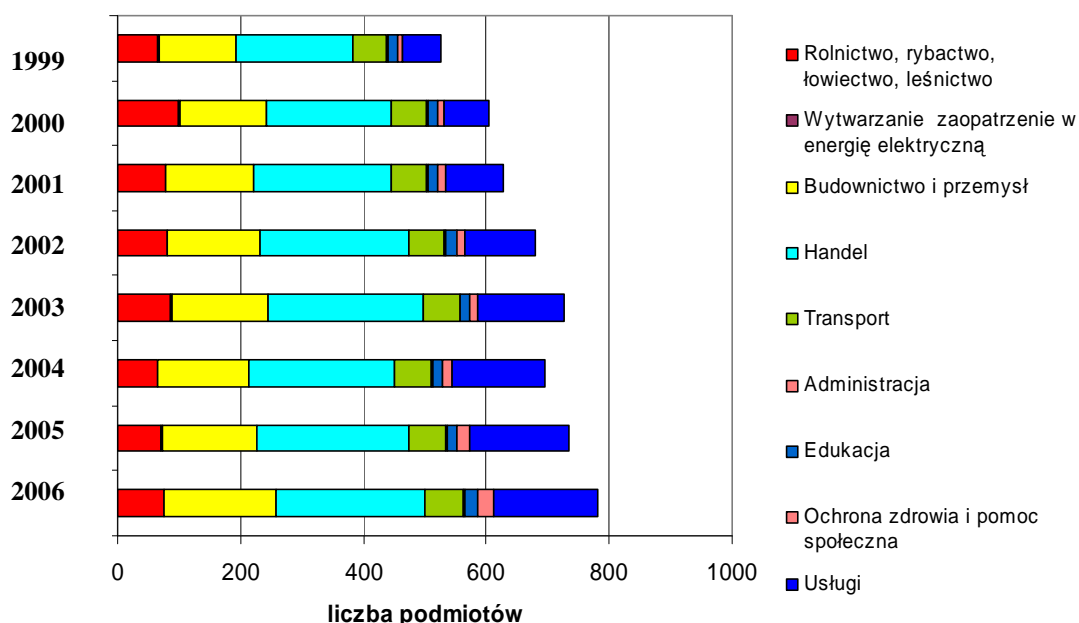
2.6. Gospodarka i rolnictwo

Bez wątpienia zasadnicze znaczenie w rozwoju gminy ma poziom gospodarczy oraz rolnictwo, które pośrednio wpływa na charakter społeczeństwa zamieszkującego dany obszar.

2.6.1. Rynek pracy i podmioty gospodarcze

Bez rozwoju przedsiębiorczości niemożliwe jest tworzenie nowych miejsc pracy. Przedsiębiorczość oznacza także umiejętność radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, pomysłowość i elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki, a więc radzenie sobie z coraz większą konkurencją, z jaką jesteśmy konfrontowani w dzisiejszym świecie, także na płaszczyźnie konkurowania między poszczególnymi miastami i regionami.

Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Zławieś Wielka

Wyk. 9. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Zławieś Wielka

Źródło: GUS

Stworzenie podstaw dla rozwoju przedsiębiorczości sprzyja nie tylko poprawie sytuacji materialnej społeczności, ale również skutecznie chroni jej członków przed zjawiskiem wykluczenia społecznego.

W gminie Zławieś Wielka zauważalny rozwój przedsiębiorczości wyraża się m.in. przyrostem podmiotów gospodarczych. W roku 2006 działalność prowadziło prawie 800 podmiotów, głównie z sektora handlowego i usług oraz budownictwa i przemysłu. Najdynamiczniej w ciągu ostatnich lat wzrósł udział usług różnego rzędu i struktury.

Niewielki aczkolwiek wart podkreślenia, bo wpływający na jakość życia, jest wzrost liczby podmiotów związanych z ochroną zdrowia i pomocą społeczną.

Na niezmiennym poziomie od kilku lat pozostaje liczba podmiotów związanych z komunikacją i edukacją.

Przyrost liczby podmiotów powoduje wzrost dochodów podatkowych gminy oraz zwiększa szanse na znalezienie pracy przez mieszkańców gminy w nowopowstałych zakładach.

Główne podmioty prywatne/ pracodawcy na terenie gminy Zławieś Wielka:

Cichoradz:

- Kowalski Stefan - gospodarstwo rolne,

Czarne Błota:

- KOMPLEX - producent okien,
- ITALEXPRES - handel maszynami stolarskimi, meblami kuchennymi,
- Ferma Drobiu rzeźnego,

Czarnowo:

- Gajdemski Mirosław - gospodarstwo rolne,
- Gościnna Chata - restauracja,
- PAS Centrum Zaopatrzenia Energetyki - hurtownia,
- AGROBUD - firma budowlana,
- DROMINEX - Mieczysław Rolirad /siedziba w Bydgoszczy/- gospodarstwo rolne,

Górsk:

- Rem-piek - J. Rębacz - piekarnia,
- Leśniczanka - restauracja,
- Frytka - zakład mrożonek - Tadeusz Jagielski,

Pędzewo:

- Zakład Rolny - Piotrowski Janusz,
- Żwirownia - Chmarzyński Gerard,
- ENERGA S.A. - Posterunek energetyczny,
- Techniczna Obsługa Samochodów TOS-SERWIS" s.c. Danuta Józwicka, Adriana Józwicka,

Przysiek:

- Ośrodek Szkoleniowy Regionalnego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Mikowie oddział w Przysieku,
- DREWNOTOR Sp. z o.o. - tartak,
- Centrum Konferencyjne Daglezja,
- Caritas Diecezji Toruńskiej,
- Firma Bresse - Pol (Polo Market),

Rozgarty:

- MAT-BUD - hurtownia materiałów budowlanych,
- MELLANCO - hurtownia przypraw spożywczych,
- Świtowski S.A. - hurtownia sprzętu i roślin ogrodowych,

Siemoń:

- Firma Crisline Boat - producent łódek,
- Farmapoll - Zakład Rolny,
- Masarnia Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska,

Toporzysko:

- MRMax Piekarnia Tadeusz Śliwa,

Zławieś Mała:

- INCO - spółka wielobranżowa – ciastkarnia,
- MAT-BUD - spółka jawna Bogdan Pietras,
- PRIVACON POLAND - produkcja bram i ogrodzeń kutych,
- NOVSAID METAL Wykonawstwo i montaż ze stali czarnej i kwasoodpornej,
- HACOM POLYSTER- Tadeusz Hartman – produkcja żywic epoksydowych,
- JAKU - Górski Marcin –hurtownia materiałów budowlanych,

Zławieś Wielka:

- EGRODREW Król Leszek stolarnia,
- PPH REMS Karczma pod Gołębiem,

- Marwit Sp. Z o.o. Józwicki Maciej –produkcja soków,
- Bank Spółdzielczy w Toruniu, Oddział w Złejwsi Wielkiej,
- MW Soft Sp. Z o.o. Witold Siniło – Hurtownia.

Podstawowy dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2008 rok w gminie Zławieś Wielka wynosi 598,74 zł. Jest to piąty pod względem wielkości wskaźnik G wśród gmin powiatu toruńskiego.

Tab. 23. Wskaźnik G – podstawowy dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2008 rok w gminach powiatu toruńskiego.

	Liczba mieszkańców	Wskaźnik G
Powiat Toruński	91063	67,95
Gmina Miejska Chełmża	15229	658,56
Gmina Chełmża	9474	550,18
Gmina Czernikowo	8422	411,89
Gmina Lubicz	17429	817,23
Gmina Łubianka	5882	513,37
Gmina Łysomice	8482	920,76
Gmina Obrowo	10465	523,33
Gmina Wielka Nieszawska	4091	1293,57
Gmina Zławieś Wielka	11589	598,74

Źródło: Ministerstwo Finansów RP

2.6.2. Rolnictwo

Rozwój rolnictwa na terenie gminy Zławieś Wielka nastąpił głównie na Wysoczyźnie Chełmińskiej, czemu sprzyjała rzeźba terenu oraz dobre warunki glebowe, słabsze w Kotlinie Toruńskiej.

Powierzchnia użytków rolnych na terenie gminy wynosi 10246,25 ha. Ze względu na duży obszar, na który występują gleby gorszych klas bonitacyjnych, powierzchnia hektarów przeliczeniowych jest mniejsza i wynosi 8222,65 ha.

Tab. 24. Liczba i powierzchnia gospodarstw w gminie Zławieś Wielka w 2008 roku

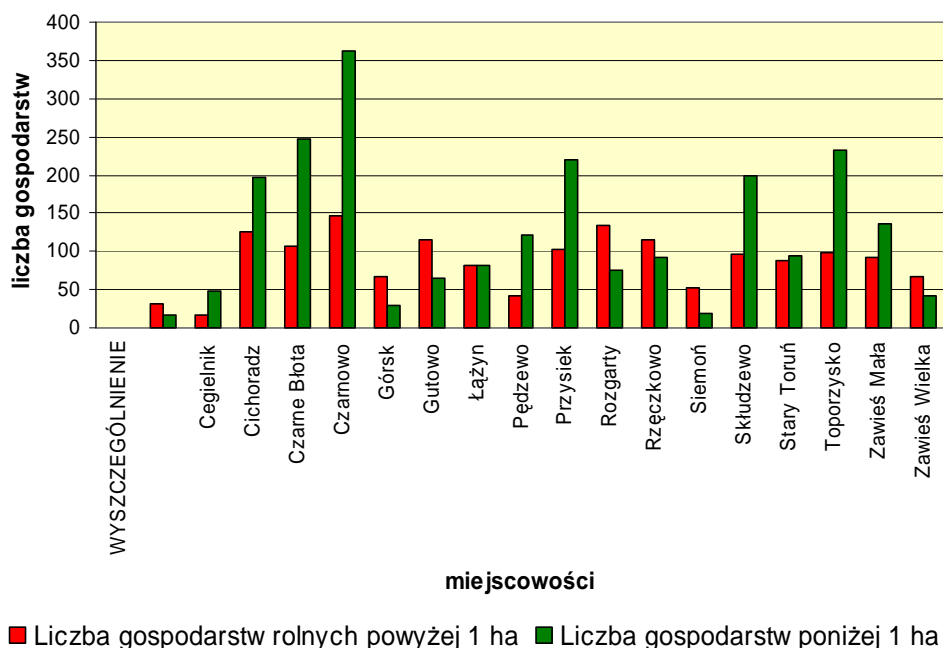
Lp.	WYSZCZE GÓLNIENIE	Liczba gospodarstw rolnych powyżej 1 ha	Powierzchnia gospodarstw rolnych powyżej 1 ha	Liczba gospodarstw rolnych poniżej 1 ha	Powierzchnia gospodarstw rolnych poniżej 1 ha	Łączna powierzchnia gospodarstw w ha
1	Razem	1583,00	9789,44	2280,00	456,81	10246,25
2	Cegielnik	32,00	125,50	17,00	5,91	131,42
3	Cichoradz	16,00	723,97	49,00	4,56	728,54
4	Czarne Błota	126,00	490,81	197,00	63,08	553,89
5	Czarnowo	107,00	1116,37	247,00	45,80	1162,18
6	Górska	147,00	658,78	363,00	53,53	712,31
7	Gutowo	68,00	316,15	29,00	8,48	324,62
8	Łążyn	115,00	1082,63	64,00	20,53	1103,17
9	Pędzewo	82,00	618,36	82,00	23,88	642,24
10	Przysiek	42,00	62,00	122,00	11,95	73,95
11	Rozgarty	103,00	294,19	220,00	39,21	333,40
12	Rzęczkowo	133,00	1022,97	76,00	17,77	1040,74
13	Siemoń	115,00	938,40	92,00	17,10	955,50
14	Skłudzewo	53,00	540,32	18,00	5,33	545,65
15	Stary Toruń	97,00	305,72	198,00	35,88	341,60
16	Toporzysko	87,00	359,33	95,00	23,03	382,36
17	Zawieś Mała	99,00	328,68	233,00	38,15	366,84
18	Zawieś Wielka	93,00	511,59	136,00	28,72	540,31
19	Zarośla Cienkie	68,00	293,66	42,00	13,89	307,55

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka 02.2008 r.

Na terenie gminy są 3863 gospodarstwa rolne, z tego gospodarstwa do 1 ha, stanowią 59% wszystkich gospodarstw (tzw. działki rolne, których właściciele płacą podatek rolny) i zajmują 4,46% powierzchni użytków rolnych w gminie.

Gospodarstwa małe (poniżej 1 ha), dominują w miejscowościach wysoko zurbanizowanych, leżących przy drodze krajowej nr 80.

Liczba gospodarstw rolnych wg wielkości w gminie Zławieś Wielka

Wyk. 10. Liczba gospodarstw rolnych w gminie Zławieś Wielka

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Struktura własności gospodarstwa rolnych w gminie zmienia się dynamicznie, co spowodowane było zmianą systemu gospodarczego w kraju. W roku 1996 indywidualne gospodarstwa rolne stanowiły 65%, w roku 2002 już 99,5% wszystkich gospodarstw na terenie gminy.

Tab. 25. Liczba gospodarstw rolnych poniżej 1 ha wg miejscowości w gminie Zławieś Wielka

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	liczba gospodarstw poniżej 1 ha do ogólnej liczby gospodarstw
1	Razem	59,02
2	Cegielnik	34,69
3	Cichoradz	75,38
4	Czarne Błota	60,99
5	Czarnowo	69,77
6	Górsk	71,18
7	Gutowo	29,90
8	Łążyn	35,75
9	Pędzewo	50,00
10	Przysiek	74,39
11	Rozgarty	68,11
12	Rzęczkowo	36,36
13	Siemoń	44,44
14	Skłudzewo	25,35
15	Stary Toruń	67,12
16	Toporzysko	52,20
17	Zawieś Mała	70,18
18	Zawieś Wielka	59,39
19	Zarośla Cienkie	38,18

Źródło: Urząd Gminy Zławieś Wielka

Głównymi uprawami na obszarze gminy Zławieś Wielka są **ziemiaki oraz zboża ozime**, w tym głównie pszenica oraz w mniejszym stopniu pszenżyto. Ze względu na słabe gleby częstym zasiewem jest kukurydza (na ziarno i zielonkę).

Hodowla to głównie kury (w tym kury nioski), często spotykana jest **trzoda chlewna** (w tym lochy), rzadziej bydło (w tym krowy). Pojedyncze gospodarstwa hodują konie i kozy.

Zmechanizowanych jest ok 90% gospodarstw powyżej 1 ha i 60% wszystkich gospodarstw w gminie (głównie ciągnik). Co 11 gospodarstwo posiada kombajn zbożowy, co 16 kombajn

buraczany, a co 42 kombajn ziemniaczany. Stopień zmechanizowania gospodarstw wzrasta, podnosi się także jakość maszyn rolniczych.

Wśród gospodarstw rolnych 21,8% nie prowadzi obecnie działalności rolniczej. Zaledwie 18,2% gospodarstw produkuje wyłącznie na potrzeby własne, 21,2% produkuje głównie na potrzeby własne. Produkcje na potrzeby własne prowadzą w zdecydowanej większości gospodarstwa małe, prowadzące działalność na tzw. działkach rolniczych do 1 ha. Głównie na rynek produkuje 38,7% gospodarstw.

Tylko 1,3% prowadzących gospodarstwa rolne posiada wykształcenie wyższe rolnicze, 5% średnie zawodowe rolnicze, 15,5% zasadnicze zawodowe rolnicze, kurs rolniczy ukończyło 13%. Nie posiada wykształcenia rolniczego aż 43% prowadzących gospodarstwa rolne.

2.6.3. Identyfikacja problemów

Gospodarka gminy Zławieś Wielka w ostatnim czasie uległa gwałtownemu rozwojowi, co może powodować jej duże nieusystematyzowanie. Z jednej strony na terenie gminy działalność prowadzą zakłady takie jak Marwit, produkujące zdrowe pełnowartościowe soki marchwiowe i owocowe, z drugiej zakłady produkujące przetwory z polistyrenu, przy produkcji których wydzielany jest styren.

Gmina posiada duże obszary mało żyznych gleb zwłaszcza w dolinie Wisły oraz tereny osuwiskowe, powodujące spływ wierzchnich warstw ziemi.

Struktura wielkości gospodarstw jest niekorzystna, zwłaszcza zważywszy na duży udział gospodarstw do 1 ha włącznie (działek rolnych).

2.7. Analiza SWOT

Podstawą formułowania misji i celów strategicznych rozwoju gminy Zławieś Wielka jest analiza SWOT. Technika analityczna SWOT⁴ polega na posegregowaniu posiadanych informacji o gminie Zławieś Wielka.

Analiza została przeprowadzona na warsztatach z zespołem interdyscyplinarnym z terenu gminy w dniu 26.02. 2008 roku. Określono w niej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w czterech strefach tematycznych: geograficzno-środowiskowej, społecznej, infrastruktury technicznej i społecznej oraz gospodarki i rolnictwa.

Tab. 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SFERA GEOGRAFICZNO-ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie w strefie krawędziowej Wisły, 2. Siedem parków podworskich, 3. Najwięcej spośród gmin w powiecie toruńskim pomników przyrody, 4. Duży odsetek gruntów wysokich klas bonitacyjnych w części północnej, 5. Istnienia obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych (NATURA 2000, OCHK, strefy ochrony ujęć wód, strefy ONO i OWO zbiornika wód podziemnych), 6. Malownicze ciek: kanał Górny, Dolny, Struga Łysomicka (Papowska), 7. Duża lesistość gminy 24%, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży odsetek terenów podmokłych, 2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna (przede wszystkim kanalizacja i gazownictwo), 3. Brak wyeksponowania pomników przyrody, 4. Słabe gleby w dolinie Wisły,

⁴ **S** (*Strengths*) – **mocne strony**: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanej gminy,
W (*Weaknesses*) – **słabe strony**: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę, analizowanej gminy,
O (*Opportunities*) – **szanse**: wszystko to, co stwarza dla gminy Zławieś Wielka szansę korzystnej zmiany,
T (*Threats*) – **zagrożenia**: wszystko to co stwarza dla gminy Zławieś Wielka ,niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze wykształcona kadra nauczycieli, 2. Dobra baza materialna i lokalowa placówek edukacyjnych, 3. Oferta edukacyjna (pracownie komputerowe), m.in. koła zainteresowań, 4. Możliwość wyrównywania szans edukacyjnych, 5. Dowozy dzieci, 6. Sport- kluby, zawody, 7. Potencjał turystyczny i rekreacyjny (PTTK, PTSM, ZHP), 8. Dobra baza lokalowa części świetlic wiejskich, 9. Koła zainteresowań przy GOK (plastyczne, muzyczne, teatralne; dowóz na część zajęć), 10. Działający związek wędkarski, 11. Fundacja Piękniejszego Świata- zajęcia plastyczne, ekologiczne itp., 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak psychologów i niewystarczająca liczba dyżurów logopedów, 2. Brak wczesnego wspomagania patologia społecznym i przestępczości młodocianych, 3. Brak klas integracyjnych, 4. Brak oferty dla młodzieży starszej- ponadgimnazjalnej, 5. Mała aktywność edukacyjna w grupie osób starszych, 6. Brak zainteresowania rodziców edukacją dzieci, 7. Brak możliwości kształcenia ponadgimnazjalnego na terenie gminy, 8. Brak organizacji usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych,
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Baza rekreacyjno- sportowa (sale gimnastyczne, siłownia, boisko sportowe), 2. Biblioteki- Centra Informacji Multimedialnej, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt mało ciągów pieszych i rowerowych, 2. Brak świetlicy szkolnej ZSZ.P w Górsku, 3. Brak wystarczającej liczby przedszkoli, żłobków, 4. Brak działających świetlic wiejskich w wystarczającej liczbie, 5. Brak sali gimnastycznych w części szkół, 6. Brak placów zabaw dla dzieci w niektórych miejscowościach, 7. Brak basenu, 8. Brak stadionu na terenie gminy, 9. Brak amfiteatru, 10. Brak sieci instalacji gazowej, 11. Niewystarczające oświetlenie w niektórych miejscowościach, 12. Brak monitoringu zwiększającego bezpieczeństwo,

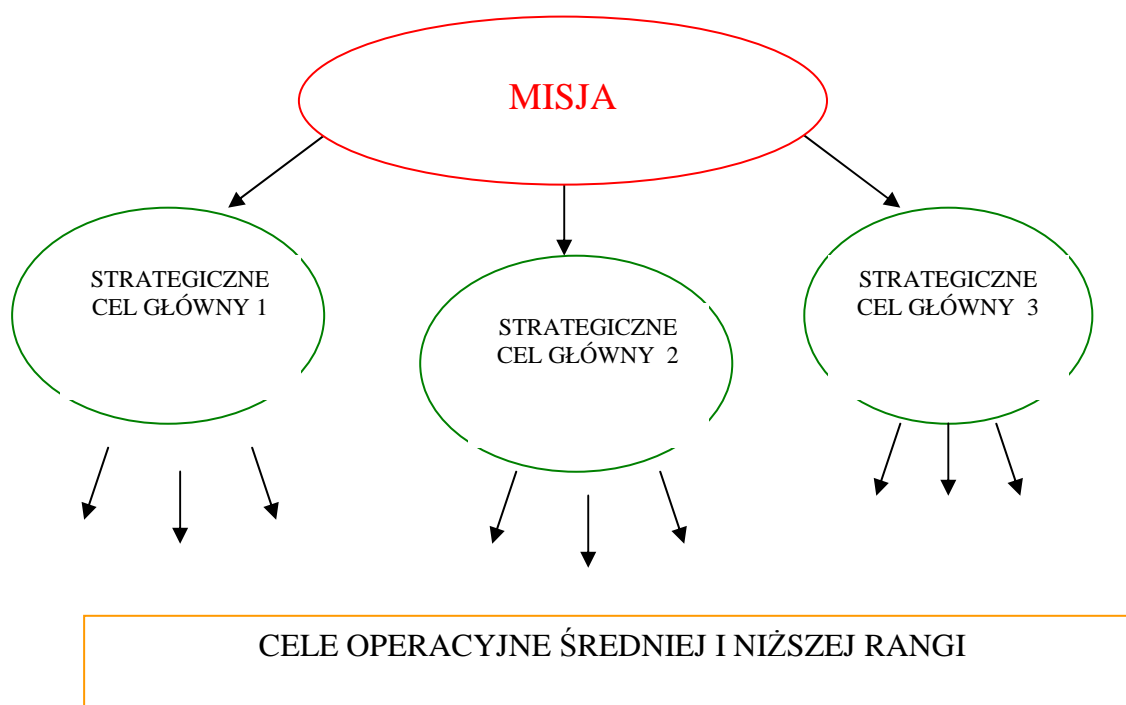
SFERA GOSPODARCZA I ROLNICTWO	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Centralne położenie pomiędzy ośrodkami stołecznymi województwa, stanowiącymi bieguny obszaru metropolitalnego o dużym potencjale społeczno – gospodarczym oraz związana z tym atrakcyjność gminy pod względem mieszkaniowym (tereny podmiejskie), rekreacyjno – turystycznym i inwestycyjnym, 2. Położenie w sąsiedztwie ważnych węzłów krajowej i międzynarodowej komunikacji kolejowej i drogowej w Toruniu i Bydgoszczy, 3. Korzystny przestrzennie układ powiązań drogowych (istniejący i planowany) z nadrzędną siecią drogową – powiązania z Toruniem i Bydgoszczą oraz gminami sąsiednimi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mała liczba grup producenckich, 2. Mała opłacalność produkcji rolniczej, 3. Niekorzystna rzeźba terenu w części strefy krawędziowej, 4. Niska jakość produkcyjna gleb w Kotlinie Toruńskiej,

SZANSE	ZAGROŻENIA
SFERA GEOGRAFICZNO-ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój turystyki rowerowej, 2. Zwiększenie wymagań dotyczących ochrony środowiska i krajobrazu, 3. Zmian mentalności mieszkańców dotyczącej ochrony środowiska, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powodzie i zalania podczas roztopów i ulewnych deszczy, 2. Zwiększenie tranzytu pomiędzy Toruniem a Bydgoszczą przez gminę,
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost kapitału ludzkiego, 2. Wzrastający przyrost naturalny, 3. Wzrost wynagrodzenia, 4. Wzrost kultury edukacyjnej, 5. Większa integracja społeczna, 6. Łatwy dostęp do edukacji, 7. Powstanie pełno- godzinnych przedszkoli, 8. Wzrost świadomości wynikający z podniesienia standardu życia mieszkańców, 9. Wzrastający poziom wykształcenia ludności, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, 2. Migracje zarobkowe, 3. Niewydolność wychowawcza wielu rodzin, 4. Wydłużony czas pracy, 5. Dziedziczenie ubóstwa, 6. Rozwój patologii społecznych,

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacji kujawsko-pomorskiej sieci internetowej, 2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych umieszczonych na liście indykatywnej RPO województwa kujawsko-pomorskiego, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpraszanie zabudowy, powodujące wzrost zapotrzebowania na transport i pozostałą infrastrukturę techniczną, 2. Nadmierny wzrost ruchu drogowego, za którym nie będzie nadążała rozbudowa układu drogowego, 3. Ograniczone możliwości przestrzenne rozbudowy dróg i budowy obwodnic oraz chodników i ścieżek rowerowych, a także infrastruktury technicznej na terenach zwartej zabudowy,
SFERA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowana w najbliższych latach budowa autostrady A-1 (do 2010 r.) i drogi ekspresowej S-10 (po 2013 r.), które poprawią dostępność do gminy, 2. Powstanie Bydgosko -Toruńskiego obszaru metropolitalnego, w który wpisuje się gmina, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieustalone terminy rozbudowy i przebudowy drogi nr 80 oraz dróg wojewódzkich, które nie znajdują się w programach zadań rządowych i samorządu wojewódzkiego, o których mowa w przepisach o zagospodarowaniu przestrzennym, 2. Brak decyzji i planów zagospodarowania jednoznacznie przesądzających koncepcje rozwoju przestrzennego i systemu transportowego bydgosko-toruńskiego obszaru metropolitalnego, 3. Konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy realizacji planowanego zagospodarowania, w tym modernizacji i rozbudowy układu drogowego i infrastruktury technicznej,

3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA

Główna część strategii została opracowana na warsztatach z mieszkańcami i władzami gminy. Podczas spotkania przeanalizowano dotychczasową sytuację i wytyczono główne ścieżki rozwoju. Ponadto zostały określone główne problemy hamujące rozwój gminy oraz wypracowano misję i cele główne strategii. Problemy oraz cele zhierarchizowano w drzewa problemów i celów.

Wyk. 11. Schemat budowy strategii

Źródło: Opracowanie własne

Przed przystąpieniem do formułowania misji, podczas warsztatów, wybrano przymiotniki określające gminę, w której chciałoby się żyć, pracować i odpoczywać, były to: **bogata, nowoczesna, spokojna, ekologiczna, bezpieczna, czysta, rozwojowa, przyszłościowa.**

Ponadto przyjęto, iż prawidłowo zaplanowany i realizowany rozwój gminy Zławieś Wielka, powinien spełniać następujące cele:

- polepszać warunki mieszkaniowe,

- wspierać lokalną przedsiębiorczość – firmy działające i powstające,
- przyciągać nowych inwestorów,
- stwarzać warunki do stałych kontaktów pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i prywatnym,
- pomagać w podnoszeniu kwalifikacji miejscowych zasobów zatrudnienia,
- rozwijać turystykę weekendową,
- korzystać z pozytywów integracji z Unią Europejską.

Na tej podstawie oraz biorąc pod uwagę wcześniejszą diagnozę stanu, analizę SWOT oraz możliwości finansowe, określono główne horyzonty rozwojowe gminy Zławieś, przedstawiając je w poniższych rozdziałach.

3.1. Perspektywa rozwoju społeczno –gospodarczego

3.1.1. Misja rozwoju gminy Zławieś Wielka

Misja rozwoju gminy, to zwięzły opis stanu, który zamierzamy osiągnąć, z uwzględnieniem bieżących i przyszłych potrzeb oraz istniejących uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Misja wskazuje na główne cele i zadania strategiczne oraz obszary problemowe, które są istotne dla osiągnięcia trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i wpływają na poziom życia jego mieszkańców. Misja rozwoju Złejwsi Wielkiej jest zharmonizowana zarówno z wizją rozwoju powiatu toruńskiego, jak i województwa kujawsko-pomorskiego.

Misja wyznaczona na lata 2008-2016 dla gminy Zławieś Wielka brzmi:

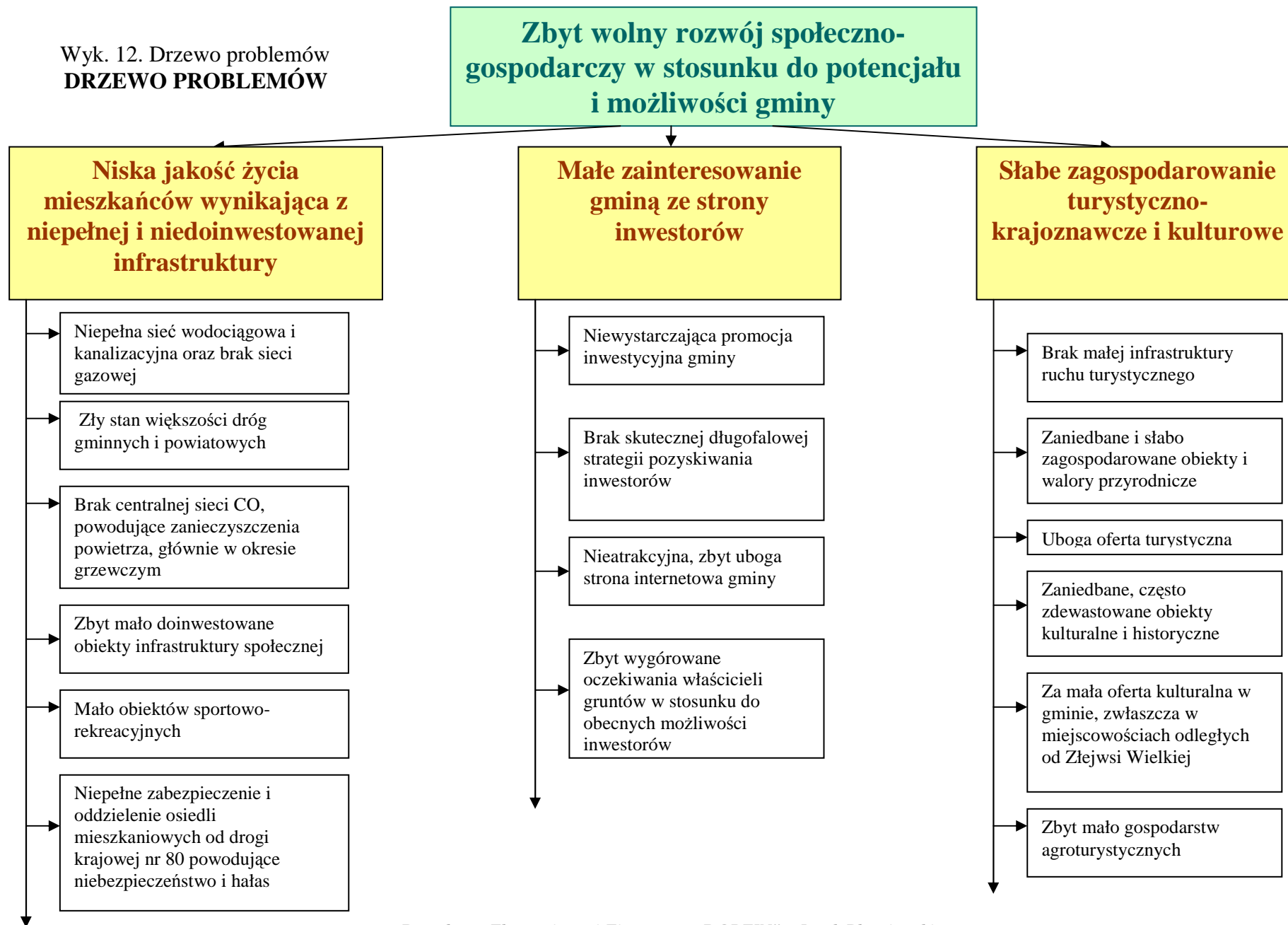
"Gmina Zławieś Wielka nowoczesną, prężnie rozwijającą się gminą, przyjazną dla mieszkańców i gości oraz atrakcyjną dla inwestorów"

Wyznaczone, w dalszej części niniejszego opracowania, kierunki i cele rozwoju umacniają jej dotychczasową różnorodność i wielofunkcyjność, stanowiąc podstawę trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy. Cele strategiczne są konkretyzacją misji rozwoju (generalnego celu kierunkowego). Razem z misją stanowią swoistą syntetyczną deklarację intencji władz samorządowych gminy, co do kierunków jej przyszłego rozwoju i stanowią podstawę do formułowania celów operacyjnych. Należy podkreślić, iż celów strategicznych nie należy traktować w kategoriach wizji docelowego stanu Gminy Zławieś Wielka, lecz w aspekcie ustawicznego procesu rozwojowego, przyczyniającego się w rezultacie do podnoszenia poziomu życia lokalnej społeczności i wzrostu rangi Złejwsi w regionie.

3.2. Kluczowe problemy rozwoju gminy Zławieś Wielka

Kluczowe problemy określone na podstawie wcześniejszych analiz i diagnoz przedstawiono w formie drzewa problemów.

Wyk. 12. Drzewo problemów
DRZEWO PROBLEMÓW

3.2.1. Cele strategiczne

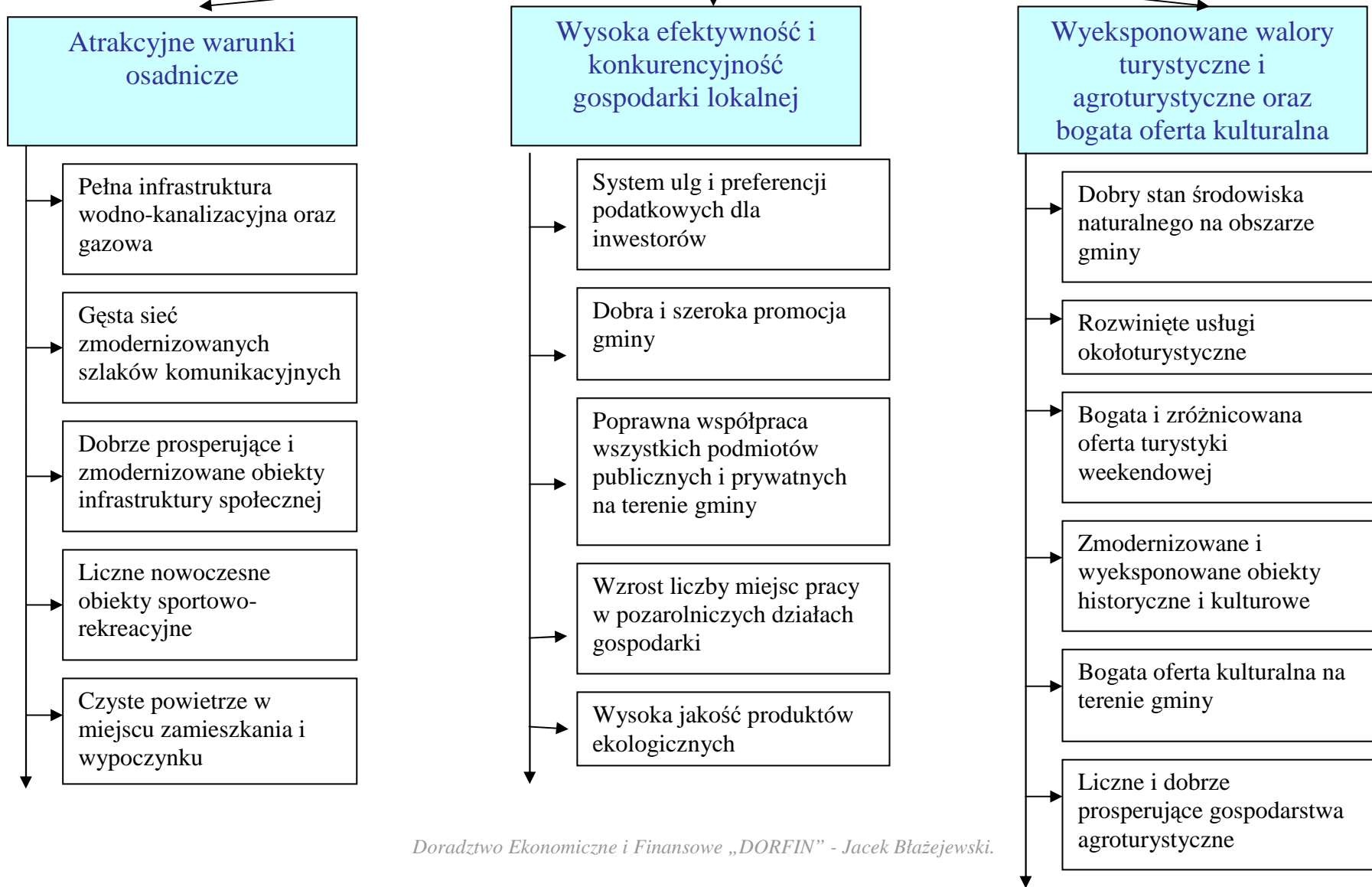
Wyznaczono 3 cele główne oraz 16 celów operacyjnych średniej rangi, do których dopasowano cele operacyjne niższej rangi.

W celu szczegółowego ustalenia działań, do każdego celu powinny zostać opracowane programy, co wyjaśniono w kolejnych podrozdziałach.

Zaprezentowane cele wyznaczają kierunki nieuniknione dla rozwoju w przypadku Złejwsi Wielkiej tj. rozwój osadnictwa i inwestycji oraz rozwój turystyki, jako cel, na który gmina, powinna zwłaszcza zwrócić uwagę w przypadku dalszego planowania rozwoju. Niemniej nieunikniony rozwój w danej sferze nie powinien oznaczać rozwoju niezaplanowanego tzw. żywiołowego, ale stanowić jasno sprecyzowane cele i wskazówki.

Wyk. 13. Drzewo celów
DRZEWO CELÓW

"Gmina Żławieś Wielka nowoczesną, prężnie rozwijającą się gminą, przyjazną dla mieszkańców i gości oraz atrakcyjną dla inwestorów"

3.2.2. Wykaz celów operacyjnych

Formułując cele rozwoju, nie poszukiwano w otoczeniu ani nowej roli dla Złejwsi, ani też funkcji dominującej, lecz wskazano na konieczność umacniania jej dotychczasowej różnorodności i wielofunkcyjności, które są podstawą zrównoważonego rozwoju.

Po przyjęciu strategii, Gmina Zławieś Wielka będzie mogła przystąpić do opracowania a następnie realizacji projektów zgodnie z wytyczonymi celami. Koszty realizacji poszczególnych zadań zostaną wyliczone na etapie szczegółowych planów (projektów) realizacyjnych (tzw. Planów Operacyjnych), w tym również Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (WPI).

Wypracowane cele rozwoju gminy Zławieś Wielka:

I. Atrakcyjne warunki osadnicze

1. Pełna infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz gazowa,
2. Gęsta sieć zmodernizowanych szlaków komunikacyjnych,
3. Dobrze prosperujące zmodernizowane obiekty infrastruktury społecznej,
4. Liczne nowoczesne obiekty sportowo-rekreacyjne,
5. Czyste powietrze w miejscach zamieszkania i wypoczynku.

II. Dogodne warunki inwestycyjne

1. System ulg i preferencji podatkowych dla inwestorów,
2. Dobra i szeroka promocja gminy,
3. Poprawna współpraca wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych na terenie gminy,
4. Wzrost liczby miejsc pracy w pozarolniczych działach gospodarki,
5. Wysoka jakość produktów ekologicznych.

III. Wyeksponowane walory turystyczne i agroturystyczne oraz bogata oferta kulturalna

1. Dobry stan środowiska naturalnego na obszarze gminy,

2. Rozwinięte usługi okołoturystyczne,
3. Bogata i zróżnicowana oferta turystyki weekendowej,
4. Zmodernizowane i wyeksponowane obiekty historyczne i kulturowe,
5. Bogata oferta kulturalna na terenie gminy,
6. Liczne i dobrze prosperujące gospodarstwa agroturystyczne.

I. Atrakcyjne warunki osadnicze

Pod pojęciem atrakcyjne warunki osadnicze rozumie się szeroko rozumiany katalog usług placówek życia społecznego i kulturowego oraz odpowiednia jakość infrastruktury, co zamierza się osiągnąć szeregiem wpisanych w tabelę celów operacyjnych średniej i niskiej rangi.

W tworzeniu pozytywnego wizerunku Złejwsi jako gminy nie może zabraknąć nacisku na maksymalne ograniczenie negatywnego zjawiska, jakim jest przestępczość. Działaniem, które pomoże osiągnąć ten cel jest stworzenie systemu monitoringu miejsc niebezpiecznych, odpowiednie wyposażenie policji oraz zwiększenie liczby patroli.

Ważne jest utrzymanie wysokiej sprawności oczyszczalni ścieków i zabezpieczenie odpowiedniej utylizacji osadów pościelowych, ograniczenie emisji spalin poprzez lepszą organizację ruchu kołowego oraz ograniczanie emisji z indywidualnych systemów grzewczych.

Tab. 27. Cele strategiczne i operacyjne założone w strategii na lata 2008-2016.

Cele operacyjne średniej i niskiej rangi	Czas trwania zadania	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Propozycje źródeł finansowania
1. Pełna infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz gazowa				
1. Rozbudowa sieci wodociągowej	2008-2011	Urząd Gminy Zławieś Wielka	-	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
2. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej, w tym budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Osoby zainteresowane przyzagrodowymi oczyszczalniami	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
3. Budowa sieci gazowej	po roku 2008	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Prywatni inwestorzy	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy, inne

2. Gęsta sieć zmodernizowanych szlaków komunikacyjnych

1. Rozbudowana sieć dróg gminnych	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka		Budżet gminy, fundusze UE, podmioty inwestujące na terenie gminy,
2. Gęsta sieć ciągów pieszo-rowerowych	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Urząd Marszałkowski	Budżet gminy, fundusze UE
3. Dobrze oświetlone ciągi komunikacyjne	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	LGD Podgrodzie Toruńskie, Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW	Budżet gminy, fundusze UE

3. Dobrze prosperujące zmodernizowane obiekty infrastruktury społecznej

1. Zmodernizowane obiekty oświaty	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Placówki oświatowe, Kuratorium Oświaty	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
2. Zmodernizowane obiekty służby zdrowia	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Gminny Ośrodek Zdrowia	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Narodowy Fundusz Zdrowia, fundusze UE, budżet gminy
3. Zmodernizowane obiekty kulturalne (w tym świetlice wiejskie)	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka, Sołectwa	LGD Podgrodzie Toruńskie, Stowarzyszenia z obszaru gminy	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
4. System monitoringu miejsc publicznych w gminie	po 2009	Urząd Gminy Żławieś Wielka,	Sołectwa	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy

4. Liczne nowoczesne obiekty sportowo-rekreacyjne

1. Obiekty sportowe w ilości zaspokajającej potrzeby mieszkańców	2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Sołectwa, kluby sportowe	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
2. Nowoczesny amfiteatr	po roku 2008	Urząd Gminy Żławieś Wielka	LGD Podgrodzie Toruńskie, Stowarzyszenia z obszaru gminy	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy

5. Czyste powietrze w miejscach zamieszkania i wypoczynku

1. Gminna biogazownia	po roku 2011	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Mieszkańcy, prywatni inwestorzy	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy
2. Zbiorcze kotły CO w miejscowościach i na	po roku 2009	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Mieszkańcy	Fundusze UE, fundusze krajowe,

osiedlach gminnych				budżet gminy
3. Upowszechnianie wiedzy i metod na temat praktycznego zastosowania w gospodarstwach OZE	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku, ARMIR	Fundusze UE, fundusze krajowe, budżet gminy

II. Wysoka efektywność i konkurencyjność gospodarki lokalnej

Szczególny nacisk powinien zostać położony na pozyskiwanie inwestorów i realizowania inwestycji tworzących podwaliny do rozwoju całego otoczenia podwykonawców inwestycji innowacyjnych i nieszkodzących środowisku naturalnemu. Realizacja celu wymaga podjęcia działań, polegających na przygotowaniu i uzbrojeniu terenów inwestycyjnych oraz zadbania o wykreowanie pozytywnego wizerunku Zławieś Wielkiej jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania.

Do realizacji tego celu wykorzystać należy również możliwości, jakie niesie ze sobą partnerstwo publiczno-prywatne.

Władze gminy muszą również dbać o zapewnienie odpowiednich standardów w zakresie ochrony środowiska przez przedsiębiorstwa działające i rozpoczynające działalność na terenie gminy.

Szczególnie istotny jest rozwój produkcji ekologicznej (zarówno przez rolników jak i zakłady przetwórcze), zważywszy na działalność na terenie gminy podmiotów takich jak Marwit oraz Ekoland.

Cele operacyjne średniej i niskiej rangi	Czas trwania zadania	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Propozycje źródeł finansowania
1. System ulg i preferencji podatkowych dla inwestorów				
1. System ulg podatkowych dla inwestorów	2008 r.	Urząd Gminy Zławieś Wielka	-	Budżet gminy
2. Dobra i szeroka promocja gminy,				
1. Foldery promocyjne	2008 r.	Urząd Gminy Zławieś Wielka	LGD Podgordzie Toruńskie	Budżet gminy, fundusze UE
2. Udział przedstawicieli gminy na targach krajowych i międzynarodowych	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy Zławieś Wielka	Budżet gminy
3. Konferencje dla zainteresowanych inwestowaniem w gminie Zławieś Wielka	coroczne 2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	LGD Podgordzie Toruńskie	Budżet gminy, fundusze UE

3. Poprawna współpraca wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych na terenie gminy

1. Program sprawnej współpracy podmiotów działających na terenie gminy Żławieś Wielka	2009 r.	Urząd Gminy Żławieś Wielka	LGD Podgrodzie Toruńskie, Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW, podmioty prywatne i publiczne	Budżet gminy, budżet publicznych i prywatnych podmiotów, fundusze UE
2. Systematyczne spotkania podmiotów publicznych i prywatnych z władzami gminy	coroczne 2008-2016	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Podmioty publiczne i prywatne z terenu gminy Żławieś Wielka	Budżet gminy, budżet publicznych i prywatnych podmiotów,

4. Wzrost liczby miejsc pracy w pozarolniczych działach gospodarki

1. Powstanie nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy	od 2008 r.	Podmioty gospodarcze	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Budżet własny podmiotów gospodarczych, fundusze UE
2. Rozwój istniejących podmiotów gospodarczych na terenie gminy oraz wzrost ich konkurencyjności	od 2008 r.	Podmioty gospodarcze	Urząd Gminy Żławieś Wielka	Budżet własny podmiotów gospodarczych, fundusze UE

5. Wysoka jakość produktów ekologicznych

1. Prężnie działające gospodarstwa produkujące żywność ekologiczną	od 2008 r.	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku,	ARMiR, Urząd Gminy Żławieś Wielka	Fundusze UE, budżet własny producentów
2. Organizacja oraz udział w targach promujących zdrową żywność	od 2008 r.	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku	ARMiR, Urząd Gminy Żławieś Wielka	Fundusze UE, budżet własny producentów
3. Upowszechnianie rolnictwa ekologicznego oraz promocja jego produktów wśród konsumentów	od 2008 r.	Ekoland	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku, ARMiR, Urząd Gminy Żławieś Wielka	Fundusze UE, budżet własny Ekoland, inne

III. Wyeksponowane walory turystyczne i agroturystyczne oraz bogata oferta kulturalna

W gminie jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna, brak jest ogólnodostępnych obiektów sportowych o dobrym standardzie, takich jak np. basen, boiska sportowe, czy wielofunkcyjna hala sportowa w każdym sołectwie. Istniejący stadion nie ma odpowiedniego zaplecza, nie wszystkie szkoły posiadają boiska i hale sportowe spełniające aktualne standardy. Powoduje to nie tylko utrudniony dostęp do sportu dla mieszkańców (szczególnie dzieci i młodzieży szkolnej), ale również obniża atrakcyjność turystyczną. Nie ma również rozwiniętego systemu ścieżek rowerowych i tras narciarskich.

Poza tradycyjną turystyką, intensywnie rozwijają się formy krótkiego wypoczynku lub łączenia wypoczynku z różnymi formami szkoleń lub integracji pracowników, dlatego nie powinno zabraknąć działań wspierających tego typu turystykę. Gmina może inicjować i wspierać działania służące organizowaniu w gminie (np. w Przysieku) konferencji naukowych, szkoleń, warsztatów tematycznych. Koniecznym będzie opracowanie produktów związanych z turystyką kwalifikowaną, krajoznawczo – poznawczą i przyrodoznawstwem.

Zachowanie walorów naturalnych środowiska jest jednym z najważniejszych warunków zachowania atrakcyjności turystycznej gminy. Najistotniejszymi problemami w tym względzie są: uregulowanie gospodarki odpadami i stworzenie efektywnego systemu zbiórki odpadów, obejmującego wszystkich mieszkańców, co wyegzekwuje od nich niepozostawianie odpadów w lasach i przydrożnych rowach.

Cele operacyjne średniej i niskiej rangi	Czas trwania zadania	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Propozycje źródeł finansowania
1. Dobry stan środowiska naturalnego na obszarze gminy				
1. Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	2008-2016	Jednostki Oświaty, Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW	Urząd Gminy ZW, LGD Podgrodzie Toruńskie	Budżet gminy, fundusze UE, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
2. Obowiązkowe opłaty za wywóz odpadów komunalnych przez wszystkie gospodarstwa	od 2009 r.	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Mieszkańcy	Mieszkańcy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

domowe w gminie				
3. Zagospodarowane i poddane renowacji parki podworskie	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Podmioty będące właścicielami parków	Budżet gminy, fundusze UE, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
3. Zagospodarowanie i rekultywacja fragmentów lasów najczęściej odwiedzanych przez mieszkańców i turystów	2008-2016	Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Budżet gminy, fundusze UE, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, budżet Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu
2. Rozwinięte usługi okolicy turystyczne,				
1. Liczne miejsca noclegowe	2008-2016	podmioty prywatne, gospodarstwa agroturystyczne	LGD Podgrodzie Toruńskie, Urząd Gminy Zławieś Wielka	Budżet gminy, fundusze UE
2. Parkingi leśne z zapleczem	2008-2010	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu, LGD Podgrodzie Toruńskie	Budżet gminy, fundusze UE, Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu,
3. Mała gastronomia (obsługująca turystów w sezonie i w weekendy)	2008-2010	Urząd Gminy Zławieś Wielka, podmioty prywatne	LGD Podgrodzie Toruńskie, Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW	Budżet gminy, fundusze UE
4. Wypożyczalnia rowerów	po 2008 r.	LGD Podgrodzie Toruńskie	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Fundusze UE, budżet gminy
3. Bogata i zróżnicowana oferta turystyki weekendowej				
1. Dobrze oznaczone i zagospodarowane szlaki turystyczne	2008/2009	Urząd Gminy Zławieś Wielka, Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze Oddział Toruń, LGD Podgrodzie Toruńskie	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	Fundusze UE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

2. Punkty widokowe	2008/2009	LGD Podgradzie Toruńskie	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Fundusze UE
3. Cyklicznie organizowane wycieczki po terenie gminie	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka, LGD Podgradzie Toruńskie	Stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW	Budżet gminy, fundusze UE
4. Mała przystań nad Wisłą i zagospodarowany teren wokół niej	po 2008 r.	Urząd Gminy Zławieś Wielka, LGD Podgradzie Toruńskie	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Budżet gminy, fundusze UE

4. Zmodernizowane i wyeksponowane obiekty historyczne i kulturowe

1. Iluminacja ważniejszych i ciekawszych obiektów historycznych	po 2010 r.	Urząd Gminy Zławieś Wielka, parafie	LGD Podgradzie Toruńskie	Fundusze UE, budżet gminy, inne
2. Modernizacja ważniejszych i ciekawszych obiektów historycznych	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka, LGD Podgradzie Toruńskie, właściciele obiektów	Inwestorzy prywatni	Fundusze UE, budżet gminy, inne
3. Zagospodarowanie ważniejszych i ciekawszych obiektów historycznych	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka, LGD Podgradzie Toruńskie, właściciele obiektów	Inwestorzy prywatni	Fundusze UE, budżet gminy, inne

5. Bogata oferta kulturalna na terenie gminy

1. Liczne, dobrze prosperujące podmioty m.in. KGW, OSP, koła artystyczne, sportowe itp.	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Organizacje, stowarzyszenia itp. działające na terenie gminy ZW	Fundusze UE, budżet gminy, inne
2. Cykliczne imprezy związane z historią i kulturą regionu	2008-2016	LGD Podgradzie Toruńskie	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Fundusze UE, budżet gminy, inne
3. Zróżnicowana oferta kulturalna we wszystkich świetlicach wiejskich na terenie gminy	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Gminny Ośrodek Kultury, stowarzyszenia i organizacje z terenu gminy ZW	Budżet gminy, fundusze UE
4. Zorganizowany dowóz na i z zajęć pozalekcyjnych	2008-2016	Urząd Gminy Zławieś Wielka	Jednostki Oświatowe	Budżet gminy, fundusze UE

6. Liczne i dobrze prosperujące gospodarstwa agroturystyczne

1. Wysoka jakość usług agroturystycznych	2008-2016	Właściciele gospodarstw agroturystycznych	LGD Podgradzie Toruńskie	Budżet gminy, fundusze UE
--	-----------	---	--------------------------	---------------------------

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

2. Szeroka oferta usług agroturystycznych w gospodarstwach	2008-2016	Właściciele gospodarstw agroturystycznych	LGD Podgrodzie Toruńskie	Budżet gospodarstw agroturystycznych, fundusze UE
3. Dobra promocja gospodarstw w kraju i zagranicą	2008-2016	Właściciele gospodarstw agroturystycznych	LGD Podgrodzie Toruńskie, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku, ARMIR	Fundusze UE
4. Powstanie stowarzyszenia zrzeszającego osoby prowadzące gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy Zławieś Wielka	2009 r.	Właściciele gospodarstw agroturystycznych	LGD Podgrodzie Toruńskie, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Przysieku, ARMIR	Fundusze UE, budżet gospodarstw agroturystycznych

3.3. Analiza finansowa

3.3.1. Budżet

W niniejszej analizie przedstawiono zestawienie dochodów i wydatków gminy. Podstawę opracowania stanowiły następujące dokumenty:

- Uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258),
zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814),
- Uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007,
- Uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008.

W tabelach zamieszczono na kolejnych stronach uwzględniono planowany budżet na lata 2006 i 2007 bez poprawek wniesionych w ciągu roku budżetowego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 28. Dochody budżetu gminy w latach 2006–2008

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	932 700	1 269 522	937 800	1 028 000
020	Leśnictwo	1 000	1 282	1 000	1 000
600	Transport i łączność	0	25 800	0	0
700	Gospodarka mieszkaniowa	128 486	210 694	122 100	290 700
710	Działalność usługowa	0	0	0	0
750	Administracja publiczna	91 650	103 221	93 800	133 300
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	1 734	21 450	1 715	1 803
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	11 000	0	0
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	5 919 849	6 358 098	6 922 022	8 172 484
757	Obsługa długu publicznego	0	0	0	0
758	Różne rozliczenia	9 440 581	9 427 083	9 624 845	10 475 733
801	Oświata i wychowanie	51 600	109 420	98 000	102 758
851	Ochrona zdrowia	0	325	200	0
852	Pomoc społeczna	4 137 800	4 366 965	4 736 300	4 180 500
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	0	207 082	0	0
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	43 000	70 676	69 970	81 520
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	15 800	10 977	15 800	0
926	Kultura fizyczna i sport	0	15 195	434 800	0
		20 764 200	22 208 790	23 058 352	24 467 798

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 19. Wydatki budżetu gminy w latach 2006–2008

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	3 840 534	4 559 245	3 038 310	3 815 885
020	Leśnictwo	0	0	0	0
600	Transport i łączność	4 109 405	2 625 254	2 748 760	3 345 640
700	Gospodarka mieszkaniowa	179 300	161 386	200 700	224 020
710	Działalność usługowa	60 000	7 320	61 800	64 270
750	Administracja publiczna	1 871 007	2 029 023	2 375 475	2 661 410
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	1 734	21 450	1 715	1 803
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	92 800	191 051	264 140	900 810
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	38 900	23 918	40 060	43 700
757	Obsługa długu publicznego	65 200	50 197	78 600	130 095
758	Różne rozliczenia	140 000	0	150 000	275 000
801	Oświata i wychowanie	8 476 103	8 287 369	9 102 080	10 601 205
851	Ochrona zdrowia	99 600	94 411	102 780	114 680
852	Pomoc społeczna	4 581 188	4 763 863	5 215 470	4 693 480
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	0	207 082	0	0
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	406 152	422 138	519 740	724 680
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	299 518	297 944	345 832	381 670
926	Kultura fizyczna i sport	1 145 999	889 263	85 500	43 900
		25 407 440	24 630 914	24 330 962	28 022 248

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

3.3.2. Analiza pionowa budżetu

W niniejszym podrozdziale dokonano analizy pionowej budżetu gminy, polegającej na przedstawieniu jego struktury, przy założeniu, że całość dochodów i wydatków stanowi 100%.

Największy udział w dochodach stanowią niezmiennie trzy pozycje: subwencja ogólna dla gminy, składająca się z części oświatowej, wyrównawczej i równoważącej (zawarta w dziale 758 „Różne rozliczenia”), wpływy z podatków oraz udział gminy w podatku dochodowym (zawarte w dziale 756 „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej”), dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań zleconych i zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej (zawarta w dziale 852 „Pomoc społeczna”).

Powyższe trzy pozycje mają łącznie ponad 90% udziału w dochodach gminy i w analizowanych latach wykazują niewielką tendencję wzrostową (90,7% w zrealizowanym budżecie 2006 r. i 93,3% w budżecie planowanym na 2008 r.).

Spośród pozostałych pozycji dochodów największą część stanowią wpływy w dziale 010 „Rolnictwo i łowiectwo”.

Wydatki gminy posiadają bardziej zróżnicowaną strukturę. Największy udział mają oświata i wychowanie, pomoc społeczna, rolnictwo i łowiectwo, transport i łączność oraz administracja publiczna (łącznie ok. 90%).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 20. Struktura dochodów budżetu gminy w latach 2006–2008

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	4,5%	5,7%	4,1%	4,2%
020	Leśnictwo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
600	Transport i łączność	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
700	Gospodarka mieszkaniowa	0,6%	0,9%	0,5%	1,2%
710	Działalność usługowa	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
750	Administracja publiczna	0,4%	0,5%	0,4%	0,5%
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	28,5%	28,6%	30,0%	33,4%
757	Obsługa długu publicznego	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
758	Różne rozliczenia	45,5%	42,4%	41,7%	42,8%
801	Oświata i wychowanie	0,2%	0,5%	0,4%	0,4%
851	Ochrona zdrowia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
852	Pomoc społeczna	19,9%	19,7%	20,5%	17,1%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%
926	Kultura fizyczna i sport	0,0%	0,1%	1,9%	0,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 31. Struktura wydatków budżetu gminy w latach 2006–2008

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	15,1%	18,5%	12,5%	13,6%
020	Leśnictwo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
600	Transport i łączność	16,2%	10,7%	11,3%	11,9%
700	Gospodarka mieszkaniowa	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%
710	Działalność usługowa	0,2%	0,0%	0,3%	0,2%
750	Administracja publiczna	7,4%	8,2%	9,8%	9,5%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,4%	0,8%	1,1%	3,2%
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%
757	Obsługa długu publicznego	0,3%	0,2%	0,3%	0,5%
758	Różne rozliczenia	0,6%	0,0%	0,6%	1,0%
801	Oświata i wychowanie	33,4%	33,6%	37,4%	37,8%
851	Ochrona zdrowia	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
852	Pomoc społeczna	18,0%	19,3%	21,4%	16,7%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,6%	1,7%	2,1%	2,6%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,2%	1,2%	1,4%	1,4%
926	Kultura fizyczna i sport	4,5%	3,6%	0,4%	0,2%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

3.3.3. Analiza pozioma budżetu

Analiza pozioma budżetu wskazuje dynamikę poszczególnych pozycji dochodów i wydatków gminy. Oprócz dynamiki w kolejnych latach, na podstawie sprawozdania z realizacji budżetu, wyznaczony został również stopień realizacji wszystkich jego pozycji w roku 2006. Jako podstawę odniesienia przyjęto kwoty zapisane w uchwale nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), bez uwzględniania zmian wprowadzonych w ciągu roku budżetowego.

W roku 2006 uchwała budżetowa przewidywała nadwyżkę wydatków nad dochodami, w wysokości ponad 4,5 mln zł. Wprowadzone w ciągu roku zmiany uchwały oraz ostateczne wykonanie budżetu zmniejszyły deficyt do ok. 2, 5 mln zł. Deficyt budżetowy zaplanowany został również na lata 2007 i 2008, zaś w prognozie na rok 2009 i lata następne przewidziano nadwyżkę dochodów nad wydatkami. Wielkość całego budżetu systematycznie rośnie, z wyjątkiem wydatków w roku 2007, kiedy zaplanowano poziom niższy niż w roku poprzednim.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 32. Analiza pozioma dochodów budżetu gminy w latach 2006–2008 (plan na rok 2006 = 100)

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	100,0	136,1	100,5	110,2
020	Leśnictwo	100,0	128,2	100,0	100,0
600	Transport i łączność	–	–	–	–
700	Gospodarka mieszkaniowa	100,0	164,0	95,0	226,3
710	Działalność usługowa	–	–	–	–
750	Administracja publiczna	100,0	112,6	102,3	145,4
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	100,0	1237,0	98,9	104,0
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	–	–	–	–
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	100,0	107,4	116,9	138,1
757	Obsługa długu publicznego	–	–	–	–
758	Różne rozliczenia	100,0	99,9	102,0	111,0
801	Oświata i wychowanie	100,0	212,1	189,9	199,1
851	Ochrona zdrowia	–	–	–	–
852	Pomoc społeczna	100,0	105,5	114,5	101,0
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	–	–	–	–
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	100,0	164,4	162,7	189,6
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	100,0	69,5	100,0	0,0
926	Kultura fizyczna i sport	–	–	–	–
		100,0	107,0	111,0	117,8

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 33. Analiza pozioma wydatków budżetu gminy w latach 2006–2008 (plan na rok 2006 = 100)

Dział	Pozycja budżetu	2006		2007	2008
		Plan	Realizacja	Plan	Plan
010	Rolnictwo i łowiectwo	100,0	118,7	79,1	99,4
020	Leśnictwo	–	–	–	–
600	Transport i łączność	100,0	63,9	66,9	81,4
700	Gospodarka mieszkaniowa	100,0	90,0	111,9	124,9
710	Działalność usługowa	100,0	12,2	103,0	107,1
750	Administracja publiczna	100,0	108,4	127,0	142,2
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	100,0	1237,0	98,9	104,0
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	100,0	205,9	284,6	970,7
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	100,0	61,5	103,0	112,3
757	Obsługa długu publicznego	100,0	77,0	120,6	199,5
758	Różne rozliczenia	100,0	0,0	107,1	196,4
801	Oświata i wychowanie	100,0	97,8	107,4	125,1
851	Ochrona zdrowia	100,0	94,8	103,2	115,1
852	Pomoc społeczna	100,0	104,0	113,8	102,5
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	–	–	–	–
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	100,0	103,9	128,0	178,4
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	100,0	99,5	115,5	127,4
926	Kultura fizyczna i sport	100,0	77,6	7,5	3,8
		100,0	96,9	95,8	110,3

Źródło: uchwała nr XXV/202/2005 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zławieś Wielka na 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2006.18.258), zarządzenie nr 7/2007 Wójta Gminy Zławieś Wielka z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Zławieś Wielka za 2006 r. (Dz.Urz.WK-P.2007.51.814), uchwała nr V/12/2007 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2007, uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

3.3.4. Prognoza kwoty długu i spłat

Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2008 i lata następne (do roku 2014) stanowi załącznik nr 11 do uchwały budżetowej na 2008 rok.

Obciążenie spłatami długu planowanych dochodów budżetu gminy nie przekracza w prognozowanym okresie 7%, a od roku 2009 ulega stopniowemu obniżeniu. Podobnie wygląda sytuacja wskaźnika długu, określającego stosunek ogólnego zadłużenia do dochodów budżetowych. Wskaźnik ten systematycznie maleje z poziomu wyjściowego 33% w 2008 r. do poziomu 0% w 2014 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Tab. 34. Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2008 i lata następne

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota długu na dzień 31.12.2007 r.	Prognoza						
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Zobowiązania wg tytułów dłużnych: (1.1+1.2+1.3)	5 449 448	8 176 834	6 908 957	5 643 493	4 359 309	2 906 941	1 446 998	0
1.1.	Zaciągnięte zobowiązania (bez refinansowania) z tytułu:	5 449 448	4 622 384	3 488 957	2 393 493	1 499 309	986 941	476 998	0
1.1.1.	pożyczek	3 449 448	2 672 384	1 788 957	943 493	299 309	186 941	76 998	
1.1.2.	kredytów	2 000 000	1 950 000	1 700 000	1 450 000	1 200 000	800 000	400 000	
1.1.3.	obligacji								
1.2.	Planowane w roku budżetowym (bez prefinansowania):	0	3 554 450	3 420 000	3 250 000	2 860 000	1 920 000	970 000	0
1.2.1.	pożyczki		1 525 000	1 500 000	1 460 000	1 350 000	900 000	450 000	
1.2.2.	kredyty		2 029 450	1 920 000	1 790 000	1 510 000	1 020 000	520 000	
	w tym EBOiR								
1.2.3.	obligacje								
1.3.	Pożyczki, kredyty i obligacje na prefinansowanie	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.1.	zaciągnięte zobowiązania								
1.3.2.	planowane zobowiązania								
2.	Obsługa długu (2.1+2.2+2.3)	113 600	957 159	1 539 095	1 495 169	1 472 896	1 584 415	1 538 913	1 489 698
2.1.	Spłata rat kapitałowych z wyłączeniem prefinansowania	0	827 064	1 267 877	1 265 464	1 284 184	1 452 368	1 459 943	1 446 998
2.1.1.	kredytów i pożyczek	0	827 064	1 267 877	1 265 464	1 284 184	1 452 368	1 459 943	1 446 998
	a) spłata pożyczek zaciągniętych za WFOŚiGW		777 064	883 427	845 464	644 184	112 368	109 943	76 998

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

		Prognoza							
b)	spłata kredytów bankowych	50 000	250 000	250 000	250 000	400 000	400 000	400 000	
c)	spłata planowanych pożyczek		25 000	40 000	110 000	450 000	450 000	450 000	
d)	spłata planowanych kredytów bankowych		109 450	130 000	280 000	490 000	500 000	520 000	
2.1.2.	wykup papierów wartościowych								
2.1.3.	udzielonych poręczeń								
2.2.	Spłata zobowiązań z tytułu prefinansowania								
2.3.	Spłata odsetek i dyskonta	113 600	130 095	271 218	229 705	188 712	132 047	78 970	42 700
a)	spłata pożyczek zaciągniętych za WFOŚiGW	56 584	77 535	52 843	29 605	7 736	400	100	
b)	spłata kredytów bankowych	57 016	52 560	101 125	87 500	73 876	57 347	35 370	14 000
c)	spłata planowanych pożyczek		59 250	57 600	56 100	38 300	20 500	12 500	
d)	spłata planowanych kredytów bankowych		58 000	55 000	51 000	36 000	23 000	16 200	
3.	Prognozowane dochody budżetowe	23 732 935	24 467 798	25 271 960	26 027 885	26 676 830	27 342 200	28 024 000	28 583 080
4.	Prognozowane wydatki budżetowe	26 136 365	28 022 248	23 721 160	24 495 385	25 186 600	25 745 450	26 474 200	27 065 380
5.	Prognozowany wynik finansowy	-2 403 430	-3 554 450	1 550 800	1 532 500	1 490 230	1 596 750	1 549 800	1 517 700
6.	Relacje do dochodów (w %):								
6.1.	długu (art. 170 ust. 1) (1-2.1-2.2):3	23,0%	33,4%	27,3%	21,7%	16,3%	10,6%	5,2%	0,0%
6.2.	długu po uwzględnieniu wyłączeń (art. 170 ust. 3) (1.1+1.2-2.1):3	23,0%	33,4%	27,3%	21,7%	16,3%	10,6%	5,2%	0,0%
6.3.	spłaty zadłużenia (art. 169 ust. 1) (2:3)	0,5%	3,9%	6,1%	5,7%	5,5%	5,8%	5,5%	5,2%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZŁAWIEŚ WIELKA NA LATA 2008-2016

Prognoza

6.4. spłaty zadłużenia po uwzględnieniu wyłączeń (art. 169 ust. 3) (2.1+2.3):3	0,5%	3,9%	6,1%	5,7%	5,5%	5,8%	5,5%	5,2%
---	------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: uchwała nr XIV/69/2008 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 5 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia budżetu gminy Zławieś Wielka na rok 2008

3.4. Monitoring i ocena strategii

Ważnym elementem strategii jest wprowadzenie do niej elementów warunkujących jej poprawne zarządzanie, należą do nich zasady wdrażania, monitoringu oraz aktualizacji.

„Strategia Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008 – 2016” jest programem długotrwałego, zrównoważonego rozwoju. Oznacza to osiągnięcie takiej równowagi pomiędzy celami strategicznymi i operacyjnymi, która przyniesie poprawę jakości warunków życia mieszkańców, bez uszczerbku dla możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń. Trwały rozwój oznacza pogodzenie interesu publicznego i prywatnego z ekologicznymi i kulturowymi funkcjami gminy, zaobserwowane w dłuższej, wieloletniej perspektywie.

W tej sytuacji szczególnie ważne jest staranne monitorowanie postępów w realizacji Strategii. Ma to umożliwić ocenę prawidłowości i efektywności działań podejmowanych w ramach realizacji strategii.

Sprawozdania z realizacji strategii powinny być sporządzane raz w roku i obejmować ewolucję sytuacji wewnętrznej Gminy Zławieś Wielka.

3.4.1. Proces wdrażania

Poprawny proces wdrażania strategii jest nadrzędnym elementem warunkującym jej efektywne wykorzystanie i wiążący się z tym prawidłowy rozwój gminy Zławieś Wielka.

Prawidłowa realizacja strategii rozwoju Zławieś Wielkiej powinna uwzględniać także jak najszerszy udział lokalnej społeczności. Zmiany powinny zostać wprowadzone po uprzednich konsultacjach z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami gminy, z możliwie jak najszerszym uwzględnianiem ich opinii.

Tab. 35. Proponowany harmonogram wdrażania strategii

Lp.	ZADANIA	Odpowiedzialni	Termin realizacji	Źródła środków
1.	Przedłożenie strategii władzom Gminy Zławieś Wielka	Firma „DORFIN”	Kwiecień 2008	-----
2.	Przyjęcie dokumentu strategii przez władze Gminy Zławieś Wielka	Wójt Gminy Zławieś Wielka		-----
3.	Przedłożenie strategii Radzie Gminy w Złejwsi Wielkiej	Wójt Gminy Zławieś Wielka	Maj 2008	-----
4.	Zatwierdzenie strategii przez Radę Gminy w Złejwsi Wielkiej	Rada Gminy w Złejwsi Wielkiej	Maj 2008	Budżet własny gminy
5.	Analiza celów głównych i operacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie ze środków pomocowych	Zespół Monitorujący Strategię	Zależnie od potrzeb	Fundusze UE, krajowe, inne
6.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w strategii w programach operacyjnych (m.in. Planie Rozwoju Lokalnego)	Rada Gminy w Złejwsi Wielkiej	Do 2016 r.	Fundusze UE, krajowe, budżet własny gminy, budżet państwa,
7.	Monitoring i wdrażanie strategii	Zespół Monitorujący Strategię	Corocznie do 2016 r.	Fundusze UE, krajowe, inne, budżet własny gminy
8.	Ewaluacja/Aktualizacja strategii	Zespół Monitorujący Strategię	Co rocznie	Fundusze UE, budżet własny gminy

Źródło: Opracowanie własne

3.4.2. System monitorowania strategii

Monitoring i ocena „Strategii Rozwoju Gminy Zławieś Wielka” polega na dokonywaniu okresowej oceny stopnia realizacji i skuteczności działań zapisanych w tym dokumencie i we wprowadzaniu modyfikacji, zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy gminy. Do monitoringu i oceny (ewaluacji) programu zobowiązany jest Wójt gminy Zławieś Wielka przy pomocy **Komitetu Monitorującego Strategię**.

Monitoring strategii powinien polegać na :

- analizowaniu raportów o sytuacji gospodarczej i społecznej gminy w sposób cykliczny,
- stałej kontroli i ocenie stanu środowiska przyrodniczego gminy i jej sąsiedztwa,
- sporządzaniu ekspertyz dla władz gminy dotyczących perspektyw rozwoju gminy,
- bieżącej kontroli stopnia realizacji Strategii i informacji o efektach podejmowanych działań,
- utworzeniu i aktualizacji danych gminnego banku danych o firmach, ofercie turystycznej, rekreacyjnej, ofertach pracy, osobach bezrobotnych, formach pomocy, możliwościach edukacji, źródłach finansowania rozwoju i promocji gminy,
- stworzeniu systemu wczesnego ostrzegania o nieprawidłowościach w rozwoju gminy.

W celu przeprowadzenia powyżej wymienionych czynności zebrano szereg wskaźników pozwalających w sposób jednoznaczny stwierdzić o stopniu zaawansowania realizacji strategii i jej skutkach.

Tab. 37. System wskaźników do monitoringu strategii.

LP.	CEL GŁÓWNY	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH
1	Atrakcyjne warunki osadnicze	<ul style="list-style-type: none"> - Długość sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej, - Procent gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej, - Długość wybudowanych i przebudowanych dróg, - Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej w roku, - Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych, - Liczba budynków podłączonych do zbiorczej sieci CO, 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy W Złejwsi Wielkiej, - Zarządcy dróg, - Gminny Ośrodek Kultury w Złejwsi Małej, - LGD "Podgrodzie Toruńskie", - Placówki oświaty, służby zdrowia, - Sołectwa,
2	Wysoka efektywność i konkurencyjność gospodarki lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia uzbrojonych terenów pod nowe inwestycje, - Liczba nowopowstałych zakładów pracy, - Liczba nowopowstałych miejsc pracy, - Liczba zakładów posiadających innowacyjne technologie, 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy W Złejwsi Wielkiej - Inwestorzy prywatni,

3	<p style="text-align: center;">Wyeksponowane walory turystyczne i agroturystyczne oraz bogata oferta kulturalna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba miejsc noclegowych na terenie gminy, - Liczba punktów gastronomicznych, - Liczba zmodernizowanych zabytków, - Liczba zabytków z iluminacją, - Liczba nowopowstałych obiektów sportowo-rekreacyjnych, - Liczba osób korzystających z noclegów na terenie gminy, - Liczba turystów odwiedzających gminę, - Liczba nowopowstałych ośrodków rozrywki, kawiarni oraz pubów, - Liczba gospodarstw agroturystycznych, - Liczba osób biorących udział w imprezach okolicznościowych, - Liczba wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy W Złejwsi Wielkiej - PTTK Toruń, - LGD "Podgrodzie Toruńskie", - Gospodarstwa agroturystyczne, - Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział Przysiek,
---	--	---	---

Źródło: Opracowanie własne

Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostanie rozwiązany również problem dezaktualizacji założeń strategii, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników, mogących wpływać na zasadność podejmowanych w jej ramach działań.

3.4.3. Uaktualnianie strategii

Proces aktualizacji strategii jest ważnym wymogiem aktywnej jej realizacji, umożliwia, bowiem stwierdzenie, czy strategia realizowana jest prawidłowo, a jej założenia nadal są aktualne.

Oceny skuteczności realizacji Strategii dokonywać winna **raz do roku Rada Gminy na podstawie raportu przedstawionego przez Zespół Monitorujący Strategię.**

Co dwa lata powinna zostać dokonana szczegółowa **analiza** skuteczności zastosowanych w strategii narzędzi. Analizy powinny kończyć się raportem o stopniu zaawansowania celów strategii i propozycjami uaktualniania dokumentu.

Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

Tab. 38. Aktualizacja strategii.

L.p.	ZADANIA	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Powołanie Komitetu Monitorującego Strategię	Wójt Gminy Zławieś Wielka	Kwiecień 2008
2.	Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w strategii oraz programach wykonawczych	Komitet Monitorujący Strategię	Pierwszy kwiecień 2009, corocznie
3.	Ocena realizacji strategii	Rada Gminy	Coroczna
4.	Organizowanie debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej strategię dla oceny jej aktualności	Komitet Monitorujący Strategię	Co dwa lata

Źródło: Opracowanie własne

Praca nad strategią rozwoju gminy Zławieś Wielka wyrasta z pewnych założeń, których znaczenie nie kończy się wraz z zakończeniem opracowywania dokumentu, ale trwa przez cały okres wdrażania dokumentu.

Efektywna strategia powinna być aktywna tzn. rozwijać się wraz ze zmianami zachodzącymi w gminie i jej otoczeniu oraz stale dostarczać odpowiedzi na nowe wyzwania.

3.5. Podsumowanie

„Strategia Rozwoju Gminy Zławieś Wielka na lata 2008-2016” została opracowana, jako jedno z narzędzi służących wspieraniu i koordynacji działań oraz aktywności samorządu lokalnego w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców. Zostały w niej wskazane optymalne rozwiązania i kierunki strategiczne dla rozwoju gminy, które mają zdynamizować jej rozwój oraz spowodować, aby Zławieś Wielka była coraz bardziej przyjazna dla swoich mieszkańców, gości oraz inwestorów oferujących nowe miejsca pracy.

Strategia wytycza kierunki rozwoju, zgodnie z oczekiwaniami różnych środowisk lokalnych. Zaproponowano w niej, zgodnie z pozostałymi dokumentami strategicznymi i zagospodarowania przestrzennego gminy oraz powiatu i województwa, **rozwój w kierunku mieszkalnym, turystyki weekendowej oraz rozwój i wzrost efektywności gospodarki lokalnej gminy**. Rozwój mieszkalnictwa jest nieunikniony zważywszy na położenie gminy między dwoma głównymi miastami województwa. Wzrost nowych mieszkańców gminy przejawia się głównie w zwiększonym udziale nowopowstałych budynków mieszkalnych. Zasoby środowiska, bogactwo kultury materialnej oraz wspomniane wcześniej położenie i rozwijająca się infrastruktura rekreacyjna i turystyczna (m.in. ścieżki rowerowe umieszczone na liście indykatywnej województwa kujawsko-pomorskiego) daje ogromne możliwości rozwoju turystyki jedno dniowej tzw. weekendowej.

Pod pojęciem wzmocnienia i rozwoju konkurencyjności gospodarki lokalnej rozumie się rozwój produkcji i dystrybucji gospodarstw ekologicznych oraz wzrost miejsc pracy poza rolnictwem. Zważywszy jednak na bogactwo środowiska naturalnego (m.in. liczne pomniki przyrody oraz obszar "Natura 2000"), produkcję oraz dystrybucję produktów ekologicznych (Marwit, Ekoland, rolnicy prywatni) jak również potrzebę ciszy i spokoju w miejscu zamieszkania preferuje się zakłady nieuciążliwe dla środowiska i mieszkańców.

Do osiągnięcia wspomnianych powyżej celów głównych dopasowano cele średniej i niższej rangi, określając czas ich realizacji, jednostkę odpowiedzialną, sugerowanych partnerów oraz potencjalne źródła finansowania.

Poza wyznaczeniem celów i kierunków rozwoju społeczno – ekonomicznego, niniejsza strategia:

1. Koordynuje i porządkuje działania Wójta, Rady i Urzędu Gminy,
2. Optymalnie pozwala wykorzystać zasoby ludzkie, infrastrukturę techniczną i społeczną gminy,
3. Pozwala na lepsze i skuteczniejsze zarządzanie budżetem gminy,
4. Zwiększa możliwość zdobywania finansowych środków zewnętrznych,
5. Integruje społeczność lokalną,
6. Dostarcza skutecznego instrumentu do długofalowego zarządzania gminą.

Właściwa realizacja strategii pozwoli gminie Zławieś Wielka na pomyślny i harmonijny rozwój.

3.6. Załączniki

Lista uczestników spotkania warsztatowego w dniu 26 lutego 2008 r., dotyczącego aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zławieś Wielka.

1. Smarz Tadeusz, Urząd Gminy Zławieś Wielka,
2. Maciejewska Alina, Urząd Gminy Zławieś Wielka,
3. Kwiatkowski Mirosław, Urząd Gminy Zławieś Wielka,
4. Drewnowski Zbigniew, Rada Gminy Zławieś Wielka,
5. Trzybiński Mirosław, Spółdzielnia Mieszkaniowa Toporzysko,
6. Mięsikowski Mateusz, Rada Gminy Zławieś Wielka,
7. Damrat Bogdan, Czarne Błoto, Rada Gminy Zławieś Wielka,
8. Dynasiński Szczepan, Siemoń, Rada Gminy Zławieś Wielka,
9. Zdziubany Krzysztof, Zespół Szkół Zławieś Wielka,
10. Żelazek Alicja, GOK Zławieś Mała,
11. Michalska Joanna, Gminne Przedszkole w Złejwsi Małej,
12. Ciechowska Grażyna, Szkoła Podstawowa Siemoń,
13. Sobczak Jarosław, Szkoła Podstawowa Przysiek,
14. Rak Krzysztof, Rada Gminy Zławieś Wielka,
15. Rutecka-Miłek Halina, GOPS,
16. Pudło Teodora, Wspólnota Mieszkaniowa Zławieś Wielka,
17. Kuzera Marzena, Urząd Gminy Zławieś Wielka,
18. Angowski Albin, Sołtys Starego Torunia,
19. Pomastowska Joanna , Sołtys Przysieka,
20. Balicka Teresa, Sołtys Rzęczkowa,
21. Jędrzejewski Kazimierz, Sołtys Złejwsi Małej,
22. Piotrowska Małgorzata, Rada Gminy Zławieś Wielka,
23. Lubas Edward, Klub HDK,
24. Grodzki Piotr, Urząd Gminy Zławieś Wielka,
25. Składanek Sławomir, Sołtys Czarnowa.